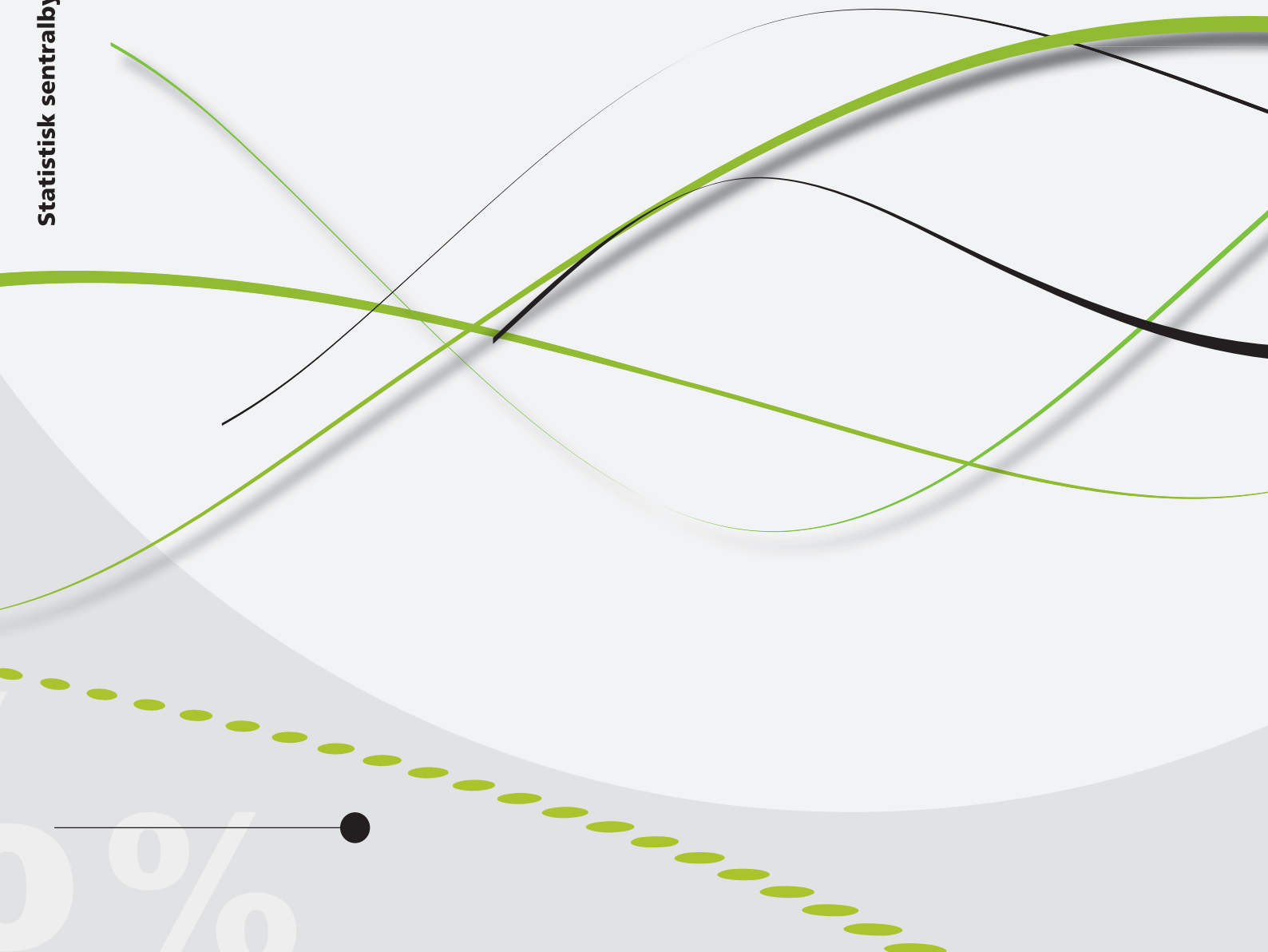

Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2015

Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2015

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert desember 2015

ISBN 978-82-537-9262-0 (trykt)
ISBN 978-82-537-9263-7 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrå (SSBs) undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i juli/august 2015. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet finansierer undersøkelsen som har som formål å lodde stemningen i befolkningen til ulike sider ved landets innvandrings- og flyktningspolitikk og til innvandrere som gruppe. Undersøkelsen viser også hvordan holdningene i befolkningen varierer etter bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted, kontakt med innvandrere og om personen selv er innvandrer.

De fleste spørsmålene som benyttes har vært stilt årlig siden 2002, den første tiden i SSBs omnibusundersøkelser (til og med 2004), senere i SSBs reise- og samfunnsundersøkelse i tredje kvartal.

Holdningene som kartlegges gjelder verdien av innvandrere på områder som arbeid og kultur, eventuelle utfordringer som følger av innvandringen med hensyn til velferdsytelser og sosial trygghet/utrygghet (kriminalitet) og hvorvidt det bør bli lettere eller vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet. Det blir også spurt om ønskeligheten av kontakt med innvandrere i ulike hverdagssituasjoner og hvor stor den faktiske kontakten med innvandrere er.

Også i årene 1993-2000 gjennomførte SSB årlige undersøkelser av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring, men spørsmålene hadde den gang en noe annen ordlyd enn i dag.

Tidligere utgitte rapporter fra undersøkelsen foreligger på nettadressen <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvhold/aar?fane=arkiv>

Data fra undersøkelsen er også tilgjengelig i Statistikkbanken på nettsiden <https://www.ssb.no/statistikkbanken/selecttable/hovedtabellHjem.asp?KortNavnWeb=innvhold&CMSSubjectArea=befolkning&checked=true>

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har finansiert rapporten.

Statistisk sentralbyrå, 30. november 2015.

Christine Meyer

Sammendrag

15 prosent av befolkningen synes det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, 50 prosent mener at adgangen til å få opphold bør «være som i dag», mens 29 prosent gir uttrykk for at det bør bli vanskeligere å få opphold enn i dag. Dette framgår av Statistisk sentralbyrås årlige undersøkelse av holdninger til innvandrere og innvandring som fant sted i juli og første halvdel av august.

Flyktningsituasjonen og omtalen av den var på den tid en annen enn senere på høsten. Årets funn er omtrent som i 2014 da andelen som mente det burde bli lettere å få opphold, økte fra 7 til 18 prosent.

Undersøkelsen viser ellers en signifikant nedgang i andelen som synes det ville være ubehagelig om en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrer. Mens 25 og 23 prosent gav uttrykk for motforestillinger mot dette i henholdsvis 2013 og 2014, var bare 17 prosent av samme oppfatning i 2015. Da spørsmålet ble stilt første gang i 2002, svarte 40 prosent at de ville finne en slik situasjon ubehagelig.

Undersøkelsen viser også en økning på 8 prosentpoeng i andelen som sier de har kontakt med innvandrere. Denne andelen er nå tilbake på 78 prosent, slik den også var i 2013 etter et avvikende fall i fjorårets undersøkelse. Mest vanlig er kontakt på jobben og blant venner og kjente. De som har kontakt med innvandrere, oppgir dessuten at kontakten forekommer noe hyppigere enn tidligere. Andelen med daglig eller ukentlig kontakt er 87 prosent, 6 prosentpoeng høyere enn i 2014.

I rekken av påstander om innvandrere og deres innsats på arbeidsmarkedet, bidrag til kulturen, forhold til velferdsordningene og betydning for samfunnets trygghet eller utrygghet, er befolkningens reaksjoner i år ikke signifikant forskjellig fra i fjor: 73 prosent er helt eller nokså enige i at «*innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*» (mot 11 prosent uenige), 72 prosent er enige i at «*innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge*» (mot 14 prosent uenige), 52 prosent er uenige i at «*innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*» (mot 25 prosent enige), og 57 prosent er uenige i at «*innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*» (mot 26 prosent enige). 87 prosent er likeledes helt eller ganske enige i at «*alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til å arbeide som nordmenn*» (8 prosent uenige). Omslaget i økonomien i kjølvannet av fallende oljepriser har øyensynlig ikke ført til endrete holdninger på disse områdene.

Kvinner er som oftest noe mer liberale eller positive til innvandrere og innvandring enn menn. De *eldste* (67-79 år) er mer skeptiske enn andre aldersgrupper, mens aldersgruppen 25-44 er den mest «*innvandrervennlige*». Aksepten av tverrkulturelle ekteskap er imidlertid størst blant de yngste (16-24 år), og de yngste oppjonerer også mest mot at innvandrere bør etterstrebe å bli som nordmenn. Høyt *utdannede* er som vanlig mer liberale enn lavt utdannede.

Etter *bostedsstrøk* er velviljen overfor innvandrere og innvandring størst i de mest tettbygde strøk (over 100 000 bosatte). Akershus og Oslo er som oftest mer liberale enn andre *landsdeler*, men det finnes unntak. Etter *økonomisk hovedaktivitet* er sysselsatte og skoleelever/studenter mer imøtekommende overfor innvandrere enn trygdede/pensjonister. Personer med *kontakt* med innvandrere, er også mer velvillige enn personer uten kontakt. Intervjupersoner med innvandrerbakgrunn, fortrinnsvis fra Europa eller Nord-Amerika, tenderer til å være mer positive. De utgjør for øvrig bare 6 prosent av utvalget.

Abstract

Fifteen per cent of the population think it should be easier for refugees and asylum seekers to get a residence permit in Norway than it is today. Fifty per cent think it should remain the same as today, while 29 per cent think it should be more difficult. This is one of the findings in the survey on attitudes towards immigrants and immigration, conducted by Statistics Norway in July and August 2015. The refugee situation and how it was portrayed at that time subsequently changed in the autumn. The result is similar to that of 2014, when the share who thought it should be easier to get a residence permit increased from 7 to 18 per cent.

The survey further shows a significant reduction in the share of people who would find it uncomfortable if their son or daughter wanted to marry an immigrant, with a drop from 23 to 17 per cent. When the question was first posed in 2002, 40 per cent said they would find such a situation uncomfortable.

The survey also shows an increase of 8 percentage points in the share having contact with immigrants. This share is now 78 per cent, which is the same as in 2013, following a divergent fall in the preceding year's survey. The most common form of contact is through work and among friends and acquaintances. Those who have contact with immigrants also report that the contact is slightly more frequent than before. The share who have daily or weekly contact is 87 per cent; 6 percentage points higher than in 2014.

In the series of statements about immigrants and their performance in the labour market, contribution to culture, social welfare situation and impact on security in society, the population's reactions this year do not differ significantly from last year: 73 per cent agree strongly or on the whole that '*most immigrants make an important contribution to Norwegian working life*' (11 per cent disagreed), 72 per cent agree that '*most immigrants enrich the cultural life in Norway*' (14 per cent disagreed), 52 per cent disagree that '*most immigrants abuse the social welfare system*' (25 per cent agreed), and 57 per cent disagree that '*most immigrants represent a source of insecurity in society*' (26 per cent agreed). Moreover, 87 per cent agree strongly or on the whole that '*all immigrants in Norway should have the same job opportunities as Norwegians*' (8 per cent disagreed). The economic turnaround in the wake of the falling oil prices has apparently not led to a change in attitudes to these matters.

Women are often more liberal or benevolent than men. The *most elderly* (67-79 years) are more sceptical towards immigrants and immigration than other age groups, while the 25-44 age group is the most 'immigrant friendly'. The acceptance of inter-cultural marriage is however most common among the youngest age group (16-24 years). This group also disagrees the most that immigrants should try to become like Norwegians. Persons with a *higher education* are typically more liberal than those with a lower education.

In relation to the *urban/rural* dimension, the greatest degree of benevolence is often found in the most urban areas (more than 100 000 inhabitants). Akershus and Oslo are generally more liberal than other *geographic regions*, but there are exceptions. Broken down by *main economic activity*, persons in employment and pupils/students appear to be more open minded towards immigrants and immigration than social welfare recipients and pensioners. Those who have *contact* with immigrants are also more accommodating than those with no contact. Persons who have an *immigrant background* themselves, especially from Europe and North America, tend to be more positive than others, however this group only makes up 6 per cent of the sample.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
Innhold	6
1. Innledning	7
2. Data	8
3. Bakgrunn	11
4. Hovedresultater	12
4.1. Spørsmål 1: Seks påstander om innvandrere	12
4.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier"	17
4.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.....	20
4.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.....	21
4.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring	29
5. Hvilke endringer i 2015 er statistisk signifikante?	31
6. Kommentarer til endringene fra 2014 til 2015	35
6.1. Arbeidsmarkedet	35
6.2. Utrygghet	35
6.3. Tverrkulturelle ekteskap	35
6.4. Flyktninger og asylsøkere	36
6.5. Kontakt.....	38
7. Holdninger etter bakgrunnskjennetegn	40
7.1. Kjønn.....	40
7.2. Alder.....	41
7.3. Utdanningsnivå	42
7.4. Bostedsstrøk	43
7.5. Landsdel	44
7.6. Økonomisk hovedaktivitet	44
7.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere	45
7.8. Antall innvandrere som omfattes av kontakt	46
7.9. Hvor ofte kontakt med innvandrere?	47
7.10. Personlig erfaring med innvandrerkontakt.....	48
7.11. Innvandrere og deres norskfødte barn	49
Litteratur	51
Vedlegg A: Spørreskjema	53
Vedlegg B: Holdninger til innvandrere og innvandring 2015 etter bakgrunnsvariabler, veide verdier	56
Figurregister	91
Tabellregister	92

1. Innledning

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrå (SSBs) årlige undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i tredje kvartal 2015. Undersøkelsen har som formål å lodde stemningen i befolkningen til forskjellige sider ved innvandrings- og flyktningpolitikken og til innvandrere som gruppe. Spørsmålene som stilles inngår i SSBs reise- og samfunnsundersøkelse¹ for tredje kvartal. Feltarbeidet for den aktuelle undersøkelsen fant sted i juli og august 2015.

De fleste av spørsmålene har vært gjentatt årlig siden 2002. Et par av spørsmålene har forbindelseslinjer tilbake til 1993 da SSB innledet den årlige kartleggingen av holdninger til innvandrere og innvandring. Det gjelder et spørsmål om likebehandling av innvandrere på arbeidsmarkedet og et spørsmål om flyktnings adgang til Norge. En handfull spørsmål om mengden av kontakt med innvandrere ble utprøvd i 2003 og tatt inn igjen i 2007 etter noen års "hvile". Da den nye arbeidsinnvandringen kom for fullt etter utvidelsen av EU mot øst i 2004, innførte vi et nytt spørsmål om arbeidsinnvandring i 2009. Blant de uavhengige variablene inkluderer vi nå også en indikator for hvorvidt respondenten selv er innvandrer og hvilken landbakgrunn hun/han har. Dermed har vi også et inntak til å studere hva innvandrene selv mener.

Nytt i denne rapporten er at figurer erstatter deler av tallmaterialet som tidligere har vært rapportert i tabellform. Formålet er å redusere omfanget av tabellene og gjengi resultatene på en alternativ form. For fullstendig tallmateriale fra tidligere år, se Blom 2014.

---

¹ Undersøkelsen var tidligere kjent under navnet reise- og ferieundersøkelsen. Nå varierer navnet etter undersøkelsens innhold. Tredjekvartalsundersøkelsen har de seneste årene blitt hetende reise- og samfunnsundersøkelsen.

2. Data

Datainnsamlingen fant sted i tiden 6. juli til 15. august (f.o.m. uke 28 t.o.m. uke 33), det vil si seks uker som i fjor. Intervjuene ble gjennomført over telefon med PC-assistanse; besøksintervju ble ikke benyttet.

I alt ble 2 000 personer i alder 16-79 år (per 31.12.2015) trukket ut for intervju. Blant disse gikk 6 personer til avgang pga. bosetting i utlandet i mer enn seks måneder eller død. Langvarig bosetting i utlandet var den klart viktigste grunnen til avgang. De 6 personene regnes ikke som tilhørende målpopulasjonen som vi ønsker å intervju. Bruttoutvalget omfatter således 1 994 personer. Av disse ble det ikke oppnådd intervju med 792 personer. Nettoutvalget, det vil si de som ble intervjuet, teller hermed 1 202 personer.

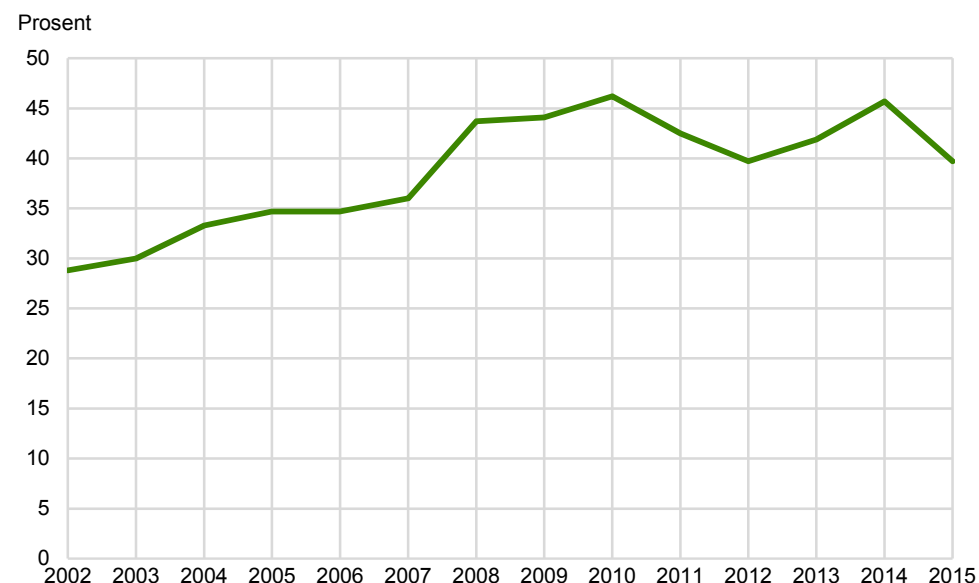
Frafallet på 792 personer utgjør 39,7 prosent av bruttoutvalget (etter avgang). Dette er 6,0 prosentpoeng lavere enn i fjor (jf. tabell 2.1). Med unntak for året 2012 er det det beste resultatet siden 2007 da frafallet var 36,0 prosent. I 2012 var frafallet som i år. Figur 2.1 gir et bilde av utviklingen i frafallet siden 2002.

Tabell 2.1 Frafallsprosent etter utvalgte år

2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
28,8	33,3	34,7	43,7	44,1	46,2	42,5	39,7	41,9	45,7	39,7

Kilde: Omnibusundersøkelsene 2002-2004, Reise- og ferie-/samfunnsundersøkelsene 2005-2015, tredje kvartal.

Figur 2.1 Frafallsprosent etter år

Kilde: Som tabell 2.1.

Som tidligere år utgjorde vansker med å komme i kontakt med intervjupersonen en større del av frafallet (45 prosent) enn egen eller andres nektning (35 prosent). Fravær på grunn av ferie utgjorde 4 prosent av det totale frafallet, mens 4 prosent anførte mangel på tid. 8 prosent av frafallet ble begrunnet med språkproblemer, og 4 prosent oppgav sykdom. Fordelingen mellom de forskjellige frafallsgrunnene er omtrent som ved fjorårets undersøkelse (Blom 2014). I årets undersøkelse er likevel færre tilfeller av frafall grunnlagt med ukjent telefonnummer, hvilket trolig skyldes at SSB i år har kunnet benytte det såkalte kontakt- og reservasjonsregisteret til å oppdatere nummeropplysningene. Nedgangen i frafallet kan ha sammenheng med dette.

Den gjennomsnittlige intervjuetiden for reise- og samfunnsundersøkelsen i tredje kvartal 2015 var 17 minutter. Det er to minutter kortere enn i fjor. Spørsmålene om holdninger til innvandrere utgjør bare en mindre del av undersøkelsen. Årets

undersøkelse var av omtrent samme lengde som fjorårets, men inneholdt færre temaer. Fjorårets undersøkelse inneholdt en kort sekvens av relevans for utformingen av forbruksundersøkelsen og en sekvens om bruk av internett og bankkort ved handel av dagligvarer. Disse temaene var ikke med i årets undersøkelse. I stedet var sekvensen om røykevaner utvidet med spørsmål om alkoholbruk, beruselse og bruk av cannabis. Spørsmålene om holdninger til innvandrere og innvandring er imidlertid plassert tidlig i intervjuet – etter sekvensene om husholdning, reiser og grensehandel – nøyaktig som året før.

Bruttoutvalget på 1 994 personer ble trukket slik at det utgjør et statistisk representativt utvalg av målpopulasjonen. Hvis frafallet er skjevt, det vil si større i noen identifiserbare grupper enn i andre, svekker det representativiteten til dem som har latt seg intervjuet (nettoutvalget). Tabell 2.2 nedenfor undersøker dette nærmere.

Tabell 2.2 Fordeling av kjønn, alder, landsdel, innvandringskategori og utdanningsnivå (per oktober 2014) i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg (uveid og veid) og frafall. I tillegg frafallsprosent. 2015. Prosent

	Bruttoutvalg	Uveid nettoutvalg	Frafall	Frafallsprosent	Veid nettoutvalg ¹
I alt	100,0 (N=1 994)	100,0 (N=1 202)	100,0 (N=792)	39,7	100,0 (N=1 202)
Kjønn					
Mann	50,8	49,1	53,4	41,8	49,7
Kvinne	49,2	50,9	46,6	37,6	50,3
Alder					
15-24 år	14,9	15,5	14,1	37,6	17,8
25-44 år	36,3	33,5	40,5	44,3	32,7
45-66 år	36,3	38,7	32,7	35,8	37,2
67-79 år	12,4	12,3	12,6	40,3	12,3
Landsdel					
Akershus og Oslo	24,2	25,2	22,7	37,3	25,0
Hedmark og Oppland	7,9	8,1	7,6	38,2	8,0
Østlandet ellers	18,6	18,6	18,6	39,7	18,6
Agder og Rogaland	14,7	14,8	14,6	39,5	14,9
Vestlandet	17,3	17,3	17,2	39,5	17,4
Trøndelag	8,7	7,7	10,1	46,2	7,6
Nord-Norge	8,7	8,3	9,2	42,2	8,6
Innvandringskategori					
Innvandrere og norskfødte barn	15,7	10,8	23,2	58,6	12,2
Øvrige befolkning	83,8	89,2	75,5	35,8	87,8
Uoppgitt	0,5	0,0	1,3	100,0	0,0
Utdanningsnivå					
Grunnskolenivå	23,1	20,3	27,4	47,1	23,1
Videregående skolenivå	38,7	38,4	39,0	40,1	38,7
Universitets-/høgskolenivå, kort	23,6	28,4	16,2	27,2	23,6
Universitets-/høgskolenivå, lang	7,2	8,5	5,3	29,2	7,2
Uoppgitt	7,4	4,2	12,1	65,3	7,4

¹Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Reise- og samfunnsundersøkelsen 2015, tredje kvartal

Tabell 2.2 viser at *menn* er svakt overrepresentert i bruttoutvalget, mens det motsatte er tilfelle i nettoutvalget ettersom frafallet er noe mannsdominert. Slik var det også i fjorårets undersøkelse.

Etter *alder*, er andelen i yngste og eldste aldersgruppe omtrent av samme størrelsesorden i netto- som i bruttoutvalget. Aldersgruppen 25-44 år er derimot 3 prosentpoeng mindre i netto- enn i bruttoutvalget, mens situasjonen er motsatt i aldersgruppen over (45-66 år). Nettoutvalget er således en smule eldre enn bruttoutvalget.

Etter *landsdel* er avviket mellom netto- og bruttoutvalget minimalt. Det største avviket er at andelen i Akershus og Oslo er 1 prosentpoeng større i nettoutvalget, mens andelen i Trøndelag er tilsvarende 1 prosentpoeng mindre.

Større er avviket mellom netto- og bruttoutvalget når det gjelder kjennemerket *innvandringskategori*. Innvandrere og norskfødte barn av (to) innvandrerforeldre er underrepresentert med 5 prosentpoeng i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget. I stedet er andelen i kategorien 'Øvrige befolkning' tilsvarende større i nettoutvalget. Det er en kjent sak at innvandrere regelmessig har høyere frafall enn majoritetsbefolkningen, blant annet på grunn av adresseproblemer og manglende språkkompetanse (jf. Djuve, Gulløy, Kavli og Berglund 2009).

Andelen med høyere utdanningsnivå er som tidligere år større i nettoutvalget enn i bruttoutvalget. Høyere utdanning (kort og lang) er overrepresentert med til sammen 6 prosentpoeng, mens utdanning på grunnskolenivå er underrepresentert med 3 prosentpoeng. Andelen med uoppgitt utdanning er dertil 3 prosentpoeng lavere i nettoutvalget. Utdanning på videregående nivå er derimot ganske likt representert i netto- og bruttoutvalget.

At utdanningsnivået avviker i de to utvalgene, er uheldig ettersom tidligere studier har vist at utdanningsnivå og holdning til innvandrere samvarierer. Høyt utdannede inntar mer «innvandrervennlige» standpunkter enn lavt utdannede. Denne feilkilden søkes nøytralisert ved å veie nettoutvalget etter fordelingen av utdanningsnivå som framgår av bruttoutvalget. Det medfører at intervjupersoner med høyt utdanningsnivå vektet noe ned (vekt < 1), mens personer med utdanning på grunnskolenivå og personer med uoppgitt utdanning vektet noe opp (vekt > 1).

Høyre kolonne i tabell 2.2 viser hvordan dette påvirker fordelingen av verdiene i det enkelte kjennemerket i nettoutvalget når frafallsvekten koples inn. Fordelingen etter utdanningsnivå blir selvfølgelig den samme i det veide nettoutvalget som i bruttoutvalget.

Veiingen slår minimalt ut for *kjønn* og *landsdel*. Etter *alder* fører veiingen til at yngste aldersgruppe blir overrepresentert med 3 prosentpoeng i forhold til i bruttoutvalget, mens aldersgruppen 25-44 år blir mer underrepresentert enn før. Overrepresentasjonen av aldersgruppen 45-66 i nettoutvalget blir på den annen side mindre. Alt i alt fører veiingen til at de to midterste aldersgruppene blir relativt noe mindre, mens den yngste gruppen blir relativt større. Endringene er imidlertid beskjedne.

Etter *innvandringskategori* fører veiingen til at underrepresentasjonen av innvandrere og norskfødte barn med innvandrerforeldre i nettoutvalget blir vel 1 prosentpoeng mindre.

At fordelingen etter *utdanningsnivå* gjennom veiingen blir den samme i netto- og bruttoutvalget betyr at en viktig kilde til utvalgsskjeve estimater (for «positive» holdninger til innvandrere og innvandring) oppheves.

3. Bakgrunn

Fjorårets undersøkelse avdekket flere signifikante holdningsendringer fra året før. Den største og mest overraskende var økningen i andelen som mente det burde bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet. Også i fjor var borgerkrigen i Syria i nyhetsbildet i tiden før undersøkelsen, og vi antydte i rapporten fra undersøkelsen at den observerte holdningsendringen kunne ha sammenheng med dette (Blom 2014). Media refererte blant annet diskusjoner mellom regjeringen og fagorganer med ansvar for flyktninger om hvilke grupper som skulle prioriteres ved uttak fra flyktningleirer i Syrias naboland, herunder eventuelle krav til helsetilstanden til flyktninger som skulle tas ut.

Av andre endringer i holdningene som ble påvist i fjorårets undersøkelse, kan nevnes økt aksept av utsagnene om at innvandrere gjør en nyttig innsats i arbeidslivet og at arbeidsinnvandring fra ikke-nordiske land for det meste bidrar positivt til norsk økonomi. Det var også en markant nedgang å spore i andelen som oppfattet innvandrere som en kilde til samfunnsmessig utrygghet. Endelig var det færre som sa seg enige i at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.

Årets undersøkelse gjennomføres etter måneder med økende tilstrømming av flyktninger og migranter til Europa i risikable farkoster over Middelhavet og til dels opphetet debatt om Norges rolle i hjelpearbeidet. Den store asylsøkerstrømmen til Norge melder seg imidlertid først etter at feltarbeidet er avsluttet. I Norge dreier debatten seg i første rekke om størrelsen på mottaket av overføringsflyktninger. Stortinget beslutter 10. juni å ta imot 8 000 overføringsflyktninger over tre år, to tusen lavere enn opprinnelig foreslått. Debatten i forbindelse med vedtaket rommer motstridende synspunkter om nødvendigheten av å ta flyktninger til Norge kontra å gi økonomisk bistand i nabolandene. Det vises til arven fra Nansen og landets humanitære forpliktelser, mens andre framhever at det allerede finnes fem tusen flyktninger i mottak som venter på bosetting i en norsk kommune og at langt flere ville kunne bistås ved å gi hjelp i nabolandet. Det blir også argumentert med at hver ny flyktning påfører landet store framtidige utgifter. I ukene før undersøkelsen innledes er det ikke opplagt hvilke av disse virkelighetsbildene som har størst gjennomslag i befolkningen.

Et annet viktig aspekt ved samtidskonteksten før undersøkelsen finner sted er bekymringen for nedgang i norsk økonomi. Fall i oljeprisen, reduserte investeringer i oljerelatert industri og tegn til økt norsk ledighet danner et pessimistisk bakteppe for utviklingen. Redusert kroneverdi bidrar til å moderere de negative virkningene. Mot et slikt scenario er det ikke urimelig å forvente at holdningene til innvandrere og innvandring vil kunne utvikle seg i mindre generøs retning.

4. Hovedresultater

I dette kapitlet presenterer vi de faktiske hovedresultatene fra årets undersøkelse. Resultatene er som nevnt veid med frafallsvekter som justerer for skjevheter i utdanningsnivået. Behovet for veing var mindre akutt de tidligste årene (2002-2009) da både frafallet og avviket etter utdanningsnivå var mindre. Ordlyden i det enkelte spørsmål gjengis nøyaktig i vedlegg A bak i rapporten.

I presentasjonen av de nye resultatene nevnes hvordan årets svarfordelinger avviker fra fjorårets, også om endringene er for små til å være statistisk signifikante. Kapittel 5 undersøker nærmere hvilke endringer som er signifikante, det vil si som mest sannsynlig avspeiler faktiske endringer i populasjonen. Kapittel 6 kommenterer funnene og drøfter dem i lys av aktuelle forventninger osv.

Kapittel 7 gjennomgår hvordan holdningene variere etter kjennemerker som kjønn, alder, utdanningsnivå, bostedsstrøk, landsdel, kontakt med innvandrere og økonomisk hovedaktivitet. Vi viser også hvordan svarene avhenger av om intervjupersonen selv er innvandrer (inkludert norskfødt av innvandrerforeldre) eller ikke. Blant innvandrerne skiller det dessuten mellom dem som har landbakgrunn fra Europa og Nord-Amerika og dem som har bakgrunn fra resten av verden. Fordi frafallet er større blant innvandrere, og fordi de i utgangspunktet er en liten gruppe, hefter det en noe større usikkerhet ved disse funnene.

4.1. Spørsmål 1: Seks påstander om innvandrere

I første spørsmål blir intervjupersonen bedt om å ta standpunkt til seks utsagn eller påstander. Svaralternativene er to nivåer av enig («helt» eller «nokså»), to nivåer av uenig («helt» eller «nokså») og en midtkategori («både og»). Midtkategorien blir ikke gjort kjent for respondenten gjennom selve spørsmålsformuleringen, men foreligger som en svarmulighet dersom respondenten signaliserer behov for det. Det samme gjelder svaralternativene «vet ikke» og «vil ikke svare». Alternativet "Vil ikke svare" kodes her rutinemessig som uoppgitt.

Tabell 4.1 viser hva intervjupersonene svarer på de seks påstandene som presenteres. Tabellen viser også resultater fra tidligere år, men svarfordelingene fra 2003, 2005 og 2007 er utelatt av plassbesparende grunner. Resultatene fra disse årene er å finne i tidligere rapporter fra undersøkelsen. Den fullstendige utviklingen i svarfordelingen over tid illustreres i stedet i figurer der andelen «enige» og «uenige»² vises grafisk. Andelen som svarer «både og», er utelatt fra figurene.

---

² Andelen «(u)enige» beregnes som summen av andelen «helt» og «nokså» (u)enige. I utgangspunktet er andelen «helt» og «nokså» (u)enige beregnet med én desimal, men desimalene er ikke tatt med i tabellene. Ved summasjon rundes resultatene opp eller ned etter gjeldende avrundingsregler, hvilket kan føre til at andelen «enige» eller «uenige» avviker +/- 1 prosentpoeng fra hva leseren selv kan utlede av tabellene.

Tabell 4.1 Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2015. Prosent

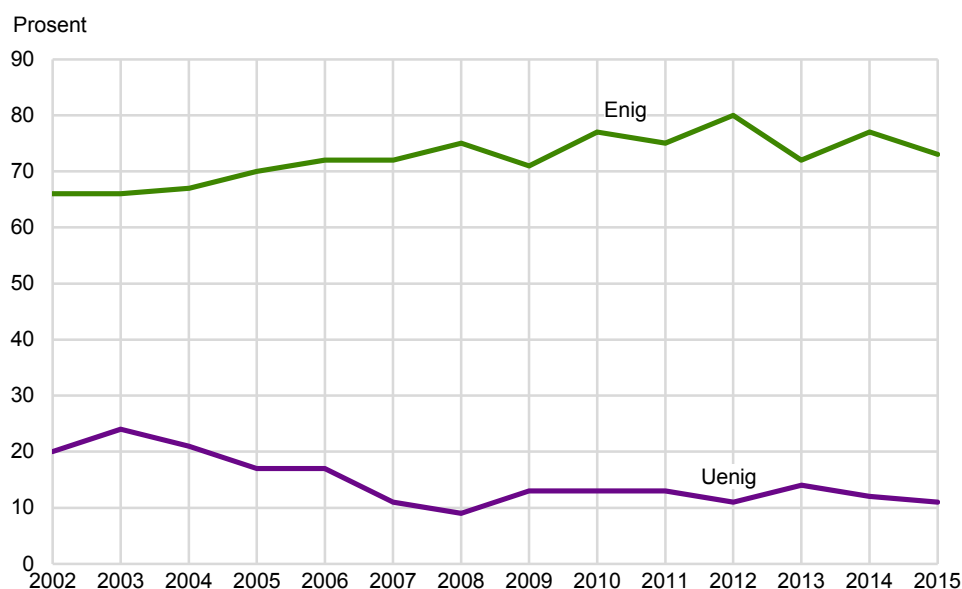
År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a) «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.»								
2002	100	18	48	12	14	5	2	1 410
2004	100	21	47	10	15	6	2	1 320
2006	100	26	46	10	12	5	1	1 288
2008	100	33	42	15	7	2	1	1 113
2009	100	26	45	15	9	4	1	1 104
2010 ¹	100	31	47	8	10	3	1	1 056
2011 ¹	100	29	45	11	10	3	1	1 135
2012 ¹	100	32	48	9	8	3	1	1 186
2013 ¹	100	29	43	13	10	4	1	1 152
2014 ¹	100	32	45	10	9	3	1	1 076
2015 ¹	100	30	42	15	7	3	2	1 199
(b) «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.»								
2002	100	14	27	14	30	13	2	1 405
2004	100	13	27	12	31	15	2	1 318
2006	100	12	24	13	33	16	2	1 289
2008	100	8	19	19	32	19	3	1 113
2009	100	9	20	19	34	17	2	1 103
2010 ¹	100	10	21	12	35	19	4	1 052
2011 ¹	100	10	25	14	32	16	2	1 136
2012 ¹	100	8	24	14	34	16	3	1 186
2013 ¹	100	11	21	14	33	17	3	1 151
2014 ¹	100	8	21	13	33	21	3	1 074
2015 ¹	100	8	17	18	32	20	5	1 197
(c) «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.»								
2002	100	24	39	12	14	8	2	1 409
2004	100	27	39	10	14	8	1	1 318
2006	100	31	37	11	13	7	1	1 289
2008	100	33	38	12	10	5	2	1 111
2009	100	32	38	14	10	4	1	1 105
2010 ¹	100	34	38	9	10	5	3	1 055
2011 ¹	100	35	39	9	11	4	2	1 137
2012 ¹	100	34	39	9	10	5	3	1 189
2013 ¹	100	32	37	12	13	4	2	1 153
2014 ¹	100	36	33	12	13	5	2	1 073
2015 ¹	100	36	35	12	8	6	2	1 197
(d) «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.»								
2002	100	17	28	13	25	16	1	1 410
2004	100	14	27	10	31	16	1	1 317
2006	100	14	27	13	28	18	1	1 288
2008	100	12	21	18	29	20	1	1 110
2009	100	10	23	15	33	19	1	1 103
2010 ¹	100	11	25	8	33	21	2	1 054
2011 ¹	100	11	24	11	29	23	1	1 136
2012 ¹	100	10	23	12	31	23	2	1 188
2013 ¹	100	11	24	12	30	22	1	1 153
2014 ¹	100	9	19	10	31	29	2	1 074
2015 ¹	100	7	19	15	30	27	2	1 198
(e) «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.»								
2002	100	60	26	4	6	4	1	1 410
2004	100	64	23	3	6	4	0	1 319
2006	100	62	24	4	6	4	1	1 288
2008	100	70	20	5	4	2	0	1 113
2009	100	67	22	4	4	2	1	1 104
2010 ¹	100	66	22	3	5	3	1	1 053
2011 ¹	100	67	21	3	5	3	1	1 135
2012 ¹	100	63	23	4	6	3	1	1 186
2013 ¹	100	62	24	3	7	4	0	1 151
2014 ¹	100	67	20	4	6	2	1	1 075
2015 ¹	100	66	21	5	5	3	1	1 199
(f) «Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.»								
2004	100	25	27	8	26	13	0	1 318
2006	100	24	25	10	26	14	1	1 288
2008	100	22	24	15	26	14	0	1 110
2009	100	21	26	13	25	13	1	1 103
2010 ¹	100	27	24	8	27	12	2	1 054
2011 ¹	100	25	27	11	23	14	1	1 134
2012 ¹	100	25	27	11	23	13	1	1 185
2013 ¹	100	23	26	10	25	16	1	1 151
2014 ¹	100	21	25	13	26	13	2	1 073
2015 ¹	100	21	23	15	25	15	2	1 198

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Årets undersøkelse viser at andelen som slutter opp om utsagnet «*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*», går ned med 4 prosentpoeng (fra 77 til 73 prosent) siden 2014. Likevel er det ingen økning i andelen som er helt eller nokså uenige i utsagnet. Andelen «nokså uenig» synker fra 9 til 7 prosent, mens andelen «helt uenig» er uendret 3 prosent. I stedet øker andelen «både og» fra 10 til 15 prosent.

Figur 4.1 viser hvordan holdningen til utsagnet om innvandreres innsats i arbeidslivet har utviklet seg over tid fra 2002 til 2015. Hovedtendensen er at andelen som er enige i at innsatsen er nyttig, har økt fram til 2012, da den tangerte 80 prosent. Deretter har andelen enige vist en fluktuerende, men synkende tendens. Andelen uenige var stort sett for nedadgående de første årene, men etter år 2008 har andelen uenige ligget noenlunde stabilt rundt 10 prosent.

Figur 4.1 Holdning til utsagnet «*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*»

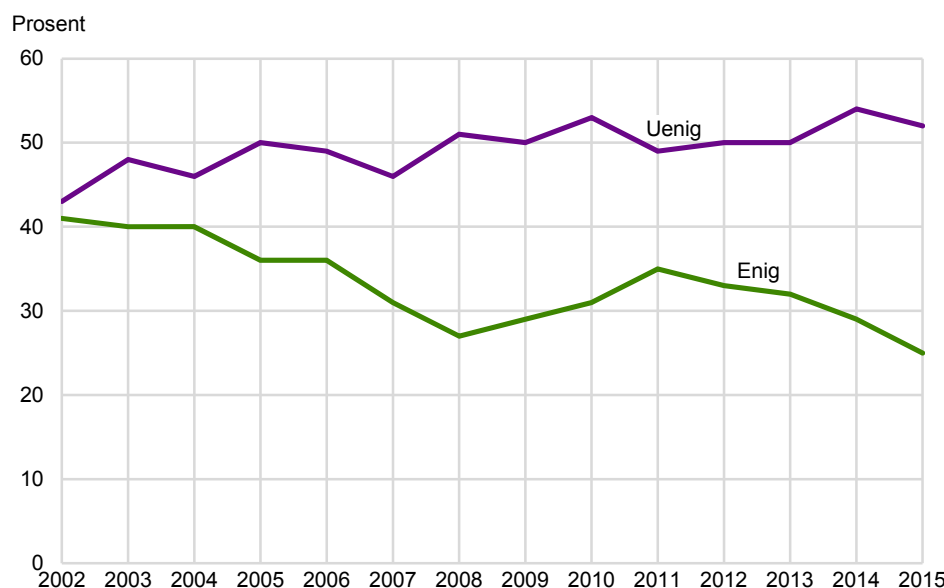
¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Andelen som er enige i utsagnet «*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*», synker med 4 prosentpoeng fra i fjor til i år. Andelen «helt enig» er uendret 8 prosent, mens andelen «nokså enig» synker fra 21 til 17 prosent. I alt er altså 25 prosent enige i påstanden om misbruk av velferd i 2015. Heller ikke her øker andelen uenige tilsvarende. I stedet går andelen uenige *ned* fra 54 til 52 prosent. For første gang er nå andelen uenige minst dobbelt så høy som andelen enige. Nedgangen både i andelen enige og uenige oppveies av en økning i andelen «både og» og «vet ikke» på henholdsvis 5 og 2 prosentpoeng. Andelen som unnlater å ta entydig stilling til påstanden, nærmer seg nå én av fire (23 prosent).

Da påstanden om innvandreres misbruk av velferdsordninger ble lansert første gang i 2002, var 41 prosent enige og 43 prosent uenige. Tendensen har senere vært at andelen enige har sunket, unntatt de tre første årene etter finanskrisen (2009-2011). Deretter har andelen enige igjen sunket. Andelen uenige har steget svakt det meste av tiden. Nedgangen i andelen enige har vært større enn økningen i andelen uenige, jf. figur 4.2.

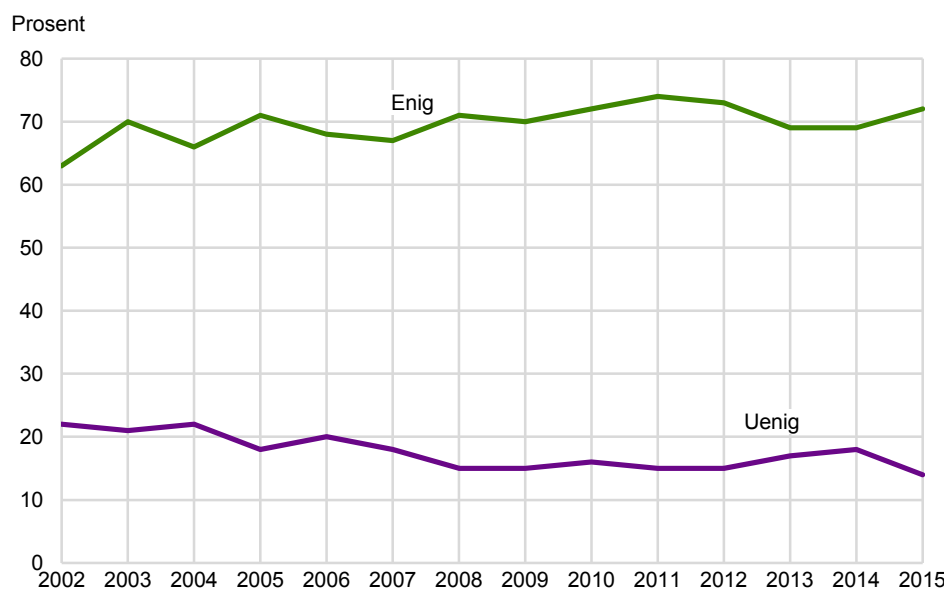
Figur 4.2 Holdning til utsagnet «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene»

¹ Verdiene er veid slik at nettutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Det tredje utsagnet er liksom det første utsagnet «positivt ladet» og har ordlyden «*Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge*». 72 prosent er enig i dette; opp 3 prosentpoeng fra 2014. Det er andelen «nokså enig» som primært har økt. Andelen som svarer «både og», er her uendret, og det samme gjelder andelen «vet ikke». Dermed ser vi en nedgang i andelen uenige med 4 prosentpoeng. Andelen «nokså uenige» synker med 5 prosentpoeng, mens andelen «helt uenige» stiger med 1 poeng. Alt i alt er det nå bare 14 prosent som sier seg helt eller nokså uenige i utsagnet. Andelen enige er fem ganger høyere.

Figur 4.3 Holdning til utsagnet «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge»

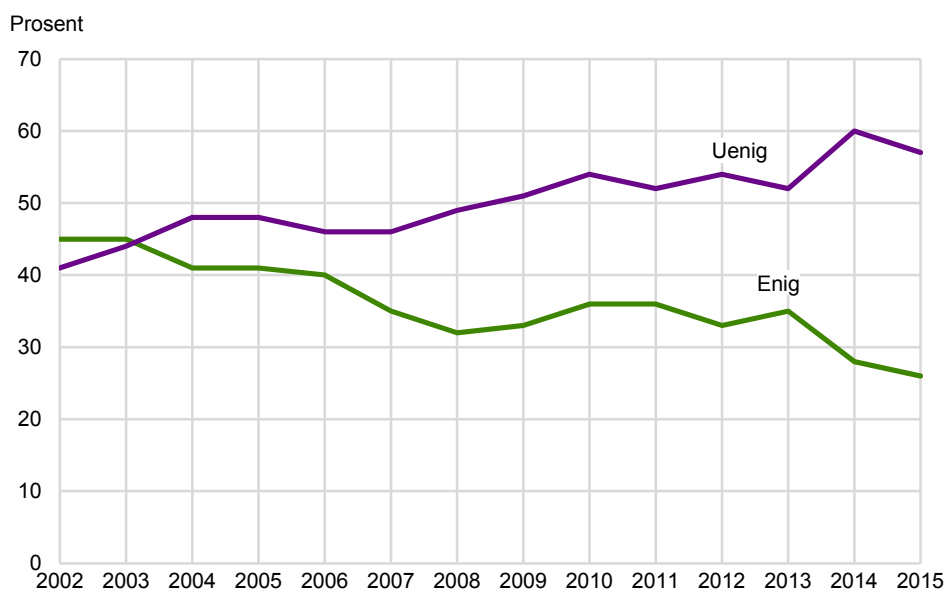

¹ Verdiene er veid slik at nettutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figur 4.3 viser at det hele tiden har vært en stor overvekt av mennesker som har vært enige i utsagnet sammenliknet med dem som har vært uenige. De første årene var forholdstallet om lag 3:1. Avstanden i oppslutning om de to standpunktene har gradvis utvidet seg.

Det neste utsagnet er igjen innvandrerkritisk og har ordlyden «*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*». Også her går både andelen enige og uenige ned, mens andelen «både og» stiger. Tabell 4.1 (d) viser at andelen «helt enige» synker med 2 prosentpoeng, mens andelen «nokså uenig» og «helt uenig» synker med henholdsvis 1 og 2 prosentpoeng. Endringene «balanseres» av en økning i andelen «både og» fra 10 til 15 prosent. Alt i alt mener 26 prosent at innvandrere er en kilde til utrygghet i samfunnet, mens over det dobbelte (57 prosent) er uenige i dette. Over tid har enig-andelen gradvis sunket, mens andelen uenige gradvis har steget (figur 4.4). Årets enig-andel er faktisk den laveste som hittil er målt. Det første året var flere enige enn uenige i utsagnet.

Figur 4.4 Holdning til utsagnet «*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*»

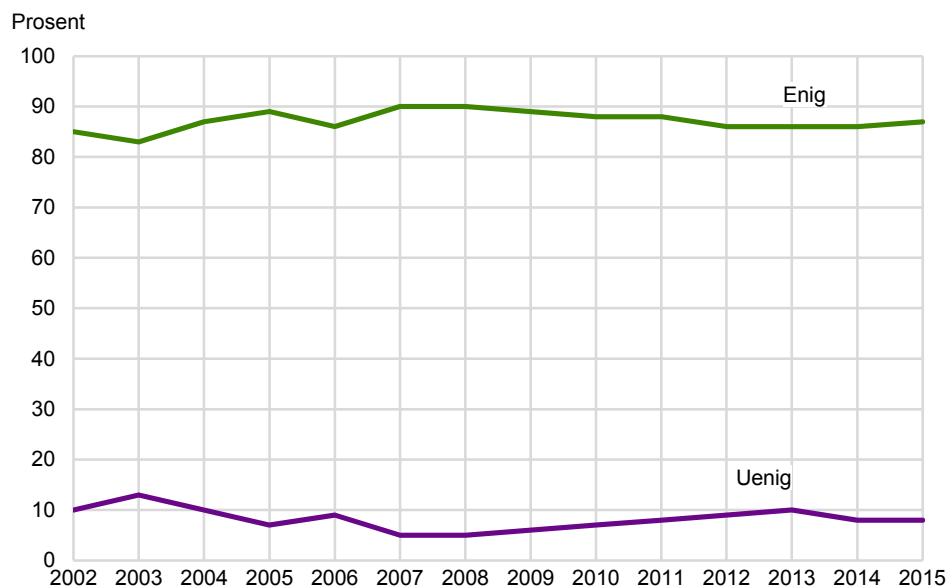
¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Når det gjelder utsagnet «*Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn*», er det ingen vesentlige endringer fra i fjor å melde. Andelen «helt enige» har gått ned med 1 prosentpoeng, mens andelen «nokså enige» har steget 1 prosentpoeng (jf. tabell 4.1 (e)). Til sammen gir det en andel enige på 87 prosent, 1 prosentpoeng høyere enn fjorårets resultat (som ble avrundet nedover).

Figur 4.5 viser at endringene over tid har vært minimale når det gjelder dette spørsmålet. Blant de seks utsagnene i spørsmål 1 er det dette som har hatt størst overvekt av «enig»-svar. Andelen enige steg svakt de første årene til den kulminerte på 90 prosent rundt 2008; senere har andelen enige gått noen prosentpoeng tilbake. Andelen «både og» har ligget stabilt mellom 3 og 5 prosentpoeng hele tiden.

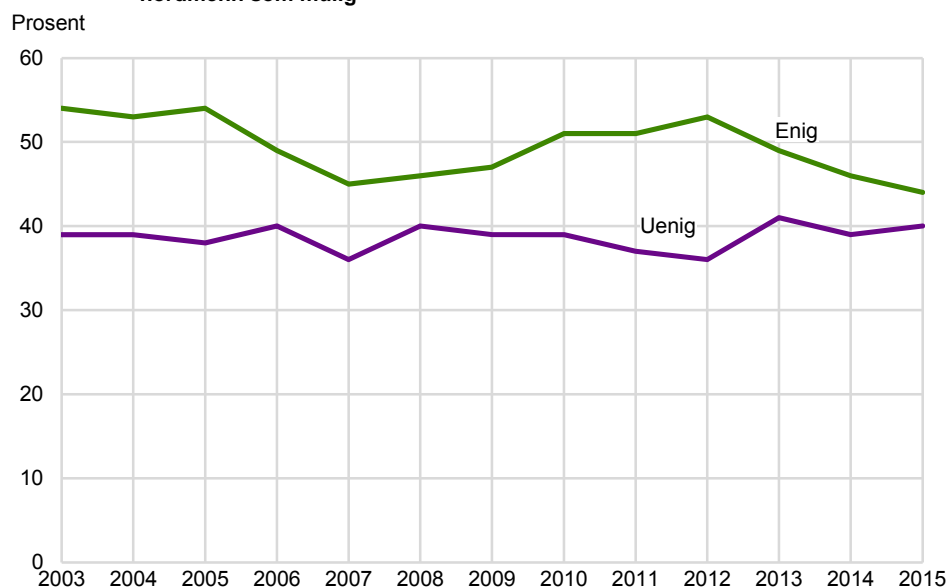
Endringene når det gjelder det siste utsagnet «*Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig*», må også sies å være små fra i fjor til i år. Mens andelen enige i fjor var 46 prosent, er den i år 44 prosent. Det er andelen «nokså enige» som har sunket 2 prosentpoeng. Andelen enige fordeler seg jevnt mellom «helt» og «nokså» enige. Andelen «både og» øker med 2 prosentpoeng til 15 prosent, mens andelen «uenige» øker med 1 prosentpoeng til 40 prosent (tabell 4.1 (f)). Tidligere undersøkelser har vist at personer som inntar innvandrerkritiske standpunkter, tenderer til å være blant dem som er enige i ønsket om størst mulig tilpasning til norske verdier og væremåter.

Figur 4.5 Holdning til utsagnet «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn»

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figur 4.6 Holdning til utsagnet «Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig»

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2015

Langtidstrenden viser at andelen uenige har ligget stabilt rundt 40 prosent, mens andelen enige har bølget opp og ned over/under 50 prosent (figur 4.6). Forskjellen mellom andelen «enig»- og «uenig»-svar er mindre nå (4 prosentpoeng) enn noen gang tidligere.

4.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier".

Spørsmål 2 er i 2015 tilbakeført til den opprinnelige ordlyden: «I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandreren behersker norsk. Ville du synes det var ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?»

I 2014 hadde spørsmålet fått et lite tillegg etter presiseringen av at innvandrerene forutsettes å beherske norsk. Tillegget hadde ordlyden: «og kommer fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika». Poenget var å se om dette ville endre svarene fra respondentene, idet presiseringen var ment å skulle hindre respondentene fra å tenke på svenske servitører, tyske fagarbeidere eller amerikanske oljearbeidere idet de svarte på spørsmålene. Det var nemlig i 2013 blitt innvendt at SSBs holdningsspørsmål var upresise så lenge de ikke angav eksplisitt hvilke land innvandrerne i spørsmålene var ment å komme fra. Vi på vår side antok at de fleste respondentene (som tidligere) uansett ville ha arketypiske innvandrere fra Asia, Afrika eller (kanskje) Øst-Europa i tankene – uten at dette var presisert i spørsmålet. Fjorårets «eksperiment» viste at dette er en rimelig antakelse. Svarfordelingen endret seg bare ubetydelig fra 2013 (og tidligere år) til 2014. Rapporten fra undersøkelsen (Blom 2014, s. 27ff.) gjennomgår og drøfter eksperimentet og konkluderer at det ikke synes å foreligge tungtveiende grunner til å endre ordlyden i spørsmålene. I 2015 er dermed spørsmålene brakt tilbake til sin opprinnelige form.

Tabell 4.2 gjengir svarfordelingene årlig for 2009-2015 og annethvert år mellom 2002 og 2008. Data for alle år gjengis i figuren som følger.

Tabell 4.2 Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2015. Prosent
«Ville du synes det var ubehagelig dersom..»

År	Alle	Ja	Nei	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a)..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?»					
2002	100	11	88	1	1 410
2004	100	10	90	1	1 319
2006	100	8	91	1	1 286
2008	100	10	90	1	1 109
2009	100	7	92	1	1 104
2010 ¹	100	7	91	2	1 054
2011 ¹	100	7	92	1	1 136
2012 ¹	100	9	90	1	1 188
2013 ¹	100	8	91	1	1 151
2014 ²	100	8	90	3	1 070
2015 ¹	100	7	91	2	1 199
(b)..du fikk en innvandrer som ny nabo?»					
2002	100	8	90	2	1 410
2004	100	9	90	1	1 316
2006	100	7	91	2	1 287
2008	100	6	94	1	1 110
2009	100	6	93	1	1 104
2010 ¹	100	6	92	2	1 053
2011 ¹	100	6	92	2	1 136
2012 ¹	100	6	92	2	1 188
2013 ¹	100	6	92	2	1 152
2014 ²	100	6	92	2	1 070
2015 ¹	100	4	94	2	1 198
(c) ..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?»					
2002	100	40	53	7	1 409
2004	100	35	60	5	1 317
2006	100	32	62	6	1 286
2008	100	24	69	6	1 107
2009	100	25	70	5	1 102
2010 ¹	100	26	67	7	1 052
2011 ¹	100	25	70	5	1 132
2012 ¹	100	25	69	6	1 184
2013 ¹	100	25	69	6	1 151
2014 ²	100	23	69	8	1 068
2015 ¹	100	17	76	7	1 196

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² Fotnote1 gjelder også her. I 2014 hadde dessuten innledningen til spørsmålet et tillegg om at innvandrerene «kommer fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika».

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

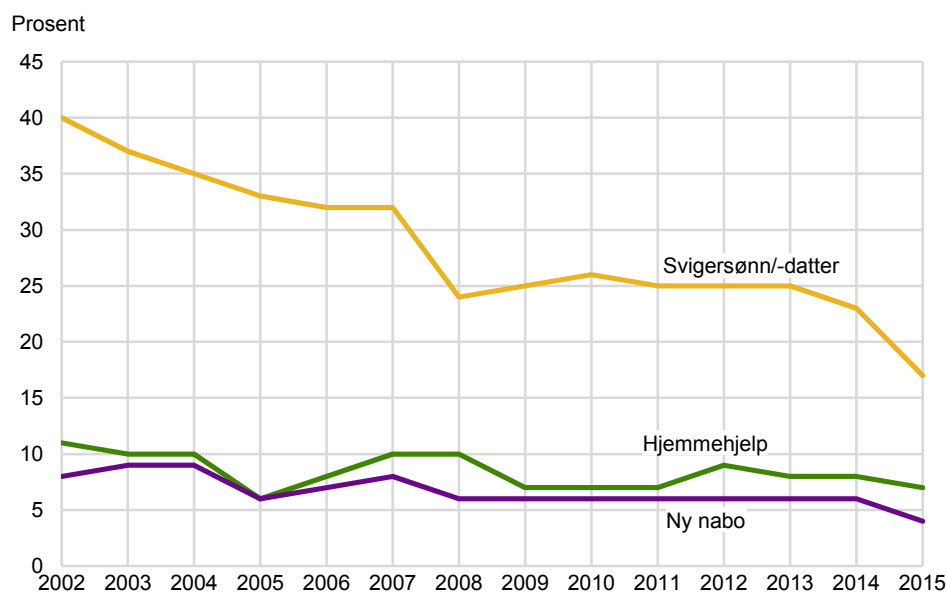
Andelen som synes det ville være ubehagelig å ha en *hjemmehjelp* med innvandrerbakgrunn for en selv eller andre i den nærmeste familien, synker med 1 prosentpoeng til 7 prosent. 91 prosent svarer nei, mens 2 prosent «ikke vet». Dette er i praksis uendret fra i fjor.

Andelen som synes det ville være ubehagelig å få en innvandrer som *ny nabo*, går ned fra 6 prosent i fjor til 4 prosent i år. Gjennom hele sju år (fra og med 2008) har det vært 6 prosent som ville ha mislikt å få en innvandrer som ny nabo. Årets andel på 4 prosent er den laveste som hittil er målt siden 2002. 94 prosent svarer at de ikke synes det ville være ubehagelig, og 2 prosent svarer «vet ikke» for sjette gang på rad.

Endringen er større når det gjelder reaksjonen på scenariet der respondenten har en sønn eller datter som vil gifte seg med en innvandrer. Mens det i fjor var 23 prosent som synes det ville være ubehagelig, har andelen som er av samme oppfatning, sunket hele 6 prosentpoeng i år og er nede på 17 prosent. 76 prosent avviser at dette ville være ubehagelig, mens 7 prosent svarer «vet ikke».

I figur 4.7 har vi tegnet inn andelen som svarer ja på spørsmålet om antatt «ubehag» ved de tre scenariene som inngår i spørsmålet.

Figur 4.7 Andel som svarer ja på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere: Ville det være ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? Holdninger

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figuren viser det vi også kan lese av tabell 4.2 at endringen over tid er liten når det gjelder holdningen til innvandrer som hjemmehjelp eller nabo. De fleste år har andelen som sier de ville mislike disse to scenariene, ligget mellom 5 og 10 prosent. Endringen er derimot manifest når det gjelder oppfatningen av det å få en innvandrer i familien som svigersønn eller svigerdatter. I 2002 mente 40 prosent det ville være ubehagelig. I løpet av 13 år har denne andelen blitt mer enn halvert. De første seks årene sank andelen med vel 15 prosentpoeng. Deretter følger en stabil periode på fem år til 2013 da ja-andelen igjen begynner å synke. Den største nedgangen i noe enkeltår er fra 2007 til 2008 (8 prosentpoeng). Fra i fjor til i år er nedgangen på 6 prosentpoeng.

4.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.

Respondentene får innledningsvis vite at det neste spørsmålet skal handle om «flyktningers adgang til Norge». Deretter presenteres følgende spørsmål: «Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?» Svarfordelingen framgår av tabell 4.3. for de fleste årene, unntatt noen enkeltår tidlig på 2000-tallet.

Tabell 4.3 Holdning til flyktningers adgang til Norge, 2002-2015. Prosent
«Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?»

År	Alle	Lettere	Som i dag	Vanskeliger e	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
2002	100	5	39	53	2	1 408
2004	100	6	44	47	2	1 317
2006	100	7	46	45	2	1 288
2008	100	7	51	38	4	1 108
2009	100	7	41	49	3	1 101
2010 ¹	100	6	42	46	6	1 052
2011 ¹	100	6	45	44	4	1 135
2012 ¹	100	7	44	43	5	1 185
2013 ¹	100	7	47	42	4	1 149
2014 ¹	100	18	50	28	4	1 073
2015 ¹	100	15	50	29	5	1 197

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

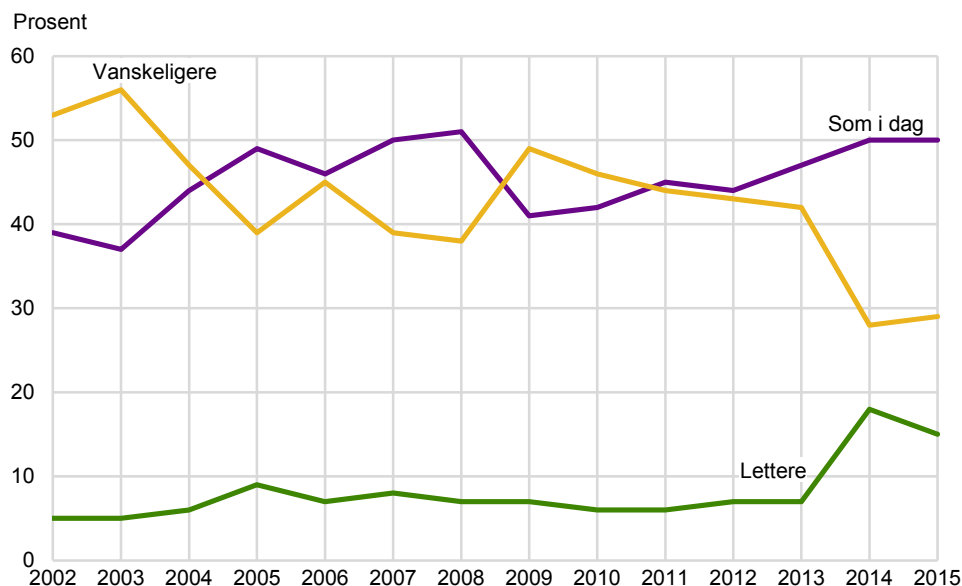
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

I fjor var det en markant økning på 11 prosentpoeng i andelen som svarte at det burde bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge. Samtidig så vi også en økning på 3 prosentpoeng i andelen som mente at dagens praksis med hensyn til å gi opphold burde være uendret («være som i dag»). Disse endringene i liberaliserende retning innebar en nedgang på 14 prosentpoeng i andelen som syntes det burde bli vanskeligere å få opphold.

Tidligere år hadde andelen som mente det burde bli lettere å få opphold, aldri oversteget 10 prosent. I stedet hadde andelen som gikk inn for «status quo» i behandlingen av flyktninger og asylsøkere, fluktuert mellom 40 og 50 prosent. Figur 4.8 viser utviklingen i oppslutningen om de tre svaralternativene (utenom «vet ikke»).

Årets undersøkelse ender med et resultat ikke vesentlig forskjellig fra fjorårets. Andelen som mener det bør bli lettere å få opphold, faller ikke tilbake til nivået før 2014. Oppslutningen om dette standpunktet er 3 prosentpoeng lavere enn i fjor, det vil si 15 prosent. Det er langt høyere enn i noen måling i årene 2002-2013. Samtidig holder andelen som synes adgangen til opphold bør være «som i dag», seg uendret på 50 prosent. Praktisk talt uendret er også andelen som mener det bør bli vanskeligere å få opphold i landet. 29 prosent er av denne oppfatning, 1 prosentpoeng flere enn i 2014. Andelen «vet ikke» øker også med 1 prosentpoeng. Det kan synes som at fjorårets markante endring ikke utelukkende var et engangs-«blaff» knyttet til medieoppslag om overveielser i tilknytning til uttak av syriske kvoteflyktninger fra flyktningleirer i nabolandene (blant annet om ønsket helsetilstand).

Figur 4.8 Bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? Holdninger

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

4.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.

I spørsmålsbolken om innvandrere inngår også en sekvens med siktemål å kartlegge graden av kontakt mellom befolkningen (primært majoritetsbefolkningen) og innvandrere. Spørsmålene som stilles, er om det foreligger kontakt og i tilfelle hvor (på hvilken arena), med hvor mange og hvor ofte. Avslutningsvis følger et spørsmål om hvordan kontakten oppleves. Hovedmotivet for å stille disse spørsmålene er å undersøke om kontakt og mengden av kontakt med innvandrere påvirker holdningen til dem. Et annet motiv er å studere omfanget av kontakt som et fenomen i seg selv. Etter hvert som andelen innvandrere i befolkningen øker, vil normalt også graden av kontakt med innvandrere øke, spesielt dersom integreringen av innvandrere er noenlunde vellykket.

Det første spørsmålet om kontakt som stilles, har denne ordlyden: «*Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.?*»

Tabell 4.4 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2015. Prosent

År	Alle	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Kontakt med innvandrere?				
2002	100	67	33	1 408
2004	100	67	33	1 318
2006	100	68	32	1 288
2008	100	74	26	1 111
2009	100	75	25	1 103
2010 ¹	100	75	24 ²	1 054
2011 ¹	100	76	23	1 137
2012 ¹	100	71	28 ²	1 187
2013 ¹	100	78	22	1 150
2014 ¹	100	70	30	1 072
2015 ¹	100	78	21 ²	1 198

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² "Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

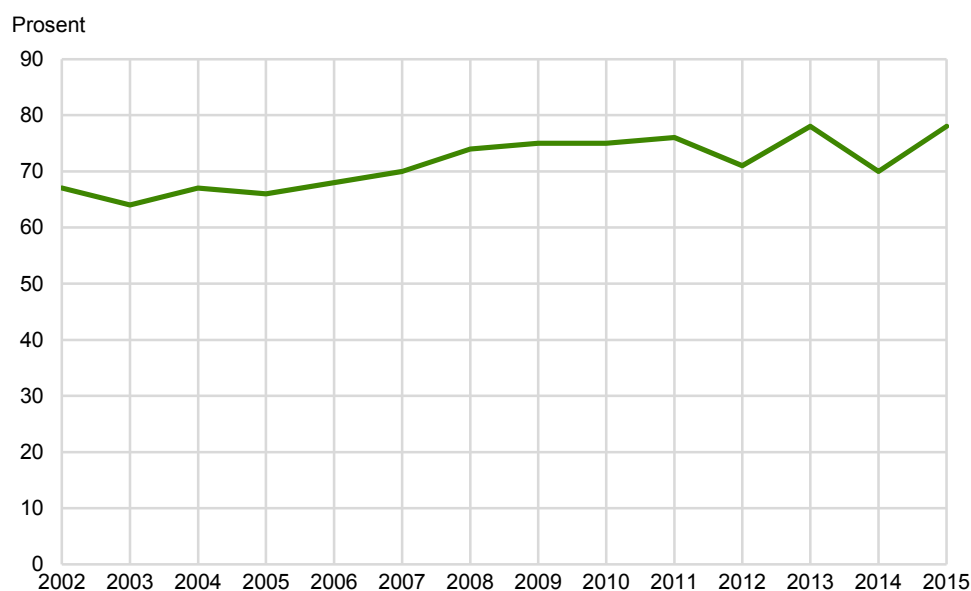
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

I fjorårets undersøkelse gikk andelen ja-svar ned med 8 prosentpoeng til 70 prosent. Andelen som hadde kontakt med innvandrere, var på omtrent samme nivå også i 2012 (71 prosent). I årets undersøkelse går andelen som sier de har kontakt med innvandrere,

opp på 2013-nivå igjen, det vil si 78 prosent. Økningen fra i fjor er således på 8 prosentpoeng (tabell 4.4).

Utviklingen i andelen som sier de har kontakt med innvandrere, vises tydelig i figur 4.9. Her er alle observasjonene i løpet av årene spørsmålene har vært stilt, tatt med. Vi ser at andelen med kontakt øker noenlunde jevnt fram til 2011 for deretter å stige og synke i underkant av 10 prosentpoeng i hvert av de etterfølgende årene, trolig som følge av tilfeldig «støy».

Figur 4.9 Andel som har kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Svarer en ja på det innledende spørsmålet, vanker fire tilleggsspørsmål. Det første av dem lyder slik: «I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge? Er det – på jobben, – i nabolaget, – (blant) venner og kjente, – i nær familie, (eller) – på annen måte.» Arenaene som nevnes som eksempler i innledningsspørsmålet, gjentas i tilleggsspørsmålet. Det forventes dermed at respondenten skal svare ja i det minste på én av arenaene som nevnes. Flere svar kan oppgis.

Tabell 4.5 gjengir utfallet på det første tilleggsspørsmålet. I tabellen vises andelen av hele utvalget som bekrefter kontakt på den enkelte arena som oppgis i spørsmålet. De som svarte nei på det innledende spørsmålet om kontakt, inngår med andre ord også i prosentueringsgrunnlaget.

54 prosent svarer at de har kontakt på jobben, en økning på 8 prosentpoeng fra i fjor. Den høyeste andelen som tidligere har vært målt i forbindelse med kontakt på jobben er 50 prosent.

En betydelig økt andel har også kontakt med innvandrere blant venner og kjente. 40 prosent oppgir dette som arena for kontakt i 2015, opp 6 prosentpoeng fra i fjor. Dette er på linje med nivået som ble målt i 2013.

Andelen som nevner kontakt med innvandrere i nabolaget, er 32 prosent – igjen på linje med nivået som ble målt i 2013 og opp 5 prosentpoeng siden i fjor.

En mindre andel nevner også *nær familie* som ramme for kontakten med innvandrere. I år er det 15 prosent som gjør det. Det er 3 prosentpoeng høyere enn i 2014.

12 prosent oppgir til slutt at de har kontakt «*på annen måte*» – igjen 3 prosentpoeng flere enn i fjor. Den høyeste andelen som er registrert i denne kategorien er 16 prosent i 2010.

Tabell 4.5 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2015. Prosent

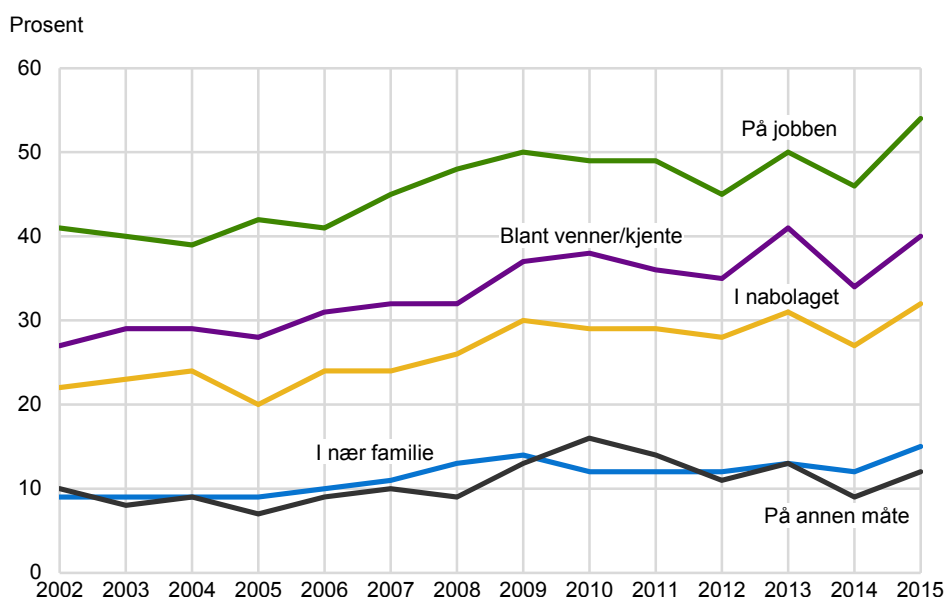
	År	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Andel med kontakt...				
På jobben	2002	41	59	1 408
	2004	39	61	1 318
	2006	41	59	1 288
	2008	48	52	1 111
	2009	50	50	1 103
	2010 ¹	49	51	1 045
	2011 ¹	49	51	1 134
	2012 ¹	45	55	1 180
	2013 ¹	50	50	1 150
	2014 ¹	46	54	1 070
2015 ¹	54	46	1 192	
Blant venner/kjente	2002	27	73	1 408
	2004	29	71	1 318
	2006	31	69	1 288
	2008	32	68	1 111
	2009	37	63	1 103
	2010 ¹	38	62	1 045
	2011 ¹	36	64	1 134
	2012 ¹	35	65	1 180
	2013 ¹	41	59	1 150
	2014 ¹	34	66	1 070
2015 ¹	40	60	1 192	
I nabolaget	2002	22	78	1 408
	2004	24	76	1 318
	2006	24	76	1 288
	2008	26	74	1 111
	2009	30	70	1 103
	2010 ¹	29	71	1 045
	2011 ¹	29	71	1 134
	2012 ¹	28	72	1 180
	2013 ¹	31	69	1 150
	2014 ¹	27	73	1 070
2015 ¹	32	68	1 192	
I nær familie	2002	9	91	1 408
	2004	9	91	1 318
	2006	10	90	1 288
	2008	13	87	1 111
	2009	14	86	1 103
	2010 ¹	12	88	1 045
	2011 ¹	12	88	1 134
	2012 ¹	12	88	1 180
	2013 ¹	13	87	1 150
	2014 ¹	12	88	1 070
2015 ¹	15	85	1 192	
På annen måte	2002	10	90	1 408
	2004	9	91	1 318
	2006	9	91	1 288
	2008	9	91	1 111
	2009	13	87	1 103
	2010 ¹	16	84	1 045
	2011 ¹	14	86	1 134
	2012 ¹	11	89	1 180
	2013 ¹	13	87	1 150
	2014 ¹	9	91	1 070
2015 ¹	12	88	1 192	

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figur 4.10 viser samme bilde som tabell 4.5, men her er data for alle årene som intervjuundersøkelsen er gjennomført, tatt med.

Figur 4.10 Andelen av befolkningen som har kontakt med innvandrere på ulike sosiale arenaer, 2002-2015. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget. Prosent

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figuren viser en svak økning i kontakten på den enkelte arena etter observasjonsår, tydeligst på de tre arenaene som har høyest skår: på jobben, blant venner/kjente og i nabolaget. De siste årene er utviklingen i større grad preget av tilfeldig «støy» enn innledningsvis, slik også foregående figur viste.

Som nevnt er det anledning til å svare ja på flere av arenaene som listes opp i foregående spørsmål. Det er derved mulig å telle opp hvor mange arenaer den enkelte respondent har oppgitt som «åsted» for kontakten med innvandrere. Dette kan betraktes som en ekstra indikator på graden av kontakt med innvandrere. En person med kontakt med innvandrere på flere arenaer har rimeligvis sterkere bånd (eller større kontaktflate) til innvandrere enn personer med kontakt bare på én arena. Tabell 4.6 viser *hvor mange arenaer* den enkelte oppgir å ha kontakt med innvandrere på når antallet telles opp.

Tabellen inkluderer også respondenter uten kontakt med innvandrere. I 2015 er andelen uten kontakt 21 prosent mot 30 prosent i 2014. Personer som har svart «vet ikke» på spørsmålet om kontakt, er ikke med i datagrunnlaget for denne tabellen. Foruten nedgangen i andelen uten kontakt er den synligste trenden at andelen med kontakt på to arenaer, har økt med 6 prosentpoeng. Andelen som oppgir kontakt på fire eller fem arenaer er likeledes 2 prosentpoeng høyere i 2015 enn året før (8 prosent mot 6 prosent).

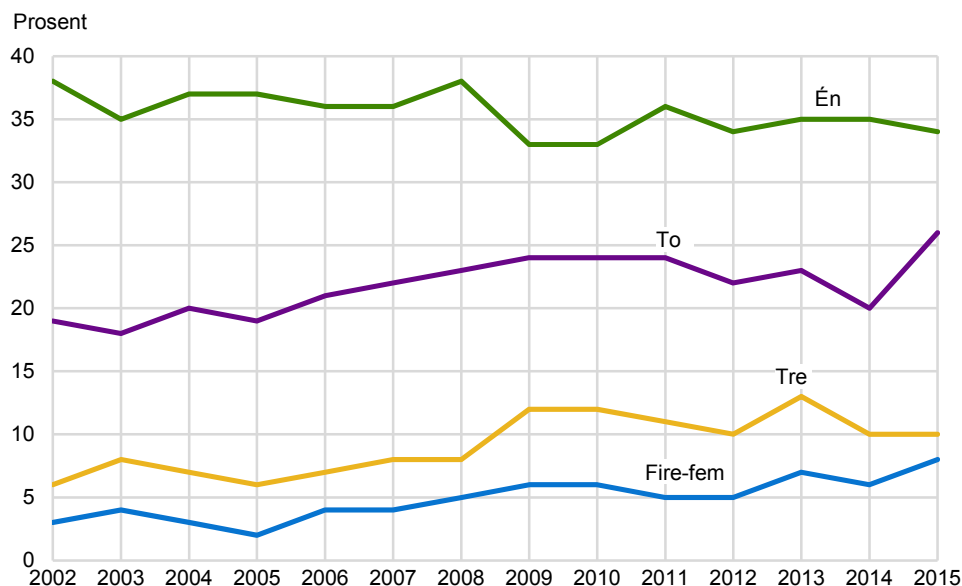
Tabell 4.6 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall arenaer, 2002-2015. Prosent
Antall arenaer en har kontakt med innvandrere på

År	2002	2004	2006	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹	2014 ¹	2015 ¹
Ingen kontakt	33	33	32	26	25	24	23	28	22	30	21
En	38	37	36	38	33	33	36	34	35	35	34
To	19	20	21	23	24	24	24	22	23	20	26
Tre	6	7	7	8	12	12	11	10	13	10	10
Fire	2	3	3	4	5	5	4	4	5	4	5
Fem	1	0	1	1	1	1	1	1	2	2	3
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall personer som svarte	1 408	1 318	1 288	1 111	1 103	1 045	1 134	1 181	1 150	1 070	1 192

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figur 4.11 Andel som oppgir å ha kontakt med innvandrere etter antall arenaer for kontakt, 2002-2015. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2015

Figur 4.11 viser utviklingen i antall arenaer for kontakt med innvandrere der resultatene fra alle tidligere undersøkelser inngår. Vi ser grafer for én, to og tre arenaer hver for seg og en for fire og fem arenaer summert. Andelen uten innvandrerkontakt inngår i prosentierungsgrunnlaget, men vises ikke på figuren. Over tid synes andelen med kontakt på én arena å synke, mens kontakt på flere enn én arena tenderer til å øke.

Tabell 4.7 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer, 2004-2015. Prosent Antall innvandrere en har kontakt med

År	2004	2006	2008	2009
Har ikke kontakt	33 *	32 *	26 *	25 *
En	6 9	4 5	5 6	5 6
To til fire	27 40	28 41	26 35	25 33
Fem til ti	19 29	21 31	26 35	27 36
Flere enn ti	15 22	15 22	18 24	19 25
Vet ikke	0 0	0 0	0 0	0 0
Alle	100 100	100 100	100 100	100 100
Tallet på personer som svarte	1 317 886	1 287 886	1 111 819	1 103 831

År	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Har ikke kontakt	24 *	23 *	28 *	22 *
En	4 5	3 4	4 6	4 5
To til fire	26 34	25 32	24 34	28 36
Fem til ti	26 35	26 34	22 31	24 31
Flere enn ti	20 26	21 28	21 29	22 28
Vet ikke	0 0	1 1	0 0	0 0
Alle	100 100	100 100	100 100	100 100
Tallet på personer som svarte	1 044 802	1 133 869	1 181 857	1 150 894

År	2014 ¹	2015 ¹
Har ikke kontakt	30 *	21 *
En	3 5	3 4
To til fire	21 29	21 27
Fem til ti	24 34	28 35
Flere enn ti	22 32	26 34
Vet ikke	0 0	0 0
Alle	100 100	100 100
Tallet på personer som svarte	1 069 756	1 192 941

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

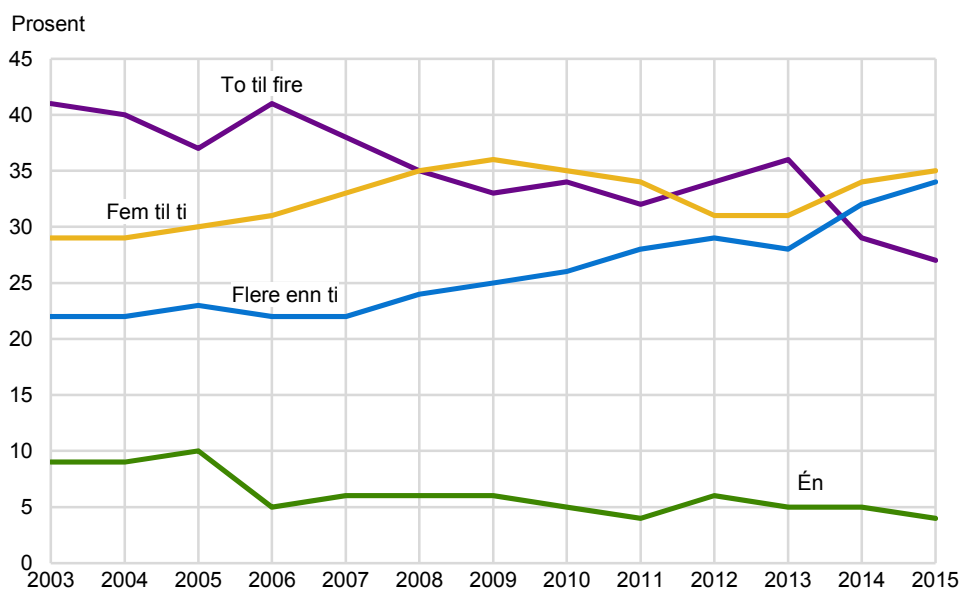
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2004-2015

Tilleggsspørsmål nummer to har følgende ordlyd: «Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det ...» Svaralternativene som nevnes er «1, 2-4, 5-10, Flere

enn 10». Spørsmålet går bare til dem som har svart at de har kontakt med innvandrere. I tabell 4.7 gjengis svarfordelingen både med og uten dem som er uten kontakt med innvandrere. I de videre omtalene velger vi å ta utgangspunkt i fordelingene som *ikke* forutsetter at alle respondentene inngår i beregningsgrunnlaget. Vi unngår dermed at variasjonen i svarfordelingen blant dem som har kontakt med innvandrere, «overskygges» av forskjeller etter hvorvidt respondenten overhodet har kontakt med innvandrere eller ikke.

Tabell 4.7 viser at antall innvandrere som respondentene har kontakt med, er ganske lik i år som i fjor. Det kan likevel iakttas en svak nedgang i andelen som har kontakt med én eller to til fire innvandrere. Denne andelen var 34 prosent i 2014 og 31 prosent i år. I stedet vokser andelen som har kontakt med fem eller flere innvandrere med 3 prosentpoeng fra i fjor til i år. Vi har da sett bort fra forskjellen i andelen uten innvandrerkontakt fra 2014 til 2015. Figur 4.12 illustrerer utviklingen i kontakten med antall innvandrere over tid. I motsetning til tabell 4.7 er her data for alle år fra 2002 til 2015 med. Beregningsgrunnlaget er bare personer med innvandrerkontakt.

Figur 4.12 Andel som har kontakt med ulike antall innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget, 2003-2015. Prosent

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2015

Figuren viser at andelen av befolkningen som har kontakt med én eller to til fire innvandrere, går ned til fordel for en økning i andelen som har kontakt med fem eller flere innvandrere.

Anstrengelsene for å få et anslag på omfanget av kontakt med innvandrere førte til at det i 2003 også ble utprøvd et spørsmål om *hvor ofte* befolkningen hadde kontakt med innvandrere. Erfaringene med dette spørsmålet og et spørsmålet om evaluering av kontakten ble ikke vurdert som så gode at de ble gjentatt i årene 2004-2006. I rapporten fra 2004 heter det at spørsmålene «ikke tilførte så mye nytt i forhold til de øvrige spørsmålene om kontakt med innvandrere at de var verdt å beholde» (Blom 2004). De ble likevel med igjen i undersøkelsen i 2007 og siden beholdt. Tabell 4.8 og figur 4.13 mangler nødvendigvis data fra årene 2004-2006.

Tabell 4.8 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet, 2003-2014. Prosent
Hvor ofte en vanligvis har kontakt med innvandrere

År	2003	2007	2008	2009	2010 ¹
Har ikke kontakt	36	*	26	*	24
Sjeldnere enn månedlig	3	5	4	5	2
Månedlig	9	14	15	13	11
Ukentlig	23	36	29	39	34
Daglig	29	45	32	43	29
Alle	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 382	890	1 111	1 103	1045

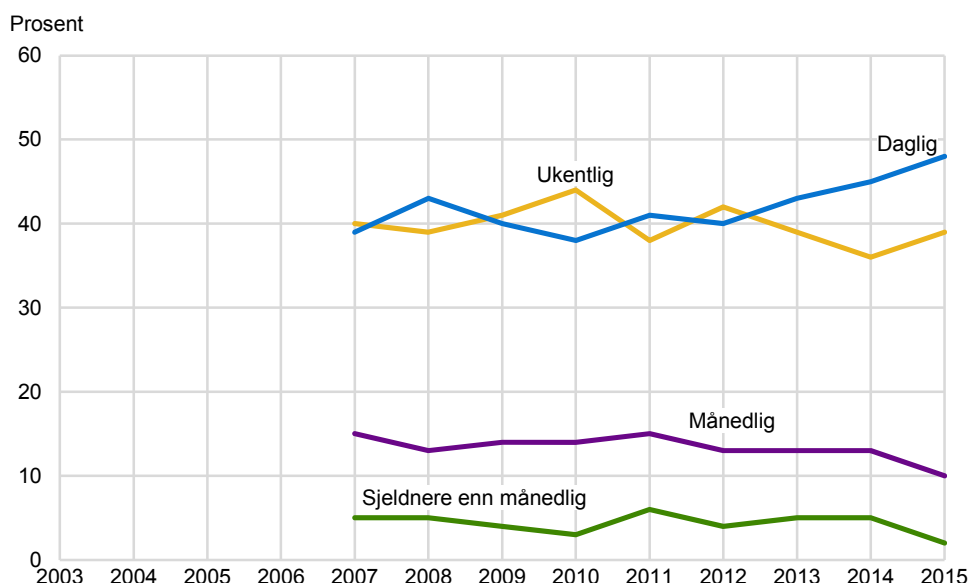
År	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹	2014 ¹	2015 ¹
Har ikke kontakt	23	*	22	*	21
Sjeldnere enn månedlig	4	6	4	5	2
Månedlig	11	15	13	9	8
Ukentlig	29	38	31	26	31
Daglig	31	41	43	45	48
Alle	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 134	870	1 150	1 070	1 192

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2015

Spørsmålet som ble stilt hadde følgende ordlyd «*Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det...[svaralternativer:] Daglig, Ukentlig, Månedlig, Sjeldnere enn månedlig*».

Som ved spørsmålet om hvor mange innvandrere respondenten har kontakt med, kommenterer vi her svarfordelingen blant dem som *fikk* spørsmålet, det vil si dem som svarte *ja* på innledningsspørsmålet om kontakt med innvandrere som bor i Norge. Figur 4.13 bygger også på denne forutsetningen. Tabell 4.8 viser imidlertid svarfordelingen både for dem som har kontakt med innvandrere og for hele utvalget (inkludert de uten kontakt).

Vi finner at bare 12 prosent har månedlig eller sjeldnere kontakt med innvandrere. Det er ned fra 18 prosent i 2014. I stedet stiger andelen med ukentlig kontakt med 3 prosentpoeng til 39 prosent og andelen med daglig kontakt også med 3 prosentpoeng til 48 prosent. Omtrent halvparten av dem som sier de har kontakt med innvandrere, har altså daglig kontakt.

Figur 4.13 Andel som har kontakt med innvandrere daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2007-2015

Figur 4.13 viser det samme bildet fra og med året 2007. Andelen med *daglig kontakt* stiger jevnt etter år 2012 og nærmer seg 50 prosent i 2015. Før 2012 kappes ukentlig og daglig kontakt om størst oppslutning. Andelen med månedlig eller sjeldnere kontakt endrer seg ikke mye i løpet av observasjonsperioden, men vi legger merke til nedgangen fra 2014 til 2015. Det kan imidlertid være et forbigående tilfeldig utslag.

Det siste tilleggsspørsmålet til dem som hadde kontakt med innvandrere, var formulert slik: «*Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten? Er den [svaralternativer:] Hovedsakelig positiv, Både positiv og negativ, Hovedsakelig negativ*». Fordelingen av svarene på spørsmålet framgår av tabell 4.9. Kommentarene refererer til dem som faktisk *har* noen erfaring fra kontakt med innvandrere å evaluere.

Tabell 4.9 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring, 2003-2015. Prosent
Personlig erfaring med kontakten med innvandrere

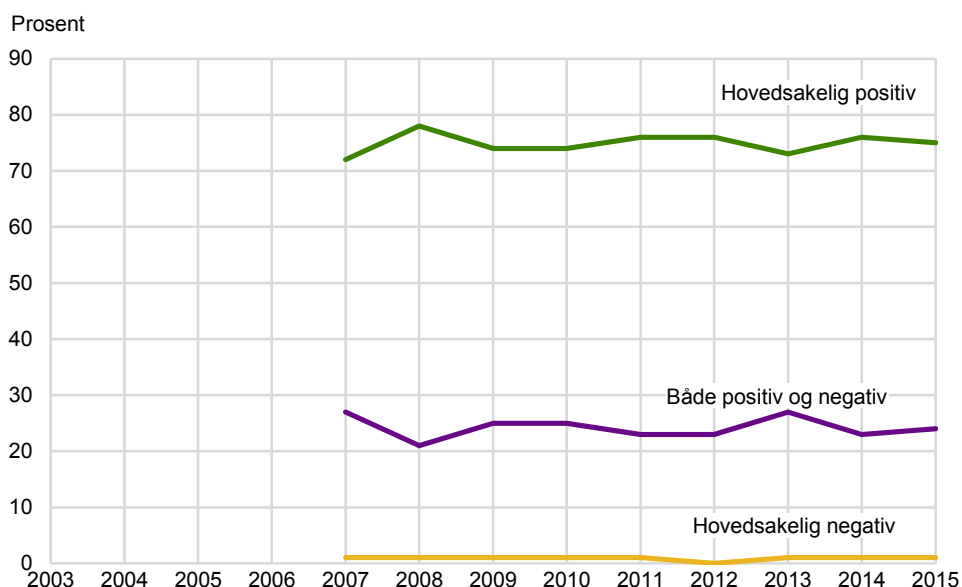
År	2003	2007	2008	2009	2010 ¹
Ingen kontakt	36	30	26	25	24
Hovedsakelig positiv	44	51	58	56	56
Både positiv og negativ	20	19	15	19	19
Hovedsakelig negativ	0	1	0	1	1
Alle	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 381	1 271	1 111	1 103	1 045
År	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹	2014 ¹	2015 ¹
Ingen kontakt	23	28	22	30	21
Hovedsakelig positiv	58	55	56	53	59
Både positiv og negativ	18	17	21	16	19
Hovedsakelig negativ	1	0	1	1	0
Alle	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 134	1 181	1 150	1 070	1 192

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2015

I år som i fjor har tre av fire hovedsakelig positive erfaringer med kontakten med innvandrere, mens en av fire har blandede erfaringer («både positiv og negativ»). 1 prosent sier at kontakten har vært «hovedsakelig negativ». Figur 4.14 visualiserer fordelingen av svaralternativene siden 2007. Utviklingen over tid preges ikke av svake eller sterke trender i noen retning. Evalueringen av kontakten har vært ganske konstant gjennom hele perioden.

Figur 4.14 Andel med positive og negative erfaringer fra kontakt med innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2007-2015

4.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring.

Et spørsmål om arbeidsinnvandring er plassert sist i spørsmålsbolken. Det er plassert der fordi vi ikke ønsker å styre intervjupersonenes tanker spesielt mot arbeidsinnvandring i de første holdningsspørsmålene. Spørsmålet om arbeidsinnvandring har en kortere «fartstid» enn de øvrige holdningsspørsmålene. Det ble først introdusert i 2009 etter at arbeidsinnvandring fra øst-europeiske EU-land var satt ettertrykkelig på dagsorden. Som kjent gikk arbeidsinnvandring forbi familiegjening som den viktigste grunnen til ikke-nordisk innvandring i løpet av 2006. Siden da har arbeid vært den dominerende grunnen til innvandring blant ikke-nordiske statsborgere. Den store tilstrømmingen av flyktninger i 2015 betyr trolig en endring av dette.

Spørsmålet har følgende ordlyd: «Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring. Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?»

Tabell 4.10 viser reaksjonen på spørsmålet i 2015 og tidligere år. Andelen som svarer at de er «helt enige», er uendret 29 prosent. Andelen «nokså enig» går derimot ned med 4 prosentpoeng til 37 prosent. 66 prosent er med andre ord enige i påstanden, mot 70 prosent i fjor. Andelen uenige går også ned, men bare med 1 prosentpoeng til 14 prosent. Endelig øker andelen som ikke tar stilling med til sammen 5 prosentpoeng: 3 prosentpoeng flere svarer «både og» og 2 prosentpoeng flere «vet ikke». I 2015 gir dette 15 prosent som velger «både og» og 6 prosent «vet ikke».

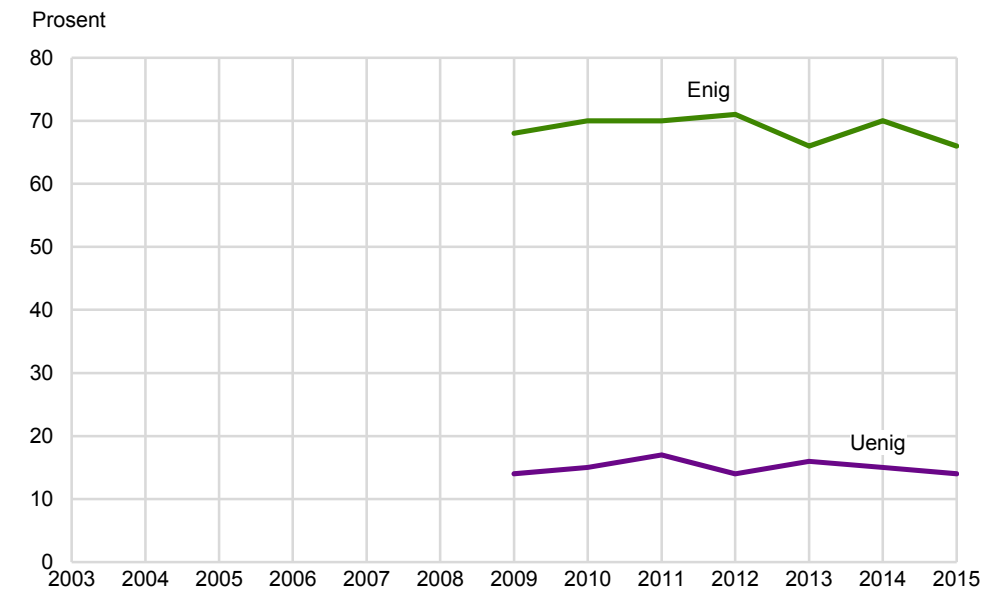
Tabell 4.10 Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2015. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
«Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi.»								
2009	100	24	44	17	11	3	2	1 101
2010 ¹	100	26	44	9	12	4	6	1 052
2011 ¹	100	25	45	9	13	4	4	1 133
2012 ¹	100	27	45	10	10	4	4	1 182
2013 ¹	100	24	42	14	12	4	4	1 151
2014 ¹	100	29	41	12	11	3	4	1 071
2015 ¹	100	29	37	15	9	5	6	1 196

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2009-2015

Figur 4.15 visualiserer utviklingen i oppfatningen av nytten ved arbeidsinnvandring. Figuren viser andelen enige og uenige i løpet av årene spørsmålet har blitt stilt. Det kan ikke sies å ha vært noen gradvis økning i verdsettingen av den arbeidsrelaterte innvandringen i denne perioden. Det er likevel en helt klar majoritet som tror at arbeidsinnvandring fra land utenfor Norden er gagnlig for landets økonomi.

Figur 4.15 Holdning til utsagnet «Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi»

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets fra og med år 2010.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2009-2015

5. Hvilke endringer i 2015 er statistisk signifikante?

I dette kapitlet undersøker vi om forskjellene mellom årets og fjorårets resultater når det gjelder holdningene til og kontakten med innvandrere, er tilstrekkelig stor til at vi med rimelig grad av sikkerhet kan anta at de er gyldige også i hele befolkningen. Både årets og tidligere målinger er gjort i små, men presumtivt representative utvalg av befolkningen. Ved store forskjeller mellom målingene og liten spredning rundt gjennomsnittene i svarene, øker sannsynligheten for at eventuelt målte forskjeller avspeiler reelle forskjeller (endringer) i befolkningen.

Som kompliserende moment kommer at nettoutvalgene som målingene foretas i, selv kan være beheftet med skjevheter i forhold til bruttoutvalgene som er representativt trukket. For å minimere risikoen for dette, er det ønskelig at frafallet er lite og jevnt fordelt mellom ulike segmenter i befolkningen. Det er dette vi undersøker i tabell 2.2 foran. Der finner vi at frafallet har gjort nettoutvalget skjevt i forhold til bruttoutvalget når det gjelder utdanningsnivå. Dette kompenseres ved at nettoutvalget veies med en vekt som gjør utdanningsfordelingen i nettoutvalget lik utdanningsfordelingen i bruttoutvalget. Ettersom høyt- og lavtutdannede reagerer systematisk ulikt på holdningsspørsmålene, er dette en viktig korreksjon. Det kan selvfølgelig fortsatt finnes skjevheter i nettoutvalget som vi ikke får kjennskap til.

Gitt at nettoutvalget er rimelig representativt for bruttoutvalget, kan det estimeres et intervall rundt et punkttestimat i nettoutvalget som med en gitt sannsynlighet (f.eks. 95 eller 99 prosent) inneholder den faktiske verdien i befolkningen, som bruttoutvalget er trukket fra. Dette utnyttes i en statistikkprosedyre (tohalet t-test) som besvarer om forskjellene mellom gjennomsnittene på målingene av samme holdning i to forskjellige holdningsundersøkelser (årets og fjorårets) er forskjellig nok til at tilsvarende målinger i hele befolkningen med tilstrekkelig grad av sikkerhet også ville vist forskjell.

Testen tar utgangspunkt i gjennomsnittet på skalaene som framkommer når svarene i de ulike svarkategoriene «helt enig», «ganske enig» osv. tilordnes verdier fra 1 til 5 eller 1 til 3 der stigende verdier indikerer økende «innvandrervennlighet». Svar i kategoriene «vet ikke» og «vil ikke svare» kodes uoppgitt. I spørsmål 1 (med seks påstander om arbeid, kultur, misbruk av sosiale ordninger osv.) og spørsmål 5 (om arbeidsinnvandring) tilordnes verdier fra 1 til 5, og i spørsmål 3 (om opphold for flyktninger/asylsøkere) verdier fra 1 til 3. Testen estimerer sannsynligheten for at den såkalte nullhypotesen (H_0) om ikke-ændring mellom årets og fjorårets resultater er riktig. Viser signifikanstesten at nullhypotesen om ikke-ændring er lite sannsynlig, fortrinnsvis under 5 prosent sannsynlig, antas i stedet alternativhypotesen (H_1) om at målingene faktisk er forskjellige.

Spørsmål 2 (om "ubehag" ved ulike scenarier) og spørsmål 4 om forskjellige former for og grader av kontakt med innvandrere har for størstedelen dikotome formater som ikke er egnet til å omgjøre til skalaer. Eventuelle signifikante endringer i disse indikatorene undersøkes ved hjelp av tosidig kji-kvadrattest (mer senere).

Tabell 5.1 viser utfallet av t-test for om det er statistisk signifikante endringer fra i fjor til i år i reaksjonen på utsagnene som presenteres i spørsmål 1, 5 og 3. De to første tallkolonnene viser gjennomsnittene på de respektive skalaene i 2014 ($\bar{x}_{2014}$) og 2015 ($\bar{x}_{2015}$). Jo høyere gjennomsnittsverdier, desto mer positiv er reaksjonen på det respektive utsagn. Tredje kolonne i tabellen viser sannsynligheten p for at H_0 (nullhypotesen om ikke-ændring) er sann.

Tabell 5.1 Holdning til åtte utsagn om innvandrere, innvandringspolitikk og flyktninger, 2014-2015. Gjennomsnitt på skala¹ ($\bar{x}$) og t-test for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant.² Veide verdier.³ Standardfeil i parentes

Utsagn	$\bar{x}_{2014}$	$\bar{x}_{2015}$	p for t under H ₀
Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv (Spm 1a)	3,96 (0,032)	3,91 (0,030)	0,2862
Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene (Spm 1b)	3,38 (0,039)	3,40 (0,036)	0,8370
Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge (Spm 1c)	3,84 (0,037)	3,90 (0,034)	0,2507
Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet (Spm 1d)	3,54 (0,041)	3,52 (0,037)	0,7588
Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn (Spm 1e)	4,45 (0,030)	4,43 (0,029)	0,6942
Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig (Spm 1f)	2,86 (0,042)	2,89 (0,041)	0,5518
Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. (Spm 5)	3,84 (0,034)	3,81 (0,033)	0,6441
Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? (Spm 3)	1,90 (0,021)	1,86 (0,021)	0,1282

Fem-punkts skala for de sju første utsagnene (spm1a-f, spm5) og tre-punkts skala for det åttende (spm3).

Svarfordelingene er omkodet slik at høye verdier uttrykker «innvandrervennlige» standpunkter i samtlige utsagn.

² H₀: $\bar{x}_{2015} = \bar{x}_{2014}$

³ For begge år er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som fordelingen i de respektive bruttoutvalgene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2014-2015

Hva viser tabellen? Siste kolonne viser at ingen av endringene fra 2014 til 2015 er statistisk signifikante for noen av påstandene/spørsmålene som inngår i tabellen. Tidligere år har gjerne minst én eller to holdningsindikatorer endret seg signifikant fra foregående år.

I 2013 konstaterte vi for eksempel en statistisk signifikant nedgang i andelen som sa seg enig i utsagnet om innvandreres innsats i norsk arbeidsliv og arbeidsinnvandringens bidrag til norsk økonomi (Blom 2013). I fjorårets undersøkelse ble det påvist statistisk signifikante endringer i reaksjonen på hele seks av de åtte utsagnene i tabell 5.1 ovenfor. Bare utsagnet om at innvandrere flest beriker kulturen og utsagnet om ønskeligheten av å bli lik nordmenn, framstod som uendret (Blom 2014). Vi iakttok også en signifikant nedgang i andelen som oppgav å ha kontakt med innvandrere.

I tabell 5.2 vises resultatet av enkle toveis kji-kvadrattester for om reaksjonen på spørsmål 2 er forskjellige fra i fjor til i år. Spørsmål 2 reiser, som vi husker, spørsmålene om aksept av nærhet til innvandrere i forskjellige scenarier: som hjemmehjelp, som nabo eller som svigersønn/-datter. Utfallsvariabelen er dikotom (ja/nei) når «vet ikke» og «vil ikke svare» settes til uoppgitt. Testobservatoren kji-kvadrat (χ^2) viser størrelsen på avviket mellom observerte og forventede verdier ved *statistisk uavhengighet* mellom holdning og intervjuår. Jo større kji-kvadrat, desto mindre er sannsynligheten for at holdning og intervjuår er statistisk uavhengige størrelser.

Tabell 5.2 Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2014-2015. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant¹ (DF=1). Veide verdier²

Spørsmål:	X ²	p for X ² under H ₀
Ville du synes det var ubehagelig dersom.....		
..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrere? (Spm 2a)	0,1102	0,7399
..du fikk en innvandrere som ny nabo? (Spm 2b)	3,1700	0,0750
..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrere? (Spm 2c)	15,1789	<0,0001

¹ H₀: Holdningen i 2015 er lik holdningen i 2014

² For begge årene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som de respektive bruttoutvalgenes fordeling. Merk at spørsmålet i 2014 hadde en tilføyelse i innledningen om at innvandreren forutsettes å komme fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika (jf. Blom 2014).

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2014-2015

Ikke uventet er endringen i reaksjonen på det tredje scenariet statistisk signifikant. Vi så tidligere at andelen som ville finne det ubehagelig at en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrere, gikk ned fra 23 til 17 prosentpoeng i årets undersøkelse. Dette er en betydelig nedgang, slik figur 4.7 viser. Fra 2007 til 2008 var det en liknende nedgang som også var statistisk signifikant (Blom 2008).

Vi bruker samme kji-kvadrat-test på resultatene i spørsmål 4 om *kontakt med innvandrere*. Allerede det første innledende ja-nei-spørsmålet om kontakt med innvandrere som bor i Norge, avdekker en statistisk signifikant endring (se tabell 5.3). Etter fjorårets fall i andelen som sier de har kontakt med innvandrere, er ja-andelen nå tilbake på 2013-nivå, 78 prosent, en økning på 8 prosentpoeng. Av stedene som nevnes i spørsmålet som mulige arenaer for kontakt, er det bare «i nær familie» at økningen i ja-andelen ikke er statistisk signifikant.

Når det gjelder *antall innvandrere* en oppgir å ha kontakt med (spm 4c), er endringen ikke signifikant, såframt sammenlikningen foretas blant dem som oppgir å ha kontakt med innvandrere. Andelen med inntil fire innvandrerkontakter går ned med 3 prosentpoeng, mens andelen med fem eller flere kontakter øker tilsvarende – en beskjeden endring, slik tabell 4.4d har vist.

Utslaget er større når det gjelder *hvor ofte* en treffer innvandrere, selv når sammenlikningen bare skjer blant dem som *har* kontakt. Vi har sett at ukentlig og daglig kontakt øker med 3 prosentpoeng hver, mens andelen med månedlig eller sjeldnere kontakt går tilsvarende ned (jf. tabell 4.4e). Denne endringen er ifølge tabell 5.3 statistisk signifikant på 5-prosentsnivå.

Som oppsummering har vi funnet en statistisk signifikant endring i holdningen til at innvandrere giftes inn i nærmeste familie (som svigersønn/-datter). Andelen som rapporterer ubehag ved et slikt scenario, går ned med 6 prosentpoeng fra 23 til 17 prosent. Dertil finner vi en signifikant økning i andelen som rapporterer å ha kontakt med innvandrere på en eller flere arenaer, det være seg på jobben, blant venner/kjente, i nabolaget eller annetsteds. Dette gir en retur til nivået i 2013. Av enkeltarenaene er det bare «i nær familie» at andelen med kontakt ikke øker signifikant. Vi ser også en signifikant økning i hyppigheten av kontakt med innvandrere blant dem som har kontakt. Ellers noterer vi at fjorårets store økning i andelen som mener det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, *ikke* endres signifikant i årets undersøkelse.

Tabell 5.3 Svar på spørsmål om kontakt med innvandrere, 2014-2015. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom diverse mål på kontakt, etter intervjuår er statistisk signifikant¹. Veide verdier²

Spørsmål:	X ²	DF	p for X ² under H ₀
Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie eller liknende? (Spm 4a) Ja/nei	20,0436	1	<0,0001
Hvis ja: I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge? (Spm 4b)			
- På jobben	12,8310	1	0,0003
- I nabolaget	7,0257	1	0,0080
- Venner og kjente	7,9361	1	0,0048
- I nær familie	2,5566	1	0,1098
- På annen måte	8,0335	1	0,0046
Gitt kontakt: Hvor mange innvandrere har du kontakt med? (Spm 4c) Svar: 1, 2-4, 5-10, 10+	2,7586	3	0,4304
Gitt kontakt: Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? (Spm 4d) Svar: Daglig, ukentlig, månedlig, sjeldnere enn månedlig	10,7341	3	0,0133
Gitt kontakt: Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten? (Spm 4e) Svar: Hovedsakelig positiv, både positiv og negativ, hovedsakelig negativ	0,5168	2	0,7723

¹ H₀: Omfang av kontakt (andel, antall, frekvens, erfaring) i 2015 er lik omfang av kontakt (i henhold til samme mål) i 2014.

² For begge årene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som de respektive bruttoutvalgenes fordeling.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2014-2015

6. Kommentarer til endringene fra 2014 til 2015

Det er få signifikante endringer i holdningene å spore når årets undersøkelse sammenliknes med fjorårets. I det følgende gir vi likevel noen kommentarer til de endringene som faktisk forekom og dem som vi ventet å finne, men ikke fant.

6.1. Arbeidsmarkedet

I månedene før feltarbeidet innledes 6. juli mangler det ikke på oppslag i avisenes økonomispalter om dystre utsikter for landets økonomi i kjølvannet av fallet i oljeprisene. SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) viser i vårhalvåret stigende ledighet fra 3,9 prosent i januar 2015 via 4,2 prosent i april til 4,5 prosent i juni (Statistisk sentralbyrå 2015c). NAV-tall for ledigheten i samme periode stiger ikke på tilsvarende vis, men fra mai til juli/august går andelen registrert helt ledige opp fra 2,7 til 3,1 prosent (NAV 2015). Intervjuundersøkelser som foregir å måle befolkningens oppfatning av egen økonomi og landets økonomiske situasjon og utsikter, viser likeledes synkende «optimisme», riktignok mindre på egne vegne enn på landets (Forventningsbarometeret 2015; Forbrukertillitsindeksen 2015).

I tidligere arbeider har vi sannsynliggjort at det er en invers sammenheng mellom arbeidsledighet og liberale holdninger til innvandrere og innvandring (Blom 2010), en sammenheng påvist også i andre undersøkelser (Quillian 1995; Espenshade og Hempstead 1996; International Organization for Migration 2015). Vi var derfor forberedt på å møte tegn til mindre velvilje i årets undersøkelse, spesielt når det gjaldt innvandrere på arbeidsmarkedet (som i spm 1a, 1e og spm 5). Når dette ikke slår til, er det nærliggende å søke forklaringen i at de økonomiske krisetegnene ikke var sterke og konkrete nok i juli/august til å rokke ved befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring. Både sentralbanksjefen og statsministeren forsikret da også ved flere anledninger at landet ikke var i noen økonomisk krise.

6.2. Utrygghet

Påstanden «*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*» (spm 1d), fikk heller ikke større oppslutning i år enn i fjor. Dette til tross for at Justis- og beredskapsdepartementet i november 2014 innførte midlertidig bevæpning av politiet som svar på påstandene fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST) om økt terrorfare mot uniformerte mannskaper. Ifølge PST utgjør ekstreme islamistiske miljøer på denne tiden den største terrortrusselen mot Norge. Frykten for anslag retter seg både mot hjemvendte «fremmedkrigere» fra Irak eller Syria og terrorister som utgir seg som asylsøkere. 1. juni 2015 opplyser PST at de har lyktes å forhindre at terrorister fra Islamsk Stat (IS) og al-Nusrafronten har kommet til landet som overføringsflyktninger. FNs høykommissær skal ha plukket dem ut som kandidater til å få opphold i Norge. Til tross for disse skremmende perspektivene, synes den allmenne tilliten til andre mennesker, herunder også til innvandrere, ikke å ha blitt skadelidende.

6.3. Tverrkulturelle ekteskap

Som nevnt viser spørsmålet om opplevd «ubehag» ved ulike scenarier en signifikant holdningsendring i synet på tverrkulturelle ekteskap. Andelen som svarer ja på spørsmålet «*Ville du synes det var ubehagelig dersom du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?*», er 6 prosentpoeng lavere i 2015 enn året før. Det tyder på at holdningen i befolkningen til tverrkulturelle ekteskap er blitt ytterligere liberalisert. Det foreligger imidlertid også en mulighet for en metodologisk³ tolkning av funnet.

³ Metodologisk tolkning: en tolkning som går ut på at funnet skyldes metoden.

Innledningen til spørsmålet har som nevnt et lite tillegg i 2014 som sier at det her er snakk om innvandrere som – foruten å beherske norsk – «kommer fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika». Tillegget blir introdusert som et eksperiment for å se om svarfordelingene som hadde ligget stabilt gjennom flere år, blir påvirket av dette, hvilket de ikke gjør. I 2015 tas tillegget bort og spørsmålet vender tilbake til «normalen». Uheldigvis(!) er det da den ene svarfordelingen endrer seg signifikant. Det kan dermed ikke helt utelukkes at det er *fraværet* av tillegget som nå gjør at ja-andelen⁴ går ned. Dette muliggjør tolkningen at årets mer liberale resultat skyldtes at spørsmålet denne gang ikke eksplisitt utelukker at begrepet «innvandrere» også kan omfatte innvandrere fra Sverige, Danmark, USA, England og Tyskland. I så fall er ikke endringen nødvendigvis noe tegn på økt toleranse for tverrkulturelle ekteskap i befolkningen.

Det kan imidlertid reises innvendinger mot et slikt resonnement. Tillegget i innledningsteksten retter seg også mot de andre to scenariene som beskrives i spørsmålet. Hvis tolkningen ovenfor er riktig, burde også andelen som uttrykker motforestillinger mot innvandrere som hjemmehjelp og nabo, gå ned i 2015 (selv om svarfordelingene her i utgangspunktet er svært skjeve). Det skjedde altså ikke. Og minst like viktig: Dersom det er den manglende eksklusjon av innvandrere fra Vest-Europa og Nord-Amerika i årets spørsmål som forklarer nedgangen i ja-andelen i 2015, hvorfor gikk da ikke ja-andelen opp ved undersøkelsen i 2014? Som vi slo fast i fjorårets rapport endret jo ikke svarfordelingen seg da selv om tillegget som ekskluderer innvandrere fra Vest-Europa og Nord-Amerika, ble innført.

Vi har derfor minimal tro på den metodologiske tolkningen av årets funn. I stedet tror vi at nedgangen i andelen som synes det ville være ubehagelig med en innvandrere i svigerfamilien, reflekterer en reell liberalisering av holdningen til tverrkulturelle ekteskap, selv når det gjelder egen familie. I så fall føyer årets resultat seg pent inn i en trend som har utviklet seg over tid fra begynnelsen av 2000-tallet (jf. figur 4.7).⁵ Hvorfor en så vidt stor endring i liberaliserende retning kom til syne akkurat i 2015, må imidlertid stå ubesvart.

6.4. Flyktninger og asylsøkere

Spørsmålet om mottak av flyktninger har ordlyden «*Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?*». I fjor så vi en markant økning – fra 7 til 18 prosent – i andelen som mente det burde bli lettere å få opphold. Andelen som mente det burde bli vanskeligere, sank fra 42 til 28 prosent. Årets svarfordeling er ikke signifikant forskjellig fra fjorårets: 15 prosent synes det bør bli lettere å få opphold, mens 29 prosent synes det bør bli vanskeligere, 1 prosentpoeng høyere enn i 2014. Når årets svar skal tolkes, er det selvfølgelig viktig å ha klart for seg hva som var «nå-situasjonen» i ukene datainnsamlingen (feltarbeidet) fant sted. Spesielt viktig blir dette når situasjonen på asylområdet endrer seg så sterkt som den gjør utover høsten.

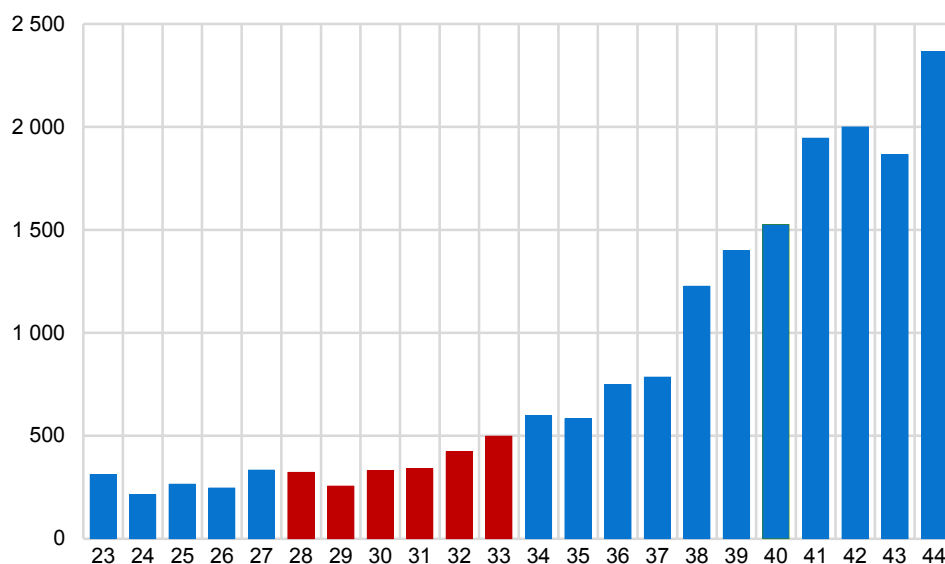
Utlendingsdirektoratet (2015a) opplyser i sin halvårsrapport at antall asylsøkere til Norge i løpet av de seks første månedene i 2015 er 14 prosent lavere enn året før. Særlig de fire første månedene er tallet på asylankomster lavt, under 600 hver måned, men tallet dobles i mai og juni. Fortsatt er likevel tallet på månedlige ankomster lavere enn året før. Dette er realitetene på asylområdet idet intervjuingen starter i begynnelsen av juli måned (uke 28). Stor tilstrømning av asylsøkere er på

⁴ Ja-andelen er andelen som sier de føler ubehag ved situasjonen.

⁵ En annen mulig angrepsmåte er å teste om svarfordelingen i 2015 er signifikant forskjellig fra svarfordelingen i 2013, da spørsmålene hadde helt identisk ordlyd. Det er den (kji-kvadrat=21,7360; p<0,001).

denne tiden fortsatt et fenomen som først og fremst berører landene i Sør-Europa. Figur 6.1 viser hvor mange asylsøknader UDI registrerer ukentlig i månedene fra juli til oktober. Stolpene som viser antall søknader mottatt i feltarbeidsperioden, er merket rødt. Vi ser at tallet på asylsøknader i dette tidsrommet er lavt sammenliknet med hva det blir senere. Dette er et faktum som ikke bør overses når undersøkelsen analyseres.

Figur 6.1 Ukentlige asylankomster i tiden 1. juni - 31. oktober 2015¹. Antall registrerte søknader

¹Røde stolper indikerer feltarbeidsperioden.

Kilde: Utlendingsdirektoratet 2015bc

I juni sender Norge skipet Siem Pilot for å drive grenseovervåkning av sjøområdene sør for Italia som et ledd i Operasjon Triton som skal vokte Schengen-området yttergrense. Det norske mannskapets oppdrag omfatter også redning av flyktninger i havsnød og håndtering av eventuelle omkomne. På denne tiden diskuterer landets toppolitikere hvilke andre tiltak Norge bør iverksette for å lette situasjonen for landene som har tatt imot flest flyktninger. Flere partiledere tar til orde for at vi bør hente 10 000 overføringsflyktninger fra Syria-krigen til Norge.

10. juni vedtar Stortinget, med støtte fra alle partier unntatt SV og Frp, å ta imot 8 000 overføringsflyktninger fordelt over tre år (2015-2017). SV støtter ikke dette kompromisset da de mener at det opprinnelige antallet på 10 000 flyktninger over to år er det riktige. Frp er heller ikke med på vedtaket, med omtrent motsatt begrunnelse. De mener pengene i stedet bør brukes på å bedre forholdene for flyktningene i Syrias nærområder.

Debatten forut for stortingsvedtaket er høyt profilert i media og avstedkommer mange kommentarer. Stortingets beslutning må følgelig antas som kjent for de fleste. Det betyr at de som går inn for lettelse i adgangen til opphold, trolig er positive til de 8 000 flyktningene og gjerne også tar flere i tillegg til en moderat ankomst av asylsøkere. De som svarer at adgangen til opphold bør være som i dag, godtar trolig også de 8 000 overføringsflyktningene i tillegg til det mindre påkattede tilsiget av asylsøkere, men de er ikke villige til å gå lenger. De som på sin side mener det bør bli vanskeligere å få opphold, er sannsynligvis negative til å motta de 8 000 overføringsflyktningene og kanskje også en del av de regulære asylsøkerne. Dersom denne tolkningen er riktig, betyr det at 65 prosent av befolkningen i juli/medio august godtar en kvote på 8 000 overføringsflyktninger fra krigen i Syria i tillegg til en moderat ankomst av asylsøkere.

Dette stemmer forbløffende bra med resultatet av en meningsmåling som Respons analyse⁶ gjennomførte for Aftenposten, Bergens Tidende og Stavanger Aftenblad i dagene 24.-26. august, det vil si vel en uke etter at vårt feltarbeid var avsluttet. Spørsmålet hadde der ordlyden: «*Stortinget har vedtatt at Norge skal kunne ta imot til sammen 8 000 syriske flyktninger i perioden 2015-2017. Stiller du deg positivt eller negativt til at Norge skal ta imot et slikt antall flyktninger?*» Ifølge Aftenposten 28. august svarer 63 prosent at de stiller seg positivt, mens 25 prosent stiller seg negativt. 12 prosent er usikre.

I havet mellom Tyrkia og Hellas fortsetter flyktningene å risikere livet i overfylte gummibåter. Den 3. september går et bilde verden over som viser en druknet syrisk 3-årig gutt på stranda i Tyrkia idet han hentes opp av havet av en patruljerende politimann. Bildet oppfattes som et sinnbilde på Europas manglende evne til å beskytte mennesker på flukt. Tallet på asylankomster til Norge øker i september. I en overgangsperiode er det mangel på akutt plasser for overnatting, varme klær og forsyninger av mat. Frivillige møter behovet ved å gi klær og leker til barna, tilby privat overnatting og servere varm mat fra store kjeler. En meningsmåling på dette tidspunkt – medio september – ville trolig vist enda større velvilje enn i juli/august.

I oktober nærmer de ukentlige asylsøkertallene seg 2 000 (jf. figur 6.1). Flyktninger kommer til Norge også gjennom Storskog grensestasjon i Finnmark. Syriske flyktninger utgjør etter hvert et mindretall av ankomstene i nord, mens afghanske flyktninger med opphold i Russland og dermed lite behov for beskyttelse i Norge utgjør et økende antall. UDI innrømmer vansker med å holde tritt med utviklingen. Regjeringspartiene snakker om behovet for kraftige innstramninger, og sentrale politikere i opposisjonen er også enig i dette. Det begynner å bre seg en frykt blant enkelte for at myndighetene er i ferd med å miste kontrollen. En meningsmåling medio november ville trolig vise en mindre imøtekommende holdning enn den vi fant i juli/august.

I den forbindelse kan det nevnes at avisen Nordlys 11. november 2015 gjengir en landsomfattende meningsmåling⁷ der 66 prosent svarer ja på et spørsmål om asylbestemmelsene bør strammes inn slik at det blir vanskeligere å få opphold. 20 prosent svarer «vet ikke» og 14 prosent at det bør bli lettere. Halvannen uke senere offentliggjør Dagbladet en meningsmåling⁸ der 42 prosent mener det er riktig å ta imot «færre» flyktninger enn i dag, 28 prosent «flere» og 25 prosent «samme som i dag».

6.5. Kontakt

Årets undersøkelse avdekker også en signifikant endring fra fjoråret i andelen som oppgir å ha kontakt med innvandrere på en eller annen arena. Mens det i 2014 var 70 prosent som bekreftet at de har kontakt med innvandrere som bor i Norge, har denne andelen i år økt til 78 prosent – der den også lå i 2013. Når vi i oppfølgingsspørsmålet ber respondentene angi hvilke arenaer kontakten utspiller seg på, finner vi signifikante økninger fra 2014 på alle de oppgitte arenaene unntatt «i nær familie». Andelen som nevner «på jobben», øker med 8 prosentpoeng; andelen som nevner «blant venner/kjente» øker med 6 prosentpoeng; «i nabolaget» er økningen 5 prosentpoeng og «på annen måte» 3 prosentpoeng.

⁶ 1 000 personer er telefonintervjuet. Feilmarginen er +/- 2-3 prosent, ifølge Respons analyse.

⁷ Spørsmålet lød: «*Bør asylbestemmelsene i Norge strammes inn slik at det blir vanskeligere å få opphold, eller bør de bli mer liberale?*». De som ønsker ingen endring, må svare «vet ikke». Undersøkelsen gjennomføres 9.11.2015 av InFact Norge AS med 1 001 personer i alder 18 år+. Metoden er «InFact automatiske telefonintervjuer», og resultatene veies etter kjønn, alder, bosted og partivalg i 2015; oppgitt feilmargen er +/- 3,0 prosent.

⁸ Telefonundersøkelse utført av Ipsos MMI 16.-19.11.2015, publisert 21.11.2015. 5 prosent svarer «vet ikke».

Også tilleggsspørsmålet om *hvor ofte* intervjupersonen har kontakt med innvandrere (dersom hun/han har kontakt), viser en signifikant endring fra i fjor. Andelen med daglig eller ukentlig kontakt går opp fra 81 til 87 prosent blant dem som har kontakt. For daglig kontakt (48 prosent) er dette høyere enn hva som noen gang er målt tidligere.

Langtidstrenden for spørsmålet om kontakt med innvandrere peker svakt oppover. Andelen som sier de har kontakt med innvandrere, øker ganske jevnt i årene 2002 til 2011 (jf. figur 4.9). Deretter går andelen signifikant opp og ned med 5-8 prosentpoeng annethvert år uten at det har vært mulig å peke på plausible grunner til endringene. En mulig hypotese kan være at spørsmålet om kontakt med innvandrere i sitt vesen er mer sårbart for tilfeldig variasjon enn spørsmål hvor svaret er forankret i grunnleggende verdier. Hvorvidt den enkelte tenker på en innvandrer hun/han er i kontakt med i løpet av dagen eller uken, er trolig mer et spørsmål om skiftende hukommelse. Hypotesen forklarer likevel ikke hvorfor de tidlige målingene viser et mer stabilt mønster enn de senere.

7. Holdninger etter bakgrunnskjennetegn

Kapitlet viser hvordan de forskjellige holdningsindikatorerne og spørsmålene om kontakt med innvandrere varierer etter ulike dimensjoner i befolkningen. Tidligere kapitler har bare presentert resultatene i gjennomsnitt for hele befolkningen, representert ved den del av det uttrukne utvalget som vi oppnådde intervju med. Selvfølgelig er det variasjon innad i befolkningen når det gjelder hva den enkelte mener. Dette lar seg utforske ved å oppdele respondentene i undergrupper etter egenskaper vi kjenner på basis av opplysninger i register (som alder, kjønn, landbakgrunn og utdanningsnivå) eller som vi får tilgang til gjennom spørsmål i intervjuet (som bostedsstrøk, landsdel, økonomisk hovedaktivitet og grad av innvandrerkontakt).

Tabellene i vedlegg B bak i rapporten viser hvordan holdningsindikatorerne varierer når de «spiles ut» etter demografiske eller sosiale kjennetegn (variabler) ved intervupersonene. Tabellene er ordnet slik at alle indikatorerne presenteres fortløpende i bolker etter én og én uavhengig variabel. Fordelingene er veid med frafallsvekter etter utdanningsnivå.

Variablene som måler graden av kontakt med innvandrere (antall arenaer, med hvor mange innvandrere, hvor ofte og personlig erfaring med kontakten), opptrer både som avhengige og uavhengige variabler, men ikke begge deler samtidig i samme tabell. Tabellene er for øvrig forenklet ved at kategoriene «helt» og «nokså» (u)enig er slått sammen til kategorien «(u)enig». Det gjør det lettere å oppfatte innholdet i dem.

I tabeller der variablene for «kontakt med *hvor mange* innvandrere», «*hvor ofte* kontakt» og «*personlig erfaring* med kontakten» presenteres som *avhengige* variabler (i tabellhodet), utelates respondenter som ikke har hatt kontakt med innvandrere. Poenget er å unngå at den til dels store variasjonen som følger av hvorvidt den enkelte overhodet *har hatt* kontakt med innvandrere, skal overskygge den øvrige variasjonen i tabellen. Slik blir det tydeligere hvordan den avhengige variabelen varierer etter kjønn, alder, utdanning osv. for den delen av befolkningen som faktisk *har hatt* kontakt med innvandrere.

Når de tre nevnte kontaktvariablene opptrer som *uavhengige* variabler (i tabellens forspalte), lar vi derimot «*ingen* kontakt med innvandrere» inngå som en egen kategori. Da kan vi se hvordan den avhengige variabelen (holdningene) varierer etter ulike grader av kontakt med innvandrere og sammenlikne det med fordelingen i den avhengige variabelen blant respondenter som er *uten* innvandrerkontakt.

7.1. Kjønn

Kvinner er gjennomgående noe mer positive til innvandrere og innvandring enn menn. Det har vi sett i flere undersøkelser de siste årene. Tendensen var mindre framtredd tidlig på 2000-tallet. Utsagnet om at innvandrere beriker landets kultur har imidlertid hatt større tilslutning blant kvinner enn menn gjennom hele perioden. I årets undersøkelse er det 76 prosent av kvinnene som støtter påstanden mot 68 prosent blant menn.

Kvinner er også noe mindre tilbøyelige til å støtte utsagn som «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene» og «Innvandrere flest er en kilde til trygghet i samfunnet». Men i stedet for å si at de er «uenige», velger de oftere enn menn svaralternativene «både og» og «vet ikke».

I årets undersøkelse skiller kvinnene seg også markant fra mennene i spørsmålet om mottak av flyktninger. Mens 11 prosent menn svarer at det bør bli «lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge», er andelen som mener det samme,

20 prosent blant kvinnene. I fjorårets undersøkelse var det også 20 prosent kvinner som inntok dette standpunktet, mot 16 prosent menn.

Kvinner framstår likeledes som mer skeptiske til å akseptere en innvandrer i familien som svigersønn eller -datter. Andelen som synes en slik situasjon ville være ubehagelig, er 3 prosentpoeng høyere blant kvinner enn menn. Tendensen er påvist også i tidligere undersøkelser.

Kvinner med kontakt til innvandrere vurderer ellers det personlige utbyttet av kontakten mer positivt enn menn gjør. 80 prosent av kvinnene svarer at erfaringen med innvandrerkontakt er «hovedsakelig positiv», mens 71 prosent menn uttaler det samme. I fjorårets undersøkelse var kjønnsforskjellen mindre (4 prosentpoeng).

Når det gjelder andelen med kontakt til innvandrere og mengden av kontakt, er det liten forskjell mellom kjønnene. Andelen uten kontakt er én av fem blant begge kjønn. En noe større andel kvinner enn menn oppgir likevel å ha kontakt med mange innvandrere (flere enn ti), mens en noe større andel menn enn kvinner oppgir å ha daglig kontakt.

7.2. Alder

I år som tidligere år betyr alder mye for holdningen til innvandrere og innvandring. Hovedtendensen er som sedvanlig at skepsisen øker med økende alder. I årets undersøkelse er denne tendensen mer entydig monoton («jevnt økende/synkende») enn i flere tidligere undersøkelser. Klare eksempler finner vi i reaksjonen på spørsmålet om det ville være ubehagelig å få en innvandrer som nabo og om det ville være ubehagelig om en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrer. I første tilfelle øker ja-andelen monotont fra 2 prosent blant de yngste til 9 prosent blant de eldste. I andre tilfelle øker ja-andelen fra 8 prosent blant de yngste, via 14 og 20 prosent i de to neste aldersgruppene, til 31 prosent blant de eldste.

I fjorårets undersøkelse var ikke sjelden nest yngste aldersgruppe (25-44 år) den mest liberale eller velvillige. For eksempel var 80 prosent i denne aldersgruppen enige i at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», mens tilsvarende andel blant de yngste var 75 prosent. I årets undersøkelse er det de yngste (16-24 år) som i størst grad slutter opp om utsagnet, 76 prosent, mot lavere andeler i de to neste aldersgruppene. Blant de eldste (67-79 år) er 64 prosent enige i utsagnet.

En liknende tendens finner vi for påstanden at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene». I 2014 var det aldersgruppen 25-44 år som trodde minst på dette (23 prosent). I aldersgruppen 16-24 år var oppslutningen 4 prosentpoeng høyere. I årets undersøkelse er andelen som tror på påstanden, lik i de to yngste aldersgruppene, 20 prosent. Ved høyere aldre stiger andelen som er enige i utsagnet til henholdsvis 30 og 35 prosent.

Det fins likevel fortsatt noen eksempler på at de nest yngste er de mest liberale. Et slikt eksempel har vi i reaksjonen på utsagnet «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet». Andelen som godtar dette utsagnet, er lavest i alder 25-44 år: 18 prosent. I aldersgruppen 16-24 er 23 prosent enige, mens andelen enige er 32-33 prosent i de to eldste aldersgruppene.

En faktor som utvilsomt kan bidra til at 25-44 åringene inntar de mest liberale eller tolerante standpunktene, er at det er i denne aldersgruppen andelen med høyere utdanning er størst. Blant de yngste er det bare 10 prosent som har rukket å skaffe seg høyere utdanning. I neste aldersgruppe er andelen 43 prosent og i de to neste

henholdsvis 34 og 20 prosent. Utdanning er en faktor som i stor grad går sammen med liberale holdninger, slik neste avsnitt vil vise.

Når det gjelder graden av kontakt med innvandrere, er det fortsatt aldersgruppen 25-44 år som «trekker det lengste strået». Andelen som i det hele tatt *har* kontakt med innvandrere, er riktignok den samme i de to yngste aldersgruppene, omtrent 85 prosent. Men kontakt på flest arenaer er det de nest yngste som har. Nærmere 60 prosent blant dem oppgir kontakt på to eller flere arenaer mot 44 prosent eller lavere blant de øvrige aldersgruppene. Det er også aldersgruppen 25-44 år som har kontakt med flest innvandrere og som i størst grad rapporterer daglig kontakt (57 prosent). Å karakterisere kontakten som «hovedsakelig positiv» er det imidlertid de yngste og de eldste som gjør (rundt 80 prosent). Men blant de eldste er det bare rundt halvparten som uttaler seg idet de øvrige ikke har kontakt med innvandrere.

7.3. Utdanningsnivå

Utdanning har en sterk og entydig sammenheng med holdninger til innvandrere. Som tidligere vist er det personer med lavt utdanningsnivå som er minst velvillig innstilt til innvandrer og innvandring, mens høyt utdannede inntar motsatt posisjon. Mest sannsynlig er det utdanningen som påvirker innstillingen til innvandrere, ikke omvendt. Det har vært lansert to hypoteser om årsaken til at høyt utdannede er mer «innvandrervennlig» innstilt (Hernes og Knudsen 1992). Det kan være fordi de tilhører et segment på arbeidsmarkedet som ikke opplever sin stilling «truet» fra innvandret arbeidskraft. Eller det kan være en følge av ideologiske føringer som formidles sammen med høyere utdanning: et humanistisk menneskesyn og ferdighet i å avvise ubegrunnede eller forenklede forklaringsmodeller. Våre data er ikke egnet til å bringe klarhet i dette.

Til forskjell fra i 2014 finner vi denne gang – så å si uten unntak – at holdningene til innvandrere og innvandring blir mer imøtekommende for hvert nivå vi klatrer i utdanningspyramiden. Vi ser for eksempel at 64 prosent av grunnskoleutdannede er enige i at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv» - en påstand som godtas av 70 prosent av befolkningen med utdanning på videregående nivå. Med kort høyere utdanning (til og med fire år) er det 79 prosent som aksepterer påstanden, mens personer med lang høyere utdanning (fem år eller mer) har en andel enige på 86 prosent – en prosentforskjell på 22 poeng fra laveste til høyeste utdanningsnivå.

Tilsvarende finner vi en forskjell på 41 prosentpoeng mellom høyt- og lavutdannede i andelen som avviser at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene» og en forskjell på 29 prosentpoeng i andelen som er enige i at «innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge».

I fjorårets undersøkelse bemerket vi at forskjellen i oppfatning ikke sjelden synes å være størst mellom personer med utdanning på videregående nivå og personer med kort høyere utdanning, mens forskjellen i holdning mellom personer med utdanning på laveste og nest laveste nivå og mellom personer med kort og lang høyere utdanning er langt mindre. Denne tendensen kan spores også i årets undersøkelse, men sjeldnere. Det er for eksempel 35 prosent av de lavest utdannede som er enige i at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet», mens andelen er 4 prosentpoeng lavere blant utdannede på videregående nivå. Fra videregående til kort høyere utdanningsnivå synker aksepten av utsagnet hele 14 prosentpoeng, fra 31 til 17 prosent, mens lang høyere utdanning bare senker aksepten med ytterligere 4 prosentpoeng.

Vi finner derimot ikke, som i fjorårets undersøkelse, at utdannede på videregående nivå er mindre positive til innvandrere enn grunnskoleutdannede. I 2014 svarte for

eksempel 30 prosent av befolkningen med videregående utdanning bekreftende på spørsmålet om de syntes det ville være ubehagelig med en innvandrer som svigersønn eller svigerdatter, mot 25 prosent blant grunnskoleutdannede. I årets undersøkelse er andelen som svarer ja på samme spørsmål 24 prosent blant grunnskoleutdannede. Derfra synker ja-andelen monotont med økende utdanning via 19 prosent på videregående nivå til henholdsvis 13 og 7 prosent på kort og langt høyere nivå.

Når det gjelder graden av kontakt med innvandrere, synker den også monotont etter utdanningsnivå. Andelen uten kontakt faller fra 30 prosent blant grunnskoleutdannede via 25 og 16 prosent på de to neste nivåene til 6 prosent blant personer med lang universitets- eller høgskoleutdanning. Høyt utdannede oppgir også i større grad enn lavt utdannede å ha kontakt med mange innvandrere (fem eller flere) og en noe høyere andel daglig kontakt.

7.4. Bostedsstrøk

Kjennemerket bostedsstrøk indikerer egenskaper ved bostedet. Hovedskillet går mellom spredtbygde og tettbygde strøk. Tettsteder er samlinger av hus der det bor minst 200 personer og der avstanden mellom husene ikke overstiger 50 meter (Statistisk sentralbyrå 2015a). Spredtbygde strøk er områder som faller utenfor denne avgrensningen. Tettstedene inndeles i undergrupper etter innbyggertall, fra strøk med under 2 000 innbyggere til strøk med 100 000 innbyggere eller flere. Til det mest tettbygde området hører Oslo, Bergen, Stavanger/Sandnes, Trondheim og Drammen. Spredtbygde strøk er mest utbredt i Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms.

Det viktigste mønsteret som tabellene viser, er at holdningen til innvandrere og innvandring er mest «innvandervennlig» i de mest tettbygde strøk og mest forbeholden i spredtbygde strøk. Fjorårets undersøkelse viste det samme. 11 prosent av de bosatte i spredtbygde strøk synes det ville være ubehagelig å få en innvandrer som hjemmehjelp, mens bare 4 prosent er av samme oppfatning i tettbygde strøk med minst 100 000 innbyggere. Andelen som synes «alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn» øker fra 83 prosent i spredtbygde strøk til 91 prosent i de mest bymessige strøk. Tilsvarende er det 64 prosent i spredtbygde strøk som synes «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», mens 80 prosent av befolkningen er av samme oppfatning i de største byene.

Sammenhengen mellom bostedsstrøk og holdninger er likevel sjelden helt monoton. For eksempel er 66 prosent i spredtbygde strøk enige i at «arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien». Andelen enige synker til 56 prosent i tettbygde strøk med under 2 000 bosatte for så å stige igjen til rundt 65 prosent i de to neste kategoriene. Høyest andel enige, 74 prosent, forekommer i tettbygde strøk med over 100 000 innbyggere. At den monotone sammenhengen ofte brytes av kategorien «tettbygde strøk med under 2 000 innbyggere», skyldes trolig at kategorien har få enheter og følgelig større tilfeldig variasjon.

Andelen uten kontakt med innvandrere er størst i spredtbygde strøk (30 prosent) og stort sett jevnt synkende med økende strøktetthet. Kontakt med mange innvandrere (flere enn ti) og daglig kontakt er mer utbredt i tettbygde enn i spredtbygde strøk. Dette kan være faktorer som bidrar til at holdningene til innvandrere og innvandring er mer velvillige i de mest tettbygde strøk. En annen faktor kan være at utdanningsnivået er høyere i tettbygde områder. I våre data er for eksempel andelen med høyere utdanning om lag 20 prosent i spredtbygde strøk mot det dobbelte i tettbygde strøk med over 100 000 innbyggere.

7.5. Landsdel

Det er et broket bilde som møter oss når det gjelder holdninger etter landsdel. Det varierer fra spørsmål til spørsmål hvilke landsdeler som uttrykker mest eller minst «innvandrervennlighet». Bare noen få mønstre trer relativt klart fram. Akershus og Oslo er den av landsdelene som oftest uttrykker størst velvilje overfor innvandrere og innvandring. Det har vi sett også i tidligere undersøkelser.

Vi finner at 81 prosent av befolkningen i Akershus og Oslo sier seg enig i at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv» mot 56 prosent i Nord-Norge. I Akershus og Oslo avviser likeledes 56 prosent at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene», mens tilsvarende andel er 44 prosent i Nord-Norge. Øvrige landsdeler plasserer seg mellom disse ytterpunktene. Det er også i Akershus og Oslo at flest (to av tre) avviser at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet», mens bare 49 prosent avviser utsagnet i Nord-Norge. Overraskende nok er det likevel i Nord-Norge at færrest (37 prosent) godtar påstanden at «innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig». Aksepten av denne påstanden er størst i Trøndelag (51 prosent).

Akershus og Oslo rangerer også øverst når det gjelder andelen med kontakt med innvandrere (87 prosent). På andre plass kommer Østlandet ellers, Agder og Rogaland og Vestlandet, alle med rundt 80 prosent, og i Hedmark og Oppland er andelen lavest, 66 prosent. Dette korresponderer for øvrig bra med den faktiske fordelingen av innvandrere mellom landsdelene.⁹ Andelen som har daglig kontakt med innvandrere, blant dem som sier de *har* kontakt, er større i Akershus og Oslo (56 prosent) enn for eksempel i Nord-Norge (38 prosent). Kontakt med mange innvandrere (flere enn ti) er også mer utbredt i hovedstadsregionen enn ellers i landet; 40 prosent hevder å ha det i Akershus og Oslo mot 24 prosent i Nord-Norge.

Hvilken landsdel eller region som uttrykker *minst* velvilje overfor innvandrere og innvandring, er vanskelig å fastslå. I årets undersøkelse synes det å veksle mellom Hedmark/Oppland og Nord-Norge. Forskjellen mellom landsdelene er likevel gjennomgående liten. Hedmark/Oppland er minst positive når det gjelder påstanden at innvandrere beriker det kulturelle livet i landet, at det er ubehagelig å få en innvandrere som hjemmehjelp, i spørsmålet om mottak av flyktninger og asylsøkere og i synet på arbeidsinnvandring fra land utenom Norden. Foran er nevnt flere eksempler på at Nord-Norge er minst positiv innstilt.

Landsdelene er for øvrig ulikt sammensatt med hensyn til egenskaper som utdanning og andel innvandrere. Høyere utdanning er langt mer utbredt i Akershus/Oslo enn i de øvrige landsdeler, spesielt Nord-Norge (henholdsvis 40 og 23 prosent). Andelen innvandrere er også større i Akershus/Oslo (om lag 20 prosent) enn i noen andre landsdeler (Statistisk sentralbyrå 2015b). Antall enheter i nettoutvalget er lite i Hedmark/Oppland, Trøndelag og Nord-Norge (maksimalt 100 personer), hvilket øker usikkerheten ved resultatene fra disse områdene.

7.6. Økonomisk hovedaktivitet

I undersøkelsen inngår spørsmål om inntektsgivende arbeid «forrige uke» eller fravær fra slikt arbeid, skolegang/studier og mottak av offentlige ytelser. Svarene danner grunnlag for å dele inn respondentene i kategorier etter «økonomisk hovedaktivitet»: inntektsgivende arbeid, skolegang/studier eller mottak av trygder/pensjoner. Sistnevnte kategori omfatter mottak av AFP, alderspensjon,

⁹ Innvandrерandel i befolkningen per 1.1.2015: Akershus/Oslo (19,8%), Agder og Rogaland (13,0%), Østlandet ellers (12,0%), Vestlandet (10,8%), Nord-Norge (9,0%), Trøndelag (8,7 prosent), Hedmark/Oppland (8,2%). Landet: 13,0% (Statistisk sentralbyrå 2015b).

etterlatte-/enkepensjon, uførepensjon, stønad til enslig forsørger, arbeidsledighet eller avtjening av verneplikt.

Når holdningsspørsmålene brytes ned etter dette kjennemerket, finner vi at andelen som inntar innvandrervennlige holdninger, gjerne er noenlunde lik blant personer i inntektsgivende arbeid og personer med bakgrunn som elever eller studenter. Trygde- og pensjonsmottakere utfolder på sin side mer kritiske eller restriktive holdninger. Tre av fire sysselsatte og elever/studenter er for eksempel enige i at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», mens to av tre er av samme oppfatning blant trygdede og pensjonister. Tilsvarende mener 3 prosent blant sysselsatte og elever/studenter at en innvanderer som nabo ville være ubehagelig, mens 8 prosent blant trygde- og pensjonsmottakere er av samme mening.

I fjorårets undersøkelse var det oftere de sysselsatte som målbar de mest liberale standpunktene i tilfeller der sysselsatte og elever/studenter hadde ulike svarfordelinger. I årets undersøkelse er det snarere elever/studenter som har denne posisjonen. Vi ser for eksempel at 60 prosent av elevene/studentene er uenige i at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene» mot 55 prosent av de sysselsatte og 40 prosent av de trygdede/pensjonistene. Likeledes synes 21 prosent av elevene/studentene at det bør bli vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet, mens henholdsvis 28 og 35 prosent blant sysselsatte og trygdede/pensjonister er av samme oppfatning. Det er også en klar overvekt av elever/studenter som er uenige i at «innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig» sammenliknet med andelen uenige blant sysselsatte og trygdede/pensjonister, henholdsvis 56, 40 og 29 prosent.

Når det gjelder kontakt med innvandrere, ligger imidlertid de sysselsatte «et hestehode» foran. Dette har ventelig sammenheng med at arbeidsplassen er arenaen der flest har kontakt med innvandrere. Blant sysselsatte er bare 15 prosent helt *uten* kontakt med innvandrere. Tilsvarende andeler blant elever/studenter og trygdede/pensjonister er henholdsvis 18 og 40 prosent. Av dem som *har* kontakt, er andelen som har kontakt med mange innvandrere (fem eller flere), også større blant personer i inntektsgivende arbeid enn blant elever/studenter og trygdede/pensjonister. Daglig kontakt er likeledes mer utbredt blant sysselsatte (54 prosent) enn blant elever/studenter (46 prosent) og trygdede/pensjonister (31 prosent). Andelene er beregnet blant dem som *har* kontakt med innvandrere.

Ikke uventet er også de enkelte kategoriene av «økonomisk hovedaktivitet» ulikt sammensatt etter alder og utdanning. Hele 90 prosent av elevene/studentene er i alder under 25 år, mens 90 prosent av de sysselsatte er i alder 25-66 år. Nesten halvparten av de trygdede/pensjonistene er 67 år eller eldre. Andelen med høyere utdanning er også større blant sysselsatte enn blant elever/studenter og trygdede/pensjonister, henholdsvis 40, 10 og 22 prosent.

7.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere

Etter å ha besvart ja-nei-spørsmålet om en har kontakt med innvandrere «for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.», blir intervjupersonene bedt om å oppgi på hvilke arenaer det foreligger kontakt. Flere enn ett svaralternativ kan krysses av, i alt fem. Med utgangspunkt i svarene kan antall arenaer for kontakt med innvandrere telles opp for den enkelte. Alternativet 0 arenaer inngår også i kjennemerket. Få oppgir å ha kontakt med innvandrere på fire eller fem arenaer (8 prosent) (jf. tabell 4.4c). De grupperes derfor sammen med dem som har kontakt på tre arenaer (10 prosent).

Som tidligere år er det en klar sammenheng mellom innvandrervennlige svar og antall arenaer som den enkelte oppgir som ramme for kontakten med innvandrere. Sammenhengen er i mange tilfeller monoton, det vil si økende andel velvillige svar med økende antall arenaer. For eksempel er det 62 prosent som mener «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv» blant personer uten innvandrerkontakt. Med kontakt på én arena går andelen opp til 72 prosent. Derfra øker andelen enige til 78 prosent med kontakt på to arenaer, og med kontakt på tre eller flere arenaer går andelen enige opp til 80 prosent. På samme vis stiger andelen som mener «innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge», fra 63 prosent blant personer uten kontakt med innvandrere via 69 og 77 prosent blant dem med kontakt på henholdsvis én og to arenaer til 82 prosent blant personer med innvandrerkontakt på tre til fem arenaer.

Forskjellene i holdning kan til dels bli store mellom dem som ikke har kontakt med innvandrere og dem som har størst kontaktflate. Uten kontakt med innvandrere synes 31 prosent at det vil være ubehagelig om en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrer. Andelen synker monotont til 7 prosent dersom intervjupersonen har kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer. Vi ser også en økning fra 58 til 77 prosent i andelen som er enig i at «arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi» når kontakten med innvandrere øker fra ingen til minst tre arenaer.

I noen tilfeller er sammenhengen mellom arenaer og holdninger ikke helt monoton. Det kan forekomme at andelen «innvandrervennlige» svar synker eller unnlater å stige ved overgang fra to til tre eller flere arenaer. Mens andelen som er uenige i at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene» stiger fra 37 til 65 prosent med økende antall arenaer fra null til to, synker andelen uenige med 4 prosentpoeng til 61 prosent når antall kontaktarenaer øker ytterligere. Noe liknende er også tilfelle når det gjelder utsagnet om at «alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn». Her er nedgangen i andelen enige 3 prosentpoeng når tallet på kontaktarenaer øker fra to til tre eller flere. Avvikene fra en monoton sammenheng tilhører likevel unntaket.

Det viser seg å være en sammenheng mellom hvor mange arenaer en har kontakt med innvandrere på og hvor mange innvandrere en har kontakt med og hyppigheten av kontakten. Med kontakt på én arena har over 70 prosent kontakt med to til ti innvandrere. Kontakt på to arenaer innebærer at nærmere 80 prosent har kontakt med fem eller flere innvandrere. Med kontakt på tre til fem arenaer oppgir over 60 prosent å ha kontakt med flere enn ti innvandrere. Andelen med daglig kontakt til innvandrere øker tilsvarende fra nesten 40 prosent blant dem med kontakt på én arena til nesten 50 prosent med kontakt på to arenaer. Daglig kontakt med innvandrere rapporteres fra over 60 prosent av dem som hevder å ha kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer.

En vanlig forklaring på økende velvilje med økende kontakt, er at kontakt bryter ned negative stereotypier og legger til rette for større empati med de fremmede (McLaren 2003; Rafiqi og Thomsen 2014). Det er imidlertid alltid en mulighet for at sammenhengen kan gå den motsatte veien, det vil si at positive holdninger til utgruppen kan generere (mer) kontakt. Ved ulike grep søker flere av studiene som tester kontakthypotesen, å redusere muligheten for at sammenhengen bunner i en slik omvendt kausalitet. Vi må nøye oss med å fastslå at våre data er forenlig med kontakthypotesen, men at det er vanskelig å fastslå årsaksretningen.

7.8. Antall innvandrere som omfattes av kontakt

Det første tilleggsspørsmålet som stilles etter at respondentene har utdypet i hvilke sammenhenger de har kontakt med innvandrere, er hvor mange innvandrere de har

kontakt med. Aktuelle svaralternativer er ferdig formulert: én, to til fire, fem til ti og flere enn ti. Det er bare personer som sier de har kontakt med innvandrere, som blir spurt. Som vist i tabell 4.7, er det 3 prosent av hele utvalget som har kontakt bare med én innvandrer. I vårt utvalg er det så få personer at tallene for holdninger som disse uttrykker, er usikre på grunn av større tilfeldig variasjon.

Vedleggstabellene viser at holdningene til innvandrere og innvandring er gjennomgående mer positive jo flere innvandrere som inngår i kontakten. Bortsett fra avvik som stammer fra de få med kontakt til bare én innvandrer, er oppslutningen om innvandrervennlige standpunkter i hovedsak monoton etter tallet på innvandrere i kontakten. Minst innvandrervennlige er som regel respondenter uten innvandrerkontakt.

Et eksempel er holdningen til påstanden at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv». Uten kontakt med innvandrere er 62 prosent enig i dette, mens andelen enige øker til henholdsvis 70 og 72 prosent blant intervjupersoner med kontakt til én og «to til fire» innvandrere. Enig-andelen øker videre til henholdsvis 77 og 79 prosent når tallet på innvandrere går opp fra «fem til ti» til «flere enn ti». Tilsvarende øker andelen uenige monotont fra henholdsvis 37 til 60 prosent som reaksjon på utsagnet «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene» ettersom kontakten med innvandrere går fra ingen eller én til «flere enn ti». Like «rettlinjet» er økningen i andelen som er enige i at «innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge». Uten kontakt er andelen enige 63 prosent; med kontakt med «flere enn ti» er enig-andelen 80 prosent.

I årets undersøkelse – til forskjell fra fjorårets – fortsetter for øvrig andelen enige eller uenige å stige når antall innvandrere som respondenten oppgir å ha kontakt med, øker fra «fem til ti» til «flere enn ti». I fjorårets undersøkelse var det ofte slik at den monotone økningen eller nedgangen i andelen enige eller uenige kulminerte ved kategorien «fem til ti» og deretter beveget seg i motsatt retning ved overgang til siste kategori.

Vi ser at det er en viss sammenheng mellom tallet på innvandrere som respondenten har kontakt med, og antall arenaer som kontakten foregår på. Dette ble omtalt også i avsnitt 7.7. Andelen med daglig kontakt øker likeledes monotont etter hvert som tallet på innvandrere som inngår i kontakten, øker. Med flere enn ti innvandrere er daglig kontakt det aktuelle for om lag 70 prosent. Noen betydning for den personlige erfaringen med kontakten, later imidlertid ikke tallet på innvandrere å ha. Tre av fire vurderer kontakten uansett som «hovedsakelig positiv».

7.9. Hvor ofte kontakt med innvandrere?

Neste tilleggsspørsmål til respondenter som har kontakt med innvandrere, er hvor ofte kontakten vanligvis finner sted. Svaralternativene er daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere enn månedlig. Svært få har kontakt «sjeldnere enn månedlig». Av alle innvandrere er det bare 2 prosent som har det, hvilket gjør holdningene som måles for denne gruppen, spesielt sårbare for tilfeldig variasjon. Med under 25 respondenter i denne kategorien er det best å ignorere resultatene for denne kategorien. Med denne modifikasjonen viser vedleggstabellene at velviljen til innvandrere og innvandring øker monotont med økende kontakthypighet.

62 prosent av befolkningen uten kontakt med innvandrere er enige i at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv». Andelen stiger til 70 prosent ved månedlig kontakt og videre til 76 prosent ved ukentlig kontakt. Med daglig kontakt er andelen som støtter utsagnet, 77 prosent. Tilsvarende har vi for dem som mener «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene».

Andelen enige er 37 prosent uten kontakt og 25 prosent blant personer med månedlig kontakt. Med ukentlig kontakt er andelen enige omtrent uendret (24 prosent), men med daglig kontakt har andelen enige sunket til 19 prosent.

Likeledes synker andelen som mener «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet», monotont fra 39 prosent blant personer uten kontakt til 18 prosent blant personer med daglig kontakt med innvandrere. Også i spørsmålet om mottak av flyktninger og asylsøkere varierer oppfatningen vesentlig etter hyppigheten av kontakt med innvandrere. Uten kontakt mener 7 prosent at det bør bli lettere å få opphold, men andelen dobles til 14 prosent ved månedlig kontakt. 18 prosent synes det bør bli lettere å få opphold når kontakten er ukentlig, og 19 prosent er av samme mening med daglig kontakt.

Vi minnes igjen på (som vi så i avsnitt 7.7) at det er en sammenheng mellom hyppigheten av kontakt og antall arenaer som involveres i kontakten. Jo hyppigere kontakt, desto større sannsynlighet for at kontakten skjer på flere arenaer. Andelen som vurderer kontakten som «hovedsakelig positiv», tenderer også til å øke noe med økende kontaktfrekvens. Med månedlig kontakt er det 71 prosent som vurderer kontakten positivt; med daglig kontakt er det 77 prosent.

7.10. Personlig erfaring med innvandrerkontakt

Det siste tilleggsspørsmålet til dem som har kontakt med innvandrere, er et spørsmål om «personlig erfaring» med kontakten. Respondenten bes angi om den er «hovedsakelig positiv», «både positiv og negativ» eller «hovedsakelig negativ». Siden svært få svarer «hovedsakelig negativ», i år bare 6 personer, er det meningsløst å dvele ved deres svar. I realiteten er det dermed tre kategorier å sammenlikne: personer uten kontakt med innvandrere, personer som vurderer kontakten som «både positiv og negativ» og personer som vurderer kontakten som «hovedsakelig positiv».

Det er rimelig å vente at standpunktet på holdningsspørsmålene blir trukket i mer «innvandervennlig» retning blant respondenter som betrakter kontakten som «hovedsakelig positiv». Mer åpent er det derimot hvordan utfallet på holdningsspørsmålene er for dem som vurderer kontakten som «både positiv og negativ». Er deres holdninger mer eller mindre «innvandervennlige» enn holdningen til dem som ikke har kontakt med innvandrere? Vi velger å tro at det å mangle kontakt er assosiert med de minst positive holdningene.

Vedleggstabellene viser at denne antakelsen som regel stemmer. Uten kontakt med innvandrere er 37 prosent enige i at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene». Med kontakt med innvandrere og et «både-og»-standpunkt til verdien av kontakten er 33 prosent enig i utsagnet. Med «hovedsakelig positiv» erfaring med kontakten er bare 19 prosent enige i at innvandrere flest misbruker velferdsordningene.

Et tilsvarende utfall kan iakttas for utsagnet «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn». Uten kontakt med innvandrere er 79 prosent enige. Med kontakt og vurdering av kontakten som «både positiv og negativ» øker enig-andelen til 84 prosent, og med «hovedsakelig positiv» evaluering av kontakten slutter 91 prosent opp om utsagnet.

Mønsteret er enda tydeligere i synet på innvandrere som mulige svigersønner/-døtre. Mens 31 prosent uten innvandrerkontakt vurderer et slikt scenario som «ubehagelig», går andelen ned til 23 prosent blant intervjupersoner som vurderer kontakten som «både positiv og negativ». Vurderes kontakten med innvandrere

som «hovedsakelig positiv», er det bare 10 prosent som ville finne giftermåls-scenariet ubehagelig.

I et fåtall tilfeller avviker data fra dette mønsteret idet respondenter uten kontakt med innvandrere skårer marginalt mer positivt på holdningsindikatoren enn personer med «både positiv og negativ» kontakterfaring. Dette forekommer både i synet på innvandreres kulturelle bidrag og i evalueringen av arbeidsinnvandring. Øvrige spørsmål om kontakt med innvandrere (antall arenaer, hvor mange innvandrere og hvor ofte) er langt på vei upåvirket av erfaringen med innvandrerkontakt.

7.11. Innvandrere og deres norskfødte barn

En kombinasjon av variablene innvandringskategori og landbakgrunn benyttes i konstruksjonen av kjennemerket ”innvandrere og deres norskfødte barn”. I nettoutvalget er det 121 innvandrere (utenlandsfødte med to utenlandsfødte foreldre) og 9 norskfødte med (to) innvandrerforeldre, til sammen 130 personer. Etter landbakgrunn, det vil si eget eller foreldres utenlandske fødeland, fordeler de seg med 74 personer med bakgrunn fra Europa (primært EU-området) og Nord-Amerika og 56 personer fra Afrika, Asia (inkludert Tyrkia), Sør- og Mellom-Amerika og Oseania. Sistnevnte gruppe kalles her «Med landbakgrunn den øvrige verden». De mange uten innvandrerbakgrunn – det vil si med én eller to norskfødte foreldre – kalles i tabellene «Den øvrige befolkningen». Ifølge tabell 2.2 utgjør «innvandrere og deres norskfødte barn» 12 prosent av det veide nettoutvalget – fordelt på 7 prosent fra Europa/Nord-Amerika og 5 prosent fra øvrige verden.¹⁰

Det er nærliggende å tenke at innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i utvalget vil trekke opp andelen som uttrykker positive oppfatninger om innvandrere og innvandring. Noen vil kanskje betrakte det som en «feilkilde» som burde «korrigeres». Til det er å si at siktemålet med undersøkelsen er å avspeile befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring, hvilket jo nødvendigvis også må inkludere innvandrerens stemme.

Noen indikatorer viser ikke overraskende at innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har et mer positivt syn på sin egen gruppe enn den øvrige befolkningen. Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika er 87 prosent enige i påstanden at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv». Tilsvarende enig-andel blant innvandrere¹¹ med bakgrunn fra den øvrige delen av verden (Asia, Afrika osv.) er 81 prosent, mens majoritetsbefolkningen ligger 10 prosentpoeng under dette igjen i andelen enige (71 prosent). At innvandrere inngår i utvalget, trekker den gjennomsnittlige enig-andelen i befolkningen opp med 2 prosentpoeng.

Noe liknende gjelder utsagnet at «arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi». I hele befolkningen (inkludert innvandrere) er 66 prosent enig i dette. Om innvandrere holdes utenfor, synker andelen enige 1 prosentpoeng. Blant innvandrere med bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika er 81 prosent enige i utsagnet, mens øvrige innvandrere har en andel enige omtrent som i majoritetsbefolkningen.

¹⁰ Innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre er moderat underrepresentert i vårt veide utvalg sammenliknet med andelen de utgjør av den faktiske populasjonen i alder 16-79 år. Den er 16 prosent, fordelt på 9 prosent med landbakgrunn fra Europa og Nord-Amerika og 7 prosent fra resten av verden per 1.1.2015.

¹¹ Her og i fortsettelsen bruker vi begrepet «innvandrere» når vi egentlig skulle sagt «innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre». Begrunnelsen er språklig økonomi.

En tendens til å favorisere egen gruppe finner vi også i reaksjonen på påstanden at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet». I majoritetsbefolkningen er 27 prosent enig i påstanden, mens andelen enige er minst 10 prosentpoeng lavere i de to innvandrergroppene. Holdningen til å få en innvandrer som svigersønn/-datter varierer også. Blant innvandrere med landbakgrunn fra Europa og Nord-Amerika har bare 4 prosent motforestillinger, mot 9 prosent blant innvandrere med landbakgrunn fra resten av verden. I den øvrige befolkningen finner 19 prosent det ubehagelig om en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrer.

Innvandrere er også mindre restriktive enn øvrige befolkning i synet på asyllovgivningen. Dette gjelder særlig innvandrere med bakgrunn fra den øvrige verden (utenom Europa og Nord-Amerika), det vil si innvandrere som selv for en stor del har kommet som flyktninger eller familiegjennforente til flyktninger. Blant dem mener 26 prosent at det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet, mens tilsvarende andel blant innvandrere med bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika er 18 prosent. I den øvrige befolkningen er 14 prosent av samme oppfatning. I befolkningen som helhet (inkludert innvandrerne) går 15 prosent inn for lettelse i adgangen, det vil si 1 prosentpoeng flere enn om innvandrere ikke hadde vært med.

Det forekommer også holdningsindikatorer der innvandrere tilsynelatende ikke favoriserer sine egne. Andelen enige er for eksempel den samme i alle grupper når det gjelder påstanden at «innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene». Det samme gjelder langt på vei utsagnet om at «innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge». Vi merker oss at innvandrere med bakgrunn fra Asia, Afrika osv. ikke sjelden har en betydelig høyere «vet ikke»-andel enn andre respondenter. Nødvendigheten av å bli mest mulig lik nordmenn har videre 10 prosentpoengs større (ikke mindre) oppslutning blant innvandrere enn i den øvrige befolkningen, og oppfatningen at «alle innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn», har 10 prosentpoeng lavere oppslutning blant innvandrere fra Asia, Afrika osv. enn blant innvandrere fra Europa/Nord-Amerika og majoritetsbefolkningen. Det er menn mer enn kvinner (blant innvandrerne) som står for dette synet.

Mindre overraskende er det å finne at antall arenaer involvert i kontakten med innvandrere er høyere blant innvandrere enn i resten av befolkningen. Det samme gjelder antall innvandrere som omfattes av kontakten og hvor hyppig det er kontakt med innvandrere. Andelen som finner kontakten «hovedsakelig positiv», er imidlertid upåvirket av om den som uttaler seg er innvandrer eller ikke.

Litteratur

Blom, S. (2004): *Holdning til innvandrere og innvandring 2004*, Notater 2004/75, Statistisk sentralbyrå.

http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_200475/notat_200475.pdf

Blom, S. (2008): *Holdning til innvandrere og innvandring 2008*, Rapporter 2008/57, Statistisk sentralbyrå.

http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200857/rapp_200857.pdf

Blom, S. (2010): "Holdninger til innvandrere og innvandring", kapittel 6 i K. Henriksen, L. Østby og D. Ellingsen (red.): *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå,

<http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa119/sa119.pdf>

Blom, S. (2013): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2013*, Rapporter 64/2013, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/154475?_ts=142fff59d60

Blom, S. (2014): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2014*, Rapporter 2014/39, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/208570?_ts=14a04ea4e40

Djuve, A.B., E. Gulløy, H.C. Kavli og F. Berglund (2009): *Datafangst når minoritetsbefolkningen er målgruppe*, Fafo-rapport 2009:24, Fafo.

http://www.fafo.no/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=7222&Itemid=923&lang=nb

Espenshade, T.J. og K. Hempstead (1996): Contemporary American attitudes toward U.S. immigration, *International Migration Review*, **30** (2): 535-570.

http://www.jstor.org/stable/2547393?seq=1#page_scan_tab_contents

Forbrukertillitsindeksen (2015): Forbrukertillitsindeksen August 2015, Opinion, 28. august 2015. Opprinnelig pdf-fil er slettet. Se i stedet omtale i

<http://www.hegnar.no/okonomi/artikkel560472.ece>

Forventningsbarometeret (2015): 3. kvartal, Finans Norge i samarbeid med TNS Gallup, 25. august 2015.

<https://www.fno.no/aktuelt/sporreundersokelser/forventningsbarometeret1/forventningsbarometeret-2015/nordmenns-okonomiske-forventninger-faller-sterkt/>

Hernes, G. og K. Knudsen (1992): Norwegians' attitudes toward new immigrants, *Acta Sociologica*, Vol. 35, 123-139.

International Organization for Migration (2015): *How the world views migration*, Global Migration Data Analysis Centre, Berlin

<http://publications.iom.int/books/how-world-views-migration>

McLaren, L.M. (2003): Anti-immigrant prejudice in Europe: Contact, threat perception, and preferences for the exclusion of migrants, *Social Forces*, **81** (3), 909-936. <http://sf.oxfordjournals.org/content/81/3/909.full.pdf+html>

NAV (2015): Hovedtall om arbeidsmarkedet august 2015, tabell 7.

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/Arbeidssokere+og+stillinger+-+statistikk/Hovedtall+om+arbeidsmarkedet/Arkiv+Hovedtall+om+arbeidsmarkedet>

Quillian, L. (1995): Prejudice as a response to perceived group threat: Population composition and anti-immigrant and racial prejudice in Europe, *American Sociological Review*, **60** (3), 586-611.

Rafiqi, A. og J.P.F. Thomsen (2014): Kontakthypotesen og majoritetsmedlemmers negative stereotyper, *Tidsskrift for samfunnsforskning*, **55** (4), 415-438.
http://www.idunn.no/ts/tfs/2014/04/kontakthypotesen_og_majoritets-medlemmers_negative_stereoty

Statistisk sentralbyrå (2015a): *Befolkning og areal i tettsteder, 1. januar 2014*.
<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/befsett>

Statistisk sentralbyrå (2015b): *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Tabell: 05182: Personer, etter innvandringskategori og kjønn (F), Statistikkbanken.

Statistisk sentralbyrå (2015c): Arkiv for arbeidskraftundersøkinga, sesongjusterte tal – månedleg.
<http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/akumnd/maaned?fane=arkiv>

Utlendingsdirektoratet (2015a): Asylsøkere til Norge første halvår 2015.
<http://www.udi.no/en/statistics-and-analysis/statistikknoter/asylsokere-til-norge-forste-halvar-2015/>

Utlendingsdirektoratet (2015b): Registrerte asylsøknader etter statsborgerskap (topp fem) de siste tre ukene (2015). <http://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/registrerte-asylsoknader-etter-fem-storste-statsborgerskap/>

Utlendingsdirektoratet (2015c): Personlig meddelelse.

Vedlegg A: Spørreskjema

Spørsmål i Reise- og ferieundersøkelsen tredje kvartal 2015

Holdning til innvandrere og innvandring

Innv1a

Nå følger noen spørsmål om innvandring og innvandrere. Først noen påstander. Vil du for hver av de følgende påstandene si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig? Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1b

Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1c

Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1d

Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1e

Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1f

Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv2a1

I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandrerens behersker norsk.

Ville du synes det var ubehagelig hvis du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?

JA/NEI

Innv2b1

Ville du synes det var ubehagelig dersom du fikk en innvandrer som ny nabo? VI FORUTSETTER AT INNVANDREREN KAN NORSK

JA/NEI

Innv2c1

Ville du synes det var ubehagelig dersom du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? VI FORUTSETTER AT INNVANDREREN KAN NORSK

JA/NEI

Innv3

Så et spørsmål om flyktningers adgang til Norge. Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktinger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?

Lettere

Som i dag

Vanskeligere

Innv4a

Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.?

JA/NEI

Hvis Innv4a=ja (stilles Innv4b-e):

Innv4b

I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge?

Er det ...

FLERE SVAR TILLATT

På jobben

I nabolaget

Venner og kjente

I nær familie

På annen måte

Innv4c

Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det ...

1

2-4

5-10

Flere enn 10

Innv4d

Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det ...

Daglig

Ukentlig

Månedlig

Sjeldnere enn månedlig

Innv4e

Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten?

Er den ...

Hovedsakelig positiv

Både positiv og negativ

Hovedsakelig negativ

Innv5

Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring.

Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?

Helt enig

Nokså enig

BÅDE OG

Nokså uenig

Helt uenig

Vedlegg B: Holdninger til innvandrere og innvandring 2015 etter bakgrunnsvariabler, veide verdier

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	72.7	15.0	10.5	1.8	100.0	1199	
....							
Mann	72.4	14.0	11.9	1.6	100.0	588	
Kvinne	72.9	15.9	9.1	2.1	100.0	611	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	25.5	18.4	51.6	4.5	100.0	1197	
....							
Mann	28.3	16.8	49.8	5.1	100.0	587	
Kvinne	22.7	19.9	53.5	4.0	100.0	610	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	71.7	11.9	14.2	2.2	100.0	1197	
....							
Mann	67.7	12.8	16.6	2.9	100.0	587	
Kvinne	75.7	11.0	11.8	1.5	100.0	610	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	25.8	15.5	56.9	1.8	100.0	1198	
....							
Mann	27.9	14.3	55.9	1.8	100.0	588	
Kvinne	23.8	16.6	57.8	1.9	100.0	610	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	86.8	4.7	7.6	0.8	100.0	1199	
....							
Mann	87.5	3.6	8.0	0.9	100.0	588	
Kvinne	86.1	5.9	7.2	0.8	100.0	611	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	43.9	14.8	39.6	1.7	100.0	1198	
....							
Mann	45.9	13.3	39.0	1.8	100.0	588	
Kvinne	41.9	16.2	40.3	1.6	100.0	610	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	7.3	91.0	1.7	100.0	1199	
....						
Mann	7.3	90.1	2.7	100.0	588	
Kvinne	7.4	91.9	0.7	100.0	611	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	4.2	94.1	1.6	100.0	1198	
....						
Mann	4.9	92.7	2.4	100.0	587	
Kvinne	3.5	95.5	0.9	100.0	611	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	17.1	75.5	7.4	100.0	1196	
....						
Mann	15.6	76.9	7.5	100.0	587	
Kvinne	18.6	74.2	7.3	100.0	609	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Adgang til Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	15.4	50.3	29.0	5.4	100.0	1197
....						
Mann	11.2	50.1	33.6	5.1	100.0	588
Kvinne	19.5	50.4	24.3	5.7	100.0	609

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	21.5	34.2	25.9	18.5	100.0	1192	
....							
Mann	20.2	36.9	25.2	17.7	100.0	585	
Kvinne	22.7	31.5	26.5	19.2	100.0	607	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	3.5	27.3	35.4	33.6	0.2	100.0	941
....							
Mann	3.6	28.8	35.8	31.6	0.2	100.0	467
Kvinne	3.5	25.7	34.9	35.7	0.2	100.0	474

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig			
Alle	2.5	10.4	39.0	48.1	100.0	940	
....							
Mann	2.7	11.0	36.7	49.6	100.0	467	
Kvinne	2.2	9.9	41.3	46.5	100.0	473	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv			
Alle	0.6	24.0	75.4	100.0	941	
....						
Mann	0.8	28.6	70.6	100.0	467	
Kvinne	0.4	19.3	80.4	100.0	474	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kjønn	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	65.8	14.8	13.7	5.7	100.0	1196
....						
Mann	66.7	13.5	15.0	4.8	100.0	587
Kvinne	65.0	16.0	12.4	6.5	100.0	609

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	72.7	15.0	10.5	1.8	100.0	1199	
....							
16-24 år	75.7	13.9	8.0	2.4	100.0	186	
25-44 år	74.2	16.1	8.4	1.3	100.0	403	
45-66 år	72.8	12.6	12.6	1.9	100.0	462	
67-79 år	63.8	20.9	13.3	2.1	100.0	148	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	25.5	18.4	51.6	4.5	100.0	1197	
....							
16-24 år	20.1	14.0	60.4	5.4	100.0	185	
25-44 år	19.6	22.3	54.3	3.8	100.0	403	
45-66 år	29.9	15.4	50.5	4.2	100.0	461	
67-79 år	35.5	22.9	35.4	6.2	100.0	148	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	71.7	11.9	14.2	2.2	100.0	1197	
....							
16-24 år	70.5	15.0	11.8	2.7	100.0	185	
25-44 år	71.2	11.8	15.1	1.9	100.0	403	
45-66 år	74.5	10.2	13.1	2.2	100.0	461	
67-79 år	66.7	12.8	18.3	2.2	100.0	148	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	25.8	15.5	56.9	1.8	100.0	1198	
....							
16-24 år	22.5	12.0	63.9	1.6	100.0	185	
25-44 år	18.4	16.3	63.2	2.1	100.0	403	
45-66 år	31.7	15.0	51.5	1.8	100.0	462	
67-79 år	32.7	19.5	46.3	1.5	100.0	148	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	86.8	4.7	7.6	0.8	100.0	1199	
....							
16-24 år	85.2	4.3	9.4	1.1	100.0	185	
25-44 år	87.6	3.1	8.8	0.5	100.0	403	
45-66 år	89.2	4.7	4.9	1.2	100.0	463	
67-79 år	79.9	9.7	10.4	.	100.0	148	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Alder	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	43.9	14.8	39.6	1.7	100.0	1198
....						
16-24 år	28.8	15.1	54.3	1.9	100.0	185
25-44 år	42.8	18.4	37.9	0.9	100.0	403
45-66 år	48.3	11.4	38.3	2.0	100.0	462
67-79 år	55.2	15.0	27.2	2.5	100.0	148

SSB REISE SAMFU 3 2015 Alder	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.3	91.0	1.7	100.0	1199
....					
16-24 år	5.3	93.1	1.6	100.0	185
25-44 år	5.3	91.8	2.9	100.0	403
45-66 år	8.3	90.8	1.0	100.0	463
67-79 år	12.8	86.5	0.8	100.0	148

SSB REISE SAMFU 3 2015 Alder	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.2	94.1	1.6	100.0	1198
....					
16-24 år	1.9	97.0	1.1	100.0	185
25-44 år	3.2	94.9	1.9	100.0	403
45-66 år	4.8	94.0	1.2	100.0	462
67-79 år	8.7	88.3	3.0	100.0	148

SSB REISE SAMFU 3 2015 Alder	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	17.1	75.5	7.4	100.0	1196
....					
16-24 år	7.7	87.4	4.8	100.0	185
25-44 år	13.8	79.8	6.5	100.0	402
45-66 år	19.7	72.0	8.3	100.0	461
67-79 år	31.4	57.6	11.0	100.0	148

SSB REISE SAMFU 3 2015 Alder	Adgang til Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vanskelige-re	Vet ikke		
Alle	15.4	50.3	29.0	5.4	100.0	1197
....						
16-24 år	18.3	56.5	19.4	5.8	100.0	185
25-44 år	15.8	44.1	32.1	8.0	100.0	402
45-66 år	14.2	53.0	29.1	3.7	100.0	462
67-79 år	13.4	49.1	34.0	3.5	100.0	148

SSB REISE SAMFU 3 2015		Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Alder	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt		
Alle	21.5	34.2	25.9	18.5	100.0	1192	
....							
16-24 år	16.1	40.0	26.0	18.0	100.0	184	
25-44 år	15.0	26.3	31.8	26.9	100.0	401	
45-66 år	20.0	39.3	24.7	16.0	100.0	460	
67-79 år	51.0	31.6	13.3	4.1	100.0	147	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Alder	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt	
Alle	3.5	27.3	35.4	33.6	0.2	100.0	941
....							
16-24 år	4.6	31.2	31.9	32.3	.	100.0	155
25-44 år	2.0	20.6	35.8	41.3	0.2	100.0	341
45-66 år	4.1	29.4	36.5	29.8	0.3	100.0	372
67-79 år	5.3	38.1	36.2	20.4	.	100.0	73

SSB REISE SAMFU 3 2015		Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Alder	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt		
Alle	2.5	10.4	39.0	48.1	100.0	940	
....							
16-24 år	2.8	11.6	45.2	40.4	100.0	155	
25-44 år	1.5	6.4	35.5	56.6	100.0	341	
45-66 år	1.7	11.6	37.1	49.6	100.0	371	
67-79 år	10.2	20.6	48.8	20.5	100.0	73	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Alder	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt		
Alle	0.6	24.0	75.4	100.0	941	
....						
16-24 år	0.6	18.4	81.0	100.0	155	
25-44 år	0.8	23.6	75.6	100.0	341	
45-66 år	0.3	28.0	71.7	100.0	372	
67-79 år	1.2	19.5	79.3	100.0	73	

SSB REISE SAMFU 3 2015		Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	65.8	14.8	13.7	5.7	100.0	1196
....						
16-24 år	64.1	18.8	10.1	7.0	100.0	184
25-44 år	65.8	16.8	12.8	4.6	100.0	403
45-66 år	68.4	10.9	14.5	6.2	100.0	461
67-79 år	60.7	15.4	18.8	5.2	100.0	148

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.2	15.4	10.7	1.7	100.0	1148	
....							
Grunnskolenivå	64.2	17.3	14.8	3.7	100.0	243	
Videregående skolenivå	70.0	16.7	12.4	0.9	100.0	460	
Universitets- /høgskolenivå,kort	79.3	13.1	6.4	1.2	100.0	343	
Universitets- /høgskolenivå,lang	86.3	9.8	2.9	1.0	100.0	102	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.9	18.7	51.4	3.9	100.0	1146	
....							
Grunnskolenivå	35.1	20.2	38.8	5.8	100.0	242	
Videregående skolenivå	30.4	21.3	44.8	3.5	100.0	460	
Universitets- /høgskolenivå,kort	15.7	14.9	65.6	3.8	100.0	343	
Universitets- /høgskolenivå,lang	5.9	12.9	80.2	1.0	100.0	101	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.1	11.9	13.9	2.1	100.0	1146	
....							
Grunnskolenivå	60.3	14.0	20.7	5.0	100.0	242	
Videregående skolenivå	69.8	13.7	15.4	1.1	100.0	460	
Universitets- /høgskolenivå,kort	82.2	9.0	7.3	1.5	100.0	343	
Universitets- /høgskolenivå,lang	89.1	5.0	5.9	.	100.0	101	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	26.9	16.1	55.2	1.8	100.0	1147	
....							
Grunnskolenivå	35.1	19.0	42.1	3.7	100.0	242	
Videregående skolenivå	31.0	17.8	50.1	1.1	100.0	461	
Universitets- /høgskolenivå,kort	16.6	12.0	69.7	1.7	100.0	343	
Universitets- /høgskolenivå,lang	12.9	10.9	76.2	.	100.0	101	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	87.0	5.0	7.2	0.9	100.0	1148
....						
Grunnskolenivå	77.7	8.7	11.2	2.5	100.0	242
Videregående skolenivå	87.2	4.6	7.8	0.4	100.0	461
Universitets- /høgskolenivå,kort	92.4	3.5	3.8	0.3	100.0	343
Universitets- /høgskolenivå,lang	98.0	.	2.0	.	100.0	102

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	44.5	15.2	38.9	1.4	100.0	1147
....						
Grunnskolenivå	53.3	12.0	33.1	1.7	100.0	242
Videregående skolenivå	49.9	15.4	32.8	2.0	100.0	461
Universitets- /høgskolenivå,kort	32.4	17.5	49.6	0.6	100.0	343
Universitets- /høgskolenivå,lang	27.7	16.8	55.4	.	100.0	101

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.8	90.7	1.5	100.0	1148
....					
Grunnskolenivå	12.4	84.3	3.3	100.0	242
Videregående skolenivå	8.7	90.0	1.3	100.0	461
Universitets- /høgskolenivå,kort	3.2	96.2	0.6	100.0	343
Universitets- /høgskolenivå,lang	2.9	97.1	.	100.0	102

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.4	94.0	1.6	100.0	1147
....					
Grunnskolenivå	6.2	90.1	3.7	100.0	242
Videregående skolenivå	5.4	93.3	1.3	100.0	460
Universitets- /høgskolenivå,kort	2.3	97.1	0.6	100.0	343
Universitets- /høgskolenivå,lang	.	100.0	.	100.0	102

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?					Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke	I alt		
Alle	18.0	74.4	7.7	100.0	1145	
....						
Grunnskolenivå	24.4	66.5	9.1	100.0	242	
Videregående skolenivå	19.1	72.4	8.5	100.0	460	
Universitets- /høgskolenivå,kort	13.2	80.7	6.1	100.0	342	
Universitets- /høgskolenivå,lang	6.9	89.1	4.0	100.0	101	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Adgang til Norge					Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	13.9	51.1	29.9	5.1	100.0	1146
....						
Grunnskolenivå	7.4	47.5	40.1	5.0	100.0	242
Videregående skolenivå	11.1	52.4	32.2	4.3	100.0	460
Universitets- /høgskolenivå,kort	21.3	51.8	21.1	5.8	100.0	342
Universitets- /høgskolenivå,lang	25.5	53.9	13.7	6.9	100.0	102

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				Tallet på personer som svarte	
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.3	33.6	26.4	17.8	100.0	1141
....						
Grunnskolenivå	30.0	32.1	24.5	13.5	100.0	237
Videregående skolenivå	24.8	35.9	24.6	14.8	100.0	460
Universitets- /høgskolenivå,kort	15.8	31.6	29.5	23.1	100.0	342
Universitets- /høgskolenivå,lang	5.9	33.3	31.4	29.4	100.0	102

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte	
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	3.7	27.7	35.7	32.6	0.2	100.0	896
....							
Grunnskolenivå	7.2	29.5	30.7	32.5	.	100.0	166
Videregående skolenivå	3.2	29.8	36.1	30.6	0.3	100.0	346
Universitets- /høgskolenivå,kort	2.1	25.0	38.2	34.4	0.3	100.0	288
Universitets- /høgskolenivå,lang	2.1	22.9	38.5	36.5	.	100.0	96

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig			
Alle	2.5	11.2	38.7	47.6	100.0	895	
....							
Grunnskolenivå	2.4	10.8	38.6	48.2	100.0	166	
Videregående skolenivå	3.2	13.0	38.2	45.7	100.0	346	
Universitets-/høgskolenivå, kort	2.1	9.1	41.1	47.7	100.0	287	
Universitets-/høgskolenivå, lang	1.0	10.4	34.4	54.2	100.0	96	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv			
Alle	0.7	25.4	74.0	100.0	896	
....						
Grunnskolenivå	0.6	26.5	72.9	100.0	166	
Videregående skolenivå	0.6	30.3	69.1	100.0	346	
Universitets-/høgskolenivå, kort	1.0	20.5	78.5	100.0	288	
Universitets-/høgskolenivå, lang	.	15.6	84.4	100.0	96	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Utdanning	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	65.1	14.7	14.2	6.0	100.0	1145
....						
Grunnskolenivå	57.1	15.8	20.0	7.1	100.0	240
Videregående skolenivå	61.7	17.4	15.2	5.7	100.0	460
Universitets-/høgskolenivå, kort	72.3	12.0	9.6	6.1	100.0	343
Universitets-/høgskolenivå, lang	85.3	5.9	4.9	3.9	100.0	102

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Bostedsstrøk	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.7	15.2	10.6	1.6	100.0	1174
....						
Spredtbygde strøk	64.3	18.3	14.2	3.2	100.0	227
Tettb.strøk under 2000 bosatte	77.4	16.3	6.4	.	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	68.0	16.4	14.4	1.2	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	76.9	15.0	7.8	0.3	100.0	287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	79.7	10.8	7.0	2.5	100.0	262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	25.3	18.3	51.9	4.5	100.0	1172
....						
Spredtbygde strøk	27.1	19.9	45.1	7.9	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	26.0	23.3	45.9	4.8	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	27.7	19.6	48.3	4.4	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	24.4	17.2	55.7	2.7	100.0	287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	21.4	15.0	60.3	3.3	100.0	261
SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	71.9	12.1	13.8	2.2	100.0	1172
....						
Spredtbygde strøk	67.0	12.4	18.3	2.4	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	77.4	12.0	9.3	1.4	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	71.5	11.1	15.3	2.1	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	70.8	13.2	14.0	2.1	100.0	287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	76.5	11.8	9.2	2.4	100.0	261
SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	26.1	15.7	56.7	1.5	100.0	1173
....						
Spredtbygde strøk	28.4	15.9	54.3	1.4	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	29.3	18.4	52.4	.	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	27.6	19.8	50.8	1.8	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	27.2	14.5	56.7	1.7	100.0	288
Tettb.strøk 100 000-bosatte	19.8	11.1	67.4	1.7	100.0	261
SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.9	4.8	7.4	0.8	100.0	1174
....						
Spredtbygde strøk	83.2	5.0	10.9	1.0	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	87.7	3.9	8.4	.	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	84.6	6.2	8.5	0.7	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	88.6	4.9	5.5	1.1	100.0	288
Tettb.strøk 100 000-bosatte	90.8	3.3	5.1	0.8	100.0	262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	43.5	15.1	39.7	1.8	100.0	1173
....						
Spredtbygde strøk	49.5	16.3	30.8	3.5	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	50.0	15.0	35.0	.	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	47.6	14.0	37.8	0.7	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	38.9	15.5	44.3	1.3	100.0	288
Tettb.strøk 100 000-bosatte	36.3	14.8	46.4	2.5	100.0	261

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.2	91.1	1.7	100.0	1174
....					
Spredtbygde strøk	10.8	88.2	1.0	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	10.3	88.5	1.3	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	8.2	89.3	2.5	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	5.4	92.4	2.1	100.0	288
Tettb.strøk 100 000-bosatte	3.8	95.4	0.8	100.0	262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.3	94.1	1.7	100.0	1173
....					
Spredtbygde strøk	4.2	92.5	3.4	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	3.5	94.2	2.3	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	6.3	92.8	0.9	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	4.4	93.9	1.7	100.0	287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	1.9	97.3	0.8	100.0	262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	17.1	75.4	7.5	100.0	1171
....					
Spredtbygde strøk	19.4	70.6	9.9	100.0	226
Tettb.strøk under 2000 bosatte	18.4	74.6	7.0	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	21.3	70.6	8.1	100.0	316
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	15.1	77.9	6.9	100.0	287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	11.6	83.2	5.2	100.0	261

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Adgang til Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke			
Alle	15.6	50.4	28.7	5.3	100.0		1172
....							
Spredtbygde strøk	12.7	47.4	34.6	5.2	100.0		225
Tettb.strøk under 2000 bosatte	8.5	56.5	28.8	6.2	100.0		81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	11.7	49.8	32.9	5.5	100.0		317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	19.1	51.5	25.0	4.4	100.0		287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	21.1	50.5	22.4	6.0	100.0		262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	21.5	34.3	25.9	18.3	100.0	1167
....						
Spredtbygde strøk	30.1	32.6	25.6	11.6	100.0	223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	23.9	35.4	19.9	20.9	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	26.1	36.5	25.3	12.2	100.0	316
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	16.5	36.4	27.3	19.9	100.0	285
Tettb.strøk 100 000-bosatte	13.1	30.3	27.4	29.2	100.0	262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	3.6	27.5	35.0	33.7	0.2	100.0	921
....							
Spredtbygde strøk	2.7	33.3	38.4	25.0	0.5	100.0	156
Tettb.strøk under 2000 bosatte	5.1	37.7	31.7	25.4	.	100.0	63
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	3.6	30.0	37.0	29.4	.	100.0	236
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	3.4	26.8	33.3	36.1	0.4	100.0	238
Tettb.strøk 100 000-bosatte	4.2	18.6	33.2	43.9	.	100.0	228

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeld-nere enn måned-lig	Måned-lig	Ukent-lig	Daglig		
Alle	2.5	10.4	38.8	48.2	100.0	920
....						
Spredtbygde strøk	2.6	10.0	45.8	41.6	100.0	156
Tettb.strøk under 2000 bosatte	4.6	10.7	38.3	46.4	100.0	63
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	3.6	11.6	39.2	45.7	100.0	236
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	1.2	11.7	41.5	45.5	100.0	237
Tettb.strøk 100 000-bosatte	2.2	8.2	30.5	59.1	100.0	228

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv			
Alle	0.5	24.4	75.1	100.0	921	
....						
Spredtbygde strøk	1.2	21.4	77.4	100.0	156	
Tettb.strøk under 2000 bosatte	1.4	25.0	73.7	100.0	63	
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	0.4	24.0	75.6	100.0	236	
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	.	24.5	75.5	100.0	238	
Tettb.strøk 100 000-bosatte	0.4	26.6	73.0	100.0	228	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Bostedsstrøk	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.0	14.9	13.5	5.6	100.0	1171
....						
Spredtbygde strøk	65.6	12.0	15.3	7.2	100.0	224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	56.3	21.3	14.6	7.8	100.0	81
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	63.0	15.7	16.5	4.8	100.0	317
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	65.4	14.9	13.7	6.0	100.0	287
Tettb.strøk 100 000-bosatte	73.6	14.3	7.9	4.2	100.0	262

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.7	15.0	10.5	1.8	100.0	1199
....						
Akershus og Oslo	81.4	9.1	7.9	1.5	100.0	302
Hedmark og Oppland	70.2	18.6	6.4	4.8	100.0	97
Østlandet ellers	66.4	19.0	11.9	2.7	100.0	222
Agder og Rogaland	71.7	16.6	10.7	1.0	100.0	177
Vestlandet	77.1	14.5	7.9	0.5	100.0	208
Trøndelag	72.1	15.8	9.9	2.2	100.0	93
Nord-Norge	56.2	17.4	24.5	1.9	100.0	100

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	25.5	18.4	51.6	4.5	100.0	1197
....						
Akershus og Oslo	25.0	16.3	56.1	2.6	100.0	301
Hedmark og Oppland	32.1	14.8	46.6	6.5	100.0	97
Østlandet ellers	26.2	18.0	51.5	4.3	100.0	222
Agder og Rogaland	23.6	20.6	51.4	4.5	100.0	177
Vestlandet	21.6	20.3	53.5	4.5	100.0	208
Trøndelag	26.8	17.0	47.5	8.8	100.0	93
Nord-Norge	29.1	21.9	44.2	4.9	100.0	99

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	71.7	11.9	14.2	2.2	100.0	1197	
....							
Akershus og Oslo	77.1	9.3	12.1	1.6	100.0	301	
Hedmark og Oppland	65.1	13.6	17.8	3.4	100.0	97	
Østlandet ellers	68.6	13.8	15.9	1.8	100.0	221	
Agder og Rogaland	68.7	15.3	11.9	4.2	100.0	177	
Vestlandet	70.8	12.8	14.5	1.9	100.0	208	
Trøndelag	79.1	5.7	11.8	3.4	100.0	93	
Nord-Norge	69.7	11.6	18.7	.	100.0	100	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.8	15.5	56.9	1.8	100.0	1198	
....							
Akershus og Oslo	21.4	9.9	67.5	1.3	100.0	301	
Hedmark og Oppland	27.0	20.5	51.2	1.2	100.0	97	
Østlandet ellers	22.2	20.4	55.2	2.2	100.0	221	
Agder og Rogaland	32.4	14.2	52.8	0.6	100.0	178	
Vestlandet	27.3	16.4	53.4	2.9	100.0	208	
Trøndelag	28.5	10.6	57.6	3.3	100.0	93	
Nord-Norge	28.7	20.9	48.5	1.9	100.0	100	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	86.8	4.7	7.6	0.8	100.0	1199	
....							
Akershus og Oslo	90.6	3.0	6.0	0.4	100.0	302	
Hedmark og Oppland	91.8	4.8	2.2	1.2	100.0	97	
Østlandet ellers	86.0	4.7	8.4	0.9	100.0	221	
Agder og Rogaland	84.2	5.7	8.9	1.3	100.0	178	
Vestlandet	84.3	4.8	9.4	1.5	100.0	208	
Trøndelag	89.3	5.4	5.3	.	100.0	93	
Nord-Norge	80.4	7.4	12.2	.	100.0	100	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	43.9	14.8	39.6	1.7	100.0	1198	
....							
Akershus og Oslo	40.6	14.7	42.6	2.2	100.0	301	
Hedmark og Oppland	45.5	17.7	34.6	2.2	100.0	97	
Østlandet ellers	46.3	17.1	34.9	1.7	100.0	221	
Agder og Rogaland	42.2	14.3	42.5	1.0	100.0	178	
Vestlandet	47.0	11.6	40.0	1.5	100.0	208	
Trøndelag	50.8	11.3	35.7	2.2	100.0	93	
Nord-Norge	37.0	18.0	43.9	1.1	100.0	100	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.3	91.0	1.7	100.0	1199
....					
Akershus og Oslo	4.0	94.8	1.2	100.0	302
Hedmark og Oppland	10.1	88.7	1.2	100.0	97
Østlandet ellers	8.4	88.2	3.3	100.0	221
Agder og Rogaland	9.2	89.7	1.1	100.0	178
Vestlandet	9.0	88.1	2.9	100.0	208
Trøndelag	8.6	91.4	.	100.0	93
Nord-Norge	4.3	95.7	.	100.0	100

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.2	94.1	1.6	100.0	1198
....					
Akershus og Oslo	3.9	95.4	0.7	100.0	302
Hedmark og Oppland	4.3	92.1	3.6	100.0	97
Østlandet ellers	7.0	91.2	1.8	100.0	220
Agder og Rogaland	4.0	95.4	0.6	100.0	178
Vestlandet	3.0	94.7	2.3	100.0	208
Trøndelag	3.1	94.5	2.4	100.0	93
Nord-Norge	2.9	94.9	2.2	100.0	100

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	17.1	75.5	7.4	100.0	1196
....					
Akershus og Oslo	16.7	76.6	6.8	100.0	302
Hedmark og Oppland	19.3	69.1	11.6	100.0	96
Østlandet ellers	14.5	77.0	8.5	100.0	220
Agder og Rogaland	21.5	74.6	3.8	100.0	178
Vestlandet	15.2	77.2	7.6	100.0	207
Trøndelag	16.5	74.1	9.4	100.0	93
Nord-Norge	18.3	74.6	7.2	100.0	100

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Adgang til Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	15.4	50.3	29.0	5.4	100.0	1197
....						
Akershus og Oslo	17.8	49.6	27.0	5.6	100.0	302
Hedmark og Oppland	9.5	43.5	38.7	8.3	100.0	97
Østlandet ellers	16.7	47.6	30.3	5.4	100.0	220
Agder og Rogaland	15.3	50.2	29.0	5.4	100.0	177
Vestlandet	13.6	52.5	29.0	4.9	100.0	208
Trøndelag	15.8	55.1	26.0	3.1	100.0	93
Nord-Norge	13.9	55.4	25.0	5.6	100.0	100

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	21.5	34.2	25.9	18.5	100.0	1192	
....							
Akershus og Oslo	12.5	31.6	31.0	24.9	100.0	300	
Hedmark og Oppland	34.4	34.6	19.0	12.0	100.0	96	
Østlandet ellers	20.8	38.0	25.7	15.6	100.0	219	
Agder og Rogaland	20.7	29.3	27.9	22.1	100.0	178	
Vestlandet	20.8	36.3	24.4	18.4	100.0	206	
Trøndelag	33.1	31.0	20.4	15.4	100.0	93	
Nord-Norge	29.1	40.4	21.7	8.7	100.0	100	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	3.5	27.3	35.4	33.6	0.2	100.0	941
....							
Akershus og Oslo	3.7	21.8	34.3	40.2	.	100.0	264
Hedmark og Oppland	5.1	35.3	31.6	28.0	.	100.0	64
Østlandet ellers	4.5	30.1	32.9	32.5	.	100.0	174
Agder og Rogaland	1.5	22.6	41.3	34.6	.	100.0	141
Vestlandet	3.2	32.0	33.0	31.8	.	100.0	163
Trøndelag	4.7	27.2	39.0	29.1	.	100.0	63
Nord-Norge	3.1	31.9	38.9	23.6	2.5	100.0	72

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig		
Alle	2.5	10.4	39.0	48.1	100.0	940
....						
Akershus og Oslo	1.2	9.5	33.0	56.3	100.0	264
Hedmark og Oppland	4.3	13.7	36.6	45.4	100.0	64
Østlandet ellers	2.2	12.8	40.5	44.4	100.0	173
Agder og Rogaland	2.2	9.4	38.0	50.4	100.0	141
Vestlandet	2.9	9.1	43.4	44.5	100.0	163
Trøndelag	7.5	6.3	43.1	43.1	100.0	63
Nord-Norge	1.4	13.6	47.5	37.5	100.0	72

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Personlig erfaring med innvandrerkontakt			I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	0.6	24.0	75.4	100.0	941
....					
Akershus og Oslo	0.6	21.7	77.6	100.0	264
Hedmark og Oppland	1.3	25.3	73.3	100.0	64
Østlandet ellers	.	26.9	73.1	100.0	174
Agder og Rogaland	0.8	25.1	74.1	100.0	141
Vestlandet	1.2	24.0	74.8	100.0	163
Trøndelag	.	29.2	70.8	100.0	63
Nord-Norge	.	17.4	82.6	100.0	72

SSB REISE SAMFU 3 2015 Landsdel	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	65.8	14.8	13.7	5.7	100.0	1196	
....							
Akershus og Oslo	70.8	13.9	11.6	3.7	100.0	301	
Hedmark og Oppland	57.4	9.5	20.3	12.7	100.0	97	
Østlandet ellers	60.5	18.2	15.5	5.8	100.0	220	
Agder og Rogaland	65.7	13.9	14.3	6.0	100.0	178	
Vestlandet	70.1	11.3	13.5	5.1	100.0	208	
Trøndelag	61.5	22.6	9.6	6.3	100.0	93	
Nord-Norge	66.0	16.6	12.5	4.9	100.0	99	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.5	15.1	10.5	1.9	100.0	1170	
....							
Inntektsgivende arbeid	73.7	15.0	9.7	1.6	100.0	755	
Skolegang/studier	75.5	13.3	8.6	2.6	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	67.8	16.4	13.5	2.3	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.4	18.2	51.8	4.6	100.0	1168	
....							
Inntektsgivende arbeid	23.2	18.2	54.6	4.0	100.0	753	
Skolegang/studier	19.3	14.9	59.8	6.0	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	34.4	19.8	40.4	5.4	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	71.6	11.9	14.3	2.2	100.0	1169	
....							
Inntektsgivende arbeid	72.8	11.4	13.8	2.0	100.0	754	
Skolegang/studier	71.5	15.3	11.7	1.5	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	68.6	11.4	16.9	3.0	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.9	15.1	57.1	1.9	100.0	1170	
....							
Inntektsgivende arbeid	23.1	15.1	60.3	1.5	100.0	755	
Skolegang/studier	24.1	9.6	64.1	2.2	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	34.0	18.0	45.3	2.6	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	86.8	4.7	7.8	0.7	100.0	1171	
....							
Inntektsgivende arbeid	89.3	3.4	6.8	0.5	100.0	756	
Skolegang/studier	85.1	4.0	9.4	1.5	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	81.3	8.4	9.5	0.8	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	44.0	14.8	39.5	1.8	100.0	1170	
....							
Inntektsgivende arbeid	42.0	16.1	40.2	1.7	100.0	755	
Skolegang/studier	29.2	12.8	56.0	1.9	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	57.0	12.5	28.6	1.9	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	7.3	91.0	1.7	100.0	1171	
....						
Inntektsgivende arbeid	6.1	92.0	1.8	100.0	756	
Skolegang/studier	5.4	92.4	2.2	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	11.5	87.3	1.2	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	4.1	94.2	1.7	100.0	1170	
....						
Inntektsgivende arbeid	2.8	95.9	1.3	100.0	756	
Skolegang/studier	2.8	96.5	0.7	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	8.2	88.6	3.2	100.0	284	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	16.8	75.7	7.5	100.0	1168	
....						
Inntektsgivende arbeid	15.7	78.1	6.2	100.0	753	
Skolegang/studier	7.5	88.5	4.0	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	24.8	62.4	12.8	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Adgang til Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke			
Alle	15.1	50.6	28.9	5.3	100.0		1169
....							
Inntektsgivende arbeid	15.5	50.8	28.3	5.3	100.0		754
Skolegang/studier	15.9	56.9	21.3	5.8	100.0		130
Trygde-/pensjonsmottak	13.8	46.7	34.5	5.0	100.0		285

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	21.3	34.1	26.0	18.5	100.0	1165
....						
Inntektsgivende arbeid	14.9	32.8	30.3	22.0	100.0	754
Skolegang/studier	17.5	38.5	25.0	18.9	100.0	129
Trygde-/pensjonsmottak	40.2	35.1	15.4	9.3	100.0	282

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	3.6	27.0	35.5	33.6	0.2	100.0	922
....							
Inntektsgivende arbeid	2.5	25.4	36.4	35.6	0.1	100.0	645
Skolegang/studier	5.0	26.8	34.4	33.8	.	100.0	106
Trygde-/pensjonsmottak	6.6	33.4	33.2	26.2	0.6	100.0	171

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeld- nene enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig		
Alle	2.4	10.5	38.6	48.5	100.0	921
....						
Inntektsgivende arbeid	1.0	9.5	35.6	53.9	100.0	644
Skolegang/studier	4.0	7.4	42.9	45.8	100.0	106
Trygde-/pensjonsmottak	6.6	16.3	46.5	30.7	100.0	171

SSB REISE SAMFU 3 2015 Økonomisk hovedaktivitet	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv			
Alle	0.6	23.6	75.8	100.0		922
....						
Inntektsgivende arbeid	0.6	23.7	75.7	100.0		645
Skolegang/studier	0.8	19.1	80.1	100.0		106
Trygde-/pensjonsmottak	0.5	26.7	72.8	100.0		171

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	66.0	14.6	13.6	5.8	100.0	1169	
....							
Inntektsgivende arbeid	68.6	13.7	12.8	4.8	100.0	754	
Skolegang/studier	69.3	16.7	9.3	4.7	100.0	130	
Trygde-/pensjonsmottak	57.6	15.8	17.8	8.8	100.0	285	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.9	15.0	10.5	1.6	100.0	1191	
....							
Ingen	62.4	15.9	18.4	3.3	100.0	251	
En	71.5	17.2	10.1	1.2	100.0	404	
To	78.2	13.7	7.4	0.7	100.0	314	
Tre eller flere	80.4	11.8	6.3	1.6	100.0	222	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.5	18.4	51.8	4.3	100.0	1189	
....							
Ingen	37.0	19.4	37.4	6.2	100.0	251	
En	29.2	20.7	45.9	4.2	100.0	404	
To	16.4	15.9	65.3	2.5	100.0	313	
Tre eller flere	17.8	16.4	61.0	4.8	100.0	221	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.1	12.0	14.2	1.8	100.0	1190	
....							
Ingen	62.7	12.2	21.7	3.3	100.0	251	
En	68.9	16.0	14.1	1.0	100.0	404	
To	77.3	11.2	10.8	0.7	100.0	314	
Tre eller flere	81.7	5.3	10.1	2.9	100.0	221	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.8	15.6	57.2	1.5	100.0	1191	
....							
Ingen	38.9	17.0	41.6	2.5	100.0	251	
En	25.4	16.6	57.0	0.9	100.0	404	
To	22.4	16.5	60.8	0.4	100.0	314	
Tre eller flere	16.0	10.6	70.5	2.9	100.0	222	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	87.2	4.7	7.7	0.5	100.0	1192
....						
Ingen	79.3	7.2	11.8	1.7	100.0	251
En	86.5	5.5	8.0	.	100.0	404
To	92.7	2.7	4.1	0.4	100.0	314
Tre eller flere	89.9	2.8	7.3	.	100.0	223

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	43.9	14.9	39.9	1.3	100.0	1191
....						
Ingen	56.4	13.8	28.2	1.6	100.0	251
En	43.7	17.1	37.4	1.8	100.0	404
To	40.0	15.5	44.2	0.3	100.0	314
Tre eller flere	35.4	11.3	52.0	1.3	100.0	222

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.4	91.3	1.3	100.0	1192
....					
Ingen	13.4	84.2	2.4	100.0	251
En	7.6	91.9	0.5	100.0	404
To	3.8	95.8	0.4	100.0	314
Tre eller flere	4.8	92.0	3.1	100.0	223

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.3	94.6	1.1	100.0	1191
....					
Ingen	9.9	88.7	1.3	100.0	251
En	4.3	94.6	1.0	100.0	403
To	1.5	98.2	0.3	100.0	314
Tre eller flere	1.3	96.6	2.1	100.0	223

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	17.1	76.0	6.9	100.0	1189
....					
Ingen	31.1	60.4	8.5	100.0	251
En	17.7	72.4	9.9	100.0	401
To	12.0	85.6	2.5	100.0	314
Tre eller flere	6.7	87.4	5.8	100.0	223

SSB REISE SAMFU 3 2015	Adgang til Norge					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.5	50.5	29.1	4.9	100.0	1190
....						
Ingen	6.9	55.0	36.3	1.8	100.0	251
En	11.7	50.4	32.5	5.3	100.0	404
To	19.6	53.0	22.4	4.9	100.0	313
Tre eller flere	26.5	41.7	23.9	7.9	100.0	222

SSB REISE SAMFU 3 2015	Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Har ikke kontak-t	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt
Alle	21.5	2.8	21.4	27.8	26.4	0.2	100.0
....							
Ingen	100.0	.	.	.	.	.	100.0
En	.	7.3	42.9	30.6	18.9	0.2	100.0
To	.	0.7	21.3	45.3	32.3	0.3	100.0
Tre eller flere	.	0.5	6.8	30.2	62.6	.	100.0

SSB REISE SAMFU 3 2015	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Har ikke kontak-t	Sjeld-nere enn måned-lig	Måned-lig	Ukent-lig	Daglig	I alt	
Alle	21.5	1.9	8.2	30.6	37.8	100.0	1191
....							
Ingen	100.0	.	.	.	.	100.0	251
En	.	4.7	13.8	42.3	39.2	100.0	403
To	.	1.0	9.1	41.2	48.7	100.0	314
Tre eller flere	.	0.5	6.1	29.8	63.6	100.0	223

SSB REISE SAMFU 3 2015	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Har ikke kontak-t	Hoved-sak. negat-iv	Både pos. og neg.	Hoved-sak. posit-iv	I alt	
Alle	21.5	0.5	18.8	59.2	100.0	1192
....						
Ingen	100.0	.	.	.	100.0	251
En	.	0.9	25.9	73.2	100.0	404
To	.	0.7	21.8	77.5	100.0	314
Tre eller flere	.	.	23.4	76.6	100.0	223

SSB REISE SAMFU 3 2015	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt
Alle	66.2	14.9	13.8	5.2	100.0
....					
Ingen	57.7	13.6	20.2	8.5	100.0
En	61.0	18.1	16.4	4.5	100.0
To	72.3	15.2	9.0	3.6	100.0
Tre eller flere	77.3	9.9	8.0	4.7	100.0

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	73.0	15.0	10.4	1.6	100.0	1189	
....							
Har ikke kontakt	62.4	15.9	18.4	3.3	100.0	251	
En	69.6	9.0	21.4	.	100.0	32	
To til fire	72.1	16.7	10.4	0.7	100.0	256	
Fem til ti	76.5	15.7	7.2	0.6	100.0	337	
Flere enn 10	78.9	12.9	6.1	2.1	100.0	313	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.4	18.4	51.9	4.3	100.0	1187	
....							
Har ikke kontakt	37.0	19.4	37.4	6.2	100.0	251	
En	38.7	18.7	36.5	6.1	100.0	32	
To til fire	25.8	19.6	52.2	2.4	100.0	256	
Fem til ti	21.4	18.5	56.4	3.7	100.0	337	
Flere enn 10	18.5	16.6	60.2	4.7	100.0	311	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.0	12.0	14.2	1.8	100.0	1188	
....							
Har ikke kontakt	62.7	12.2	21.7	3.3	100.0	251	
En	65.3	12.4	22.3	.	100.0	32	
To til fire	68.7	15.3	14.7	1.3	100.0	256	
Fem til ti	75.1	11.9	11.8	1.2	100.0	337	
Flere enn 10	79.8	9.1	9.4	1.6	100.0	312	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.8	15.6	57.1	1.5	100.0	1189	
....							
Har ikke kontakt	38.9	17.0	41.6	2.5	100.0	251	
En	51.6	9.0	39.5	.	100.0	32	
To til fire	25.2	18.9	55.4	0.4	100.0	256	
Fem til ti	24.0	16.8	57.7	1.4	100.0	337	
Flere enn 10	14.9	11.1	72.2	1.8	100.0	313	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	87.2	4.7	7.7	0.5	100.0	1190	
....							
Har ikke kontakt	79.3	7.2	11.8	1.7	100.0	251	
En	86.3	.	13.7	.	100.0	32	
To til fire	90.7	4.7	4.6	.	100.0	256	
Fem til ti	89.3	3.7	6.7	0.3	100.0	337	
Flere enn 10	88.6	4.1	7.3	.	100.0	314	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	43.9	14.9	40.0	1.3	100.0	1189
....						
Har ikke kontakt	56.4	13.8	28.2	1.6	100.0	251
En	61.6	9.9	28.5	.	100.0	32
To til fire	40.5	18.8	39.6	1.1	100.0	256
Fem til ti	42.2	14.2	42.7	0.8	100.0	337
Flere enn 10	36.2	13.9	48.1	1.7	100.0	313

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.4	91.3	1.3	100.0	1190
....					
Har ikke kontakt	13.4	84.2	2.4	100.0	251
En	16.8	83.2	.	100.0	32
To til fire	5.2	94.1	0.8	100.0	256
Fem til ti	5.8	93.8	0.3	100.0	337
Flere enn 10	5.0	92.9	2.2	100.0	314

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.3	94.6	1.1	100.0	1189
....					
Har ikke kontakt	9.9	88.7	1.3	100.0	251
En	13.2	86.8	.	100.0	31
To til fire	3.8	95.4	0.8	100.0	256
Fem til ti	2.0	97.3	0.6	100.0	337
Flere enn 10	1.5	96.7	1.8	100.0	314

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	17.1	76.0	6.9	100.0	1187
....					
Har ikke kontakt	31.1	60.4	8.5	100.0	251
En	34.8	59.5	5.7	100.0	31
To til fire	13.9	76.3	9.8	100.0	255
Fem til ti	13.5	81.3	5.2	100.0	336
Flere enn 10	10.3	84.5	5.2	100.0	314

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Adgang til Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke		
Alle	15.5	50.5	29.2	4.9	100.0	1188
....						
Har ikke kontakt	6.9	55.0	36.3	1.8	100.0	251
En	12.0	57.2	30.7	.	100.0	32
To til fire	13.0	50.4	32.1	4.5	100.0	255
Fem til ti	17.9	50.4	27.3	4.4	100.0	337
Flere enn 10	22.3	46.2	22.8	8.7	100.0	313

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	21.5	34.2	25.8	18.5	100.0	1190	
....							
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	251	
En	.	90.1	6.9	3.0	100.0	32	
To til fire	.	68.5	25.7	5.8	100.0	256	
Fem til ti	.	37.7	42.2	20.1	100.0	337	
Flere enn 10	.	24.5	31.7	43.8	100.0	314	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig			
Alle	21.5	2.0	8.1	30.7	37.7	100.0	1189	
....								
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	100.0	251	
En	.	14.5	27.7	31.9	25.9	100.0	32	
To til fire	.	4.8	17.2	49.6	28.4	100.0	255	
Fem til ti	.	1.0	9.3	44.1	45.6	100.0	337	
Flere enn 10	.	1.0	4.1	26.1	68.9	100.0	314	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	21.5	0.5	18.8	59.2	100.0	1190
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	251
En	.	.	22.5	77.5	100.0	32
To til fire	.	0.7	23.0	76.3	100.0	256
Fem til ti	.	0.6	25.4	74.0	100.0	337
Flere enn 10	.	0.5	23.3	76.2	100.0	314

SSB REISE SAMFU 3 2015 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.3	14.8	13.8	5.1	100.0	1188
....						
Har ikke kontakt	57.7	13.6	20.2	8.5	100.0	251
En	59.6	15.0	25.4	.	100.0	32
To til fire	61.4	17.7	15.9	5.1	100.0	255
Fem til ti	69.5	14.2	12.0	4.4	100.0	337
Flere enn 10	74.7	14.1	7.5	3.7	100.0	313

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	73.0	15.0	10.4	1.6	100.0	1190	
....							
Har ikke kontakt	62.4	15.9	18.4	3.3	100.0	251	
Sjeldnere enn månedlig	78.5	12.3	9.3	.	100.0	23	
Månedlig	69.7	17.5	10.8	2.0	100.0	100	
Ukentlig	75.8	14.3	8.7	1.3	100.0	366	
Daglig	77.1	14.8	7.3	0.8	100.0	450	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.5	18.4	51.8	4.3	100.0	1188	
....							
Har ikke kontakt	37.0	19.4	37.4	6.2	100.0	251	
Sjeldnere enn månedlig	47.2	15.8	25.2	11.8	100.0	23	
Månedlig	25.3	30.5	41.3	2.9	100.0	100	
Ukentlig	23.6	14.4	59.3	2.7	100.0	366	
Daglig	19.3	18.6	57.7	4.4	100.0	448	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.1	12.0	14.2	1.8	100.0	1189	
....							
Har ikke kontakt	62.7	12.2	21.7	3.3	100.0	251	
Sjeldnere enn månedlig	72.8	13.0	9.3	4.9	100.0	23	
Månedlig	64.8	19.4	13.8	2.0	100.0	100	
Ukentlig	74.9	11.4	12.9	0.8	100.0	366	
Daglig	76.6	10.7	11.3	1.4	100.0	449	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.8	15.6	57.1	1.5	100.0	1190	
....							
Har ikke kontakt	38.9	17.0	41.6	2.5	100.0	251	
Sjeldnere enn månedlig	31.3	7.9	55.8	4.9	100.0	23	
Månedlig	31.6	21.3	45.1	2.0	100.0	100	
Ukentlig	24.0	14.7	60.4	0.8	100.0	366	
Daglig	18.3	14.6	66.0	1.2	100.0	450	
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	87.2	4.7	7.7	0.5	100.0	1191	
....							
Har ikke kontakt	79.3	7.2	11.8	1.7	100.0	251	
Sjeldnere enn månedlig	91.5	.	8.5	.	100.0	23	
Månedlig	90.6	2.1	7.3	.	100.0	100	
Ukentlig	89.0	4.2	6.5	0.3	100.0	366	
Daglig	89.2	4.4	6.4	.	100.0	451	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	44.0	14.9	39.9	1.2	100.0	1190
....						
Har ikke kontakt	56.4	13.8	28.2	1.6	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	54.4	7.9	37.7	.	100.0	23
Månedlig	48.6	16.6	34.9	.	100.0	100
Ukentlig	38.1	17.0	43.6	1.3	100.0	366
Daglig	40.1	13.9	44.8	1.2	100.0	450

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.4	91.3	1.3	100.0	1191
....					
Har ikke kontakt	13.4	84.2	2.4	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	.	100.0	.	100.0	23
Månedlig	11.1	88.9	.	100.0	100
Ukentlig	4.5	94.6	0.9	100.0	366
Daglig	5.9	92.6	1.5	100.0	451

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.3	94.6	1.1	100.0	1190
....					
Har ikke kontakt	9.9	88.7	1.3	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	3.6	96.4	.	100.0	23
Månedlig	2.1	96.9	1.0	100.0	99
Ukentlig	3.0	95.5	1.4	100.0	366
Daglig	2.5	96.7	0.8	100.0	451

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	17.1	76.0	6.9	100.0	1188
....					
Har ikke kontakt	31.1	60.4	8.5	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	13.6	74.6	11.8	100.0	23
Månedlig	22.4	69.5	8.1	100.0	99
Ukentlig	13.3	78.6	8.0	100.0	365
Daglig	11.2	84.2	4.6	100.0	450

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Adgang til Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	15.5	50.4	29.2	4.9	100.0	1189
....						
Har ikke kontakt	6.9	55.0	36.3	1.8	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	3.6	49.8	46.6	.	100.0	23
Månedlig	14.0	56.2	28.9	0.9	100.0	100
Ukentlig	18.0	50.6	26.2	5.2	100.0	365
Daglig	19.3	46.5	26.6	7.6	100.0	450

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	21.5	34.2	25.9	18.5	100.0	1191	
....							
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	251	
Sjeldnere enn månedlig	.	82.1	13.0	4.9	100.0	23	
Månedlig	.	57.6	28.7	13.7	100.0	100	
Ukentlig	.	47.2	34.8	18.0	100.0	366	
Daglig	.	35.5	33.4	31.1	100.0	451	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Kontakt med hvor mange innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	21.5	2.8	21.4	27.8	26.4	0.2	100.0	1191
....								
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	.	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	.	20.7	52.2	14.2	12.9	.	100.0	23
Månedlig	.	9.4	44.9	31.5	13.1	1.0	100.0	100
Ukentlig	.	2.9	34.6	40.0	22.5	.	100.0	366
Daglig	.	1.9	16.1	33.6	48.3	0.2	100.0	451

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	21.5	0.5	18.8	59.2	100.0	1191
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	.	.	18.5	81.5	100.0	23
Månedlig	.	1.0	28.1	70.9	100.0	100
Ukentlig	.	1.0	24.4	74.6	100.0	366
Daglig	.	0.2	23.1	76.7	100.0	451

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.2	14.9	13.8	5.1	100.0	1189
....						
Har ikke kontakt	57.7	13.6	20.2	8.5	100.0	251
Sjeldnere enn månedlig	62.5	16.2	21.3	.	100.0	23
Månedlig	61.7	23.4	10.9	3.9	100.0	100
Ukentlig	67.6	15.6	12.9	3.9	100.0	365
Daglig	71.2	13.1	11.0	4.7	100.0	450

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.9	15.0	10.5	1.6	100.0	1191
....						
Har ikke kontakt	62.4	15.9	18.4	3.3	100.0	251
Hovedsak. negativ	47.2	.	52.8	.	100.0	6
Både pos. og neg.	64.6	20.1	14.9	0.4	100.0	227
Hovedsak. positiv	79.6	13.2	5.9	1.3	100.0	707

SSB REISE SAMFU 3 2015 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.5	18.4	51.8	4.3	100.0	1189	
....							
Har ikke kontakt	37.0	19.4	37.4	6.2	100.0	251	
Hovedsak. negativ	52.8	14.7	32.5	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	32.6	21.2	43.5	2.7	100.0	227	
Hovedsak. positiv	18.8	17.2	59.9	4.1	100.0	705	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.1	12.0	14.2	1.8	100.0	1190	
....							
Har ikke kontakt	62.7	12.2	21.7	3.3	100.0	251	
Hovedsak. negativ	82.1	17.9	.	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	60.8	17.0	20.9	1.3	100.0	227	
Hovedsak. positiv	79.0	10.2	9.4	1.4	100.0	706	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	25.8	15.6	57.2	1.5	100.0	1191	
....							
Har ikke kontakt	38.9	17.0	41.6	2.5	100.0	251	
Hovedsak. negativ	17.9	.	82.1	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	31.9	19.7	47.2	1.2	100.0	227	
Hovedsak. positiv	19.2	13.8	65.8	1.2	100.0	707	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	87.2	4.7	7.7	0.5	100.0	1192	
....							
Har ikke kontakt	79.3	7.2	11.8	1.7	100.0	251	
Hovedsak. negativ	85.3	.	14.7	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	83.7	7.3	9.0	.	100.0	227	
Hovedsak. positiv	91.2	3.0	5.7	0.2	100.0	708	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	43.9	14.9	39.9	1.3	100.0	1191	
....							
Har ikke kontakt	56.4	13.8	28.2	1.6	100.0	251	
Hovedsak. negativ	52.8	14.7	32.5	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	50.2	15.0	33.9	0.9	100.0	227	
Hovedsak. positiv	37.4	15.3	46.1	1.3	100.0	707	

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	7.4	91.3	1.3	100.0		1192
....						
Har ikke kontakt	13.4	84.2	2.4	100.0		251
Hovedsak. negativ	.	82.1	17.9	100.0		6
Både pos. og neg.	11.0	88.0	1.0	100.0		227
Hovedsak. positiv	4.1	94.9	1.0	100.0		708

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	4.3	94.6	1.1	100.0		1191
....						
Har ikke kontakt	9.9	88.7	1.3	100.0		251
Hovedsak. negativ	17.9	82.1	.	100.0		6
Både pos. og neg.	6.9	91.7	1.4	100.0		226
Hovedsak. positiv	1.2	97.8	1.0	100.0		708

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	17.1	76.0	6.9	100.0		1189
....						
Har ikke kontakt	31.1	60.4	8.5	100.0		251
Hovedsak. negativ	82.1	17.9	.	100.0		6
Både pos. og neg.	23.0	70.4	6.6	100.0		226
Hovedsak. positiv	9.6	83.9	6.5	100.0		706

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Adgang til Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	15.5	50.5	29.1	4.9	100.0	1190
....						
Har ikke kontakt	6.9	55.0	36.3	1.8	100.0	251
Hovedsak. negativ	.	65.1	34.9	.	100.0	6
Både pos. og neg.	10.7	37.3	46.8	5.1	100.0	226
Hovedsak. positiv	20.2	52.9	20.9	6.0	100.0	707

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	21.5	34.2	25.9	18.5	100.0	1192
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	251
Hovedsak. negativ	.	61.9	38.1	.	100.0	6
Både pos. og neg.	.	47.0	30.0	23.0	100.0	227
Hovedsak. positiv	.	42.3	33.8	23.9	100.0	708

SSB REISE SAMFU 3 2015		Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt	
Alle	21.5	2.8	21.4	27.8	26.4	0.2	100.0	1192
....								
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	.	100.0	251
Hovedsak. negativ	.	.	32.5	38.1	29.4	.	100.0	6
Både pos. og neg.	.	3.3	26.2	37.4	32.7	0.4	100.0	227
Hovedsak. positiv	.	3.6	27.6	34.7	34.0	0.1	100.0	708

SSB REISE SAMFU 3 2015		Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	21.5	1.9	8.2	30.6	37.8	100.0	1191
....							
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	100.0	251
Hovedsak. negativ	.	.	17.9	67.5	14.7	100.0	6
Både pos. og neg.	.	1.9	12.2	39.6	46.3	100.0	227
Hovedsak. positiv	.	2.7	9.8	38.6	48.9	100.0	707

SSB REISE SAMFU 3 2015		Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	66.2	14.9	13.8	5.2	100.0	1190
....						
Har ikke kontakt	57.7	13.6	20.2	8.5	100.0	251
Hovedsak. negativ	44.1	17.9	38.1	.	100.0	6
Både pos. og neg.	54.7	18.7	22.9	3.8	100.0	227
Hovedsak. positiv	73.2	14.1	8.3	4.5	100.0	706

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	72.7	15.0	10.5	1.8	100.0	1199
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	87.3	7.0	5.7	.	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	81.0	6.2	3.4	9.4	100.0	56
Den øvrige befolkningen	71.0	16.2	11.3	1.5	100.0	1069

SSB REISE SAMFU 3 2015		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.5	18.4	51.6	4.5	100.0	1197
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	24.6	16.6	54.8	4.1	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	25.4	15.0	50.6	8.9	100.0	56
Den øvrige befolkningen	25.5	18.7	51.5	4.3	100.0	1067

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	71.7	11.9	14.2	2.2	100.0	1197
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	74.9	5.7	16.1	3.3	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	74.8	3.6	7.6	14.0	100.0	56
Den øvrige befolkningen	71.3	12.9	14.4	1.4	100.0	1067
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	25.8	15.5	56.9	1.8	100.0	1198
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	15.8	9.6	70.6	4.1	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	14.2	17.5	55.1	13.1	100.0	56
Den øvrige befolkningen	27.3	15.8	55.9	1.0	100.0	1068
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.8	4.7	7.6	0.8	100.0	1199
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	87.6	.	12.4	.	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	76.0	6.9	8.8	8.2	100.0	56
Den øvrige befolkningen	87.4	5.0	7.2	0.4	100.0	1069
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	43.9	14.8	39.6	1.7	100.0	1198
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	53.0	11.0	36.0	.	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	53.6	12.2	20.5	13.7	100.0	56
Den øvrige befolkningen	42.5	15.3	41.1	1.1	100.0	1068
SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	7.3	91.0	1.7		100.0	1199
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	2.2	91.4	6.4		100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	9.2	77.5	13.4		100.0	56
Den øvrige befolkningen	7.6	91.8	0.6		100.0	1069

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Ubehagelig med innvandrere som nabo?					Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke	I alt		
Alle	4.2	94.1	1.6	100.0		1198
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	3.1	93.6	3.3	100.0		74
Med landbakgrunn den øvrige verden	7.9	82.3	9.8	100.0		56
Den øvrige befolkningen	4.1	94.9	1.0	100.0		1068

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Ubehagelig med svigersønn/-datter?					Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke	I alt		
Alle	17.1	75.5	7.4	100.0		1196
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	4.1	86.6	9.3	100.0		74
Med landbakgrunn den øvrige verden	8.6	78.2	13.2	100.0		56
Den øvrige befolkningen	18.6	74.5	6.9	100.0		1066

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Adgang til Norge					Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.4	50.3	29.0	5.4	100.0	1197
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	18.3	44.8	24.9	12.0	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	26.2	33.6	21.9	18.3	100.0	56
Den øvrige befolkningen	14.5	51.7	29.7	4.1	100.0	1067

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	21.5	34.2	25.9	18.5	100.0	1192
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	6.4	23.4	33.6	36.6	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	11.2	23.0	17.5	48.2	100.0	51
Den øvrige befolkningen	23.2	35.7	25.7	15.4	100.0	1067

SSB REISE SAMFU 3 2015 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt	
Alle	3.5	27.3	35.4	33.6	0.2	100.0	941
....							
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	1.1	15.7	29.7	53.5	.	100.0	70
Med landbakgrunn den øvrige verden	1.9	8.9	15.5	73.7	.	100.0	45
Den øvrige befolkningen	3.9	29.6	37.2	29.1	0.2	100.0	826

SSB REISE SAMFU 3 2015 Innvandrere og deres norskfødte barn	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig			
Alle	2.5	10.4	39.0	48.1	100.0	940	
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	2.4	3.9	24.0	69.8	100.0	70	
Med landbakgrunn den øvrige verden	4.1	3.8	26.5	65.6	100.0	45	
Den øvrige befolkningen	2.4	11.5	41.3	44.9	100.0	825	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Innvandrere og deres norskfødte barn	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv			
Alle	0.6	24.0	75.4	100.0	941	
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	.	23.3	76.7	100.0	70	
Med landbakgrunn den øvrige verden	.	24.5	75.5	100.0	45	
Den øvrige befolkningen	0.7	24.0	75.3	100.0	826	

SSB REISE SAMFU 3 2015 Innvandrere og deres norskfødte barn	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	65.8	14.8	13.7	5.7	100.0	1196
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	81.3	10.3	6.4	2.0	100.0	74
Med landbakgrunn den øvrige verden	67.1	12.5	8.7	11.6	100.0	56
Den øvrige befolkningen	64.5	15.3	14.6	5.6	100.0	1066

Figurregister

Figur 2.1	Frafallsprosent etter år	8
Figur 4.1	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv»	14
Figur 4.2	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene» ..	15
Figur 4.3	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge»	15
Figur 4.4	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet»	16
Figur 4.5	Holdning til utsagnet «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn»	17
Figur 4.6	Holdning til utsagnet «Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig»	17
Figur 4.7	Andel som svarer ja på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere: Ville det være ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? Holdninger	19
Figur 4.8	Bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? Holdninger	21
Figur 4.9	Andel som har kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.	22
Figur 4.10	Andelen av befolkningen som har kontakt med innvandrere på ulike sosiale arenaer, 2002-2015. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget. Prosent	24
Figur 4.11	Andel som oppgir å ha kontakt med innvandrere etter antall arenaer for kontakt, 2002-2015. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget	25
Figur 4.12	Andel som har kontakt med ulike antall innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget, 2003-2015. Prosent	26
Figur 4.13	Andel som har kontakt med innvandrere daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget	27
Figur 4.14	Andel med positive og negative erfaringer fra kontakt med innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget	28
Figur 4.15	Holdning til utsagnet «Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi»	30
Figur 6.1	Ukentlige asylankomster i tiden 1. juni - 31. oktober 2015 ¹ . Antall registrerte søknader	37

Tabellregister

Tabell 2.1	Frafallsprosent etter utvalgte år	8
Tabell 2.2	Fordeling av kjønn, alder, landsdel, innvandringskategori og utdanningsnivå (per oktober 2014) i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg (uveid og veid) og frafall. I tillegg frafallsprosent. 2015. Prosent	9
Tabell 4.1	Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2015. Prosent	13
Tabell 4.2	Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2015. Prosent «Ville du synes det var ubehagelig dersom.....»	18
Tabell 4.3	Holdning til flyktningers adgang til Norge, 2002-2015. Prosent «Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?»	20
Tabell 4.4	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2015. Prosent	21
Tabell 4.5	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2015. Prosent	23
Tabell 4.6	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall arenaer, 2002-2015. Prosent Antall arenaer en har kontakt med innvandrere på.....	24
Tabell 4.7	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer, 2004-2015. Prosent Antall innvandrere en har kontakt med.....	25
Tabell 4.8	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet, 2003-2014. Prosent Hvor ofte en vanligvis har kontakt med innvandrere	27
Tabell 4.9	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring, 2003-2014. Prosent Personlig erfaring med kontakten med innvandrere.....	28
Tabell 4.10	Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2014. Prosent.....	29
Tabell 5.1	Holdning til åtte utsagn om innvandrere, innvandringspolitikk og flyktninger, 2014-2015. Gjennomsnitt på skala ¹ ($\bar{x}$) og t-test for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant. ² Veide verdier. ³ Standardfeil i parentes.....	32
Tabell 5.2	Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2014-2015. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant ¹ (DF=1). Veide verdier ²	33
Tabell 5.3	Svar på spørsmål om kontakt med innvandrere, 2014-2015. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom diverse mål på kontakt, etter intervjuår er statistisk signifikant ¹ . Veide verdier ²	34

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9262-0 (trykt)
ISBN 978-82-537-9263-7 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9262-0

9 788253 792514

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway